

Szanowni Państwo,

Samorząd Województwa Wielkopolskiego od wielu lat monitoruje sytuację wielkopolskiego rynku pracy, dokonując co roku oceny sytuacji i realizacji zadań w zakresie polityki rynku pracy.

Wielkopolska jest jednym z najlepiej rozwiniętych gospodarczo województw w kraju. Wyróżnia się wysoką koncentracją zaangażowanego kapitału zagranicznego oraz wysokimi nakładami inwestycyjnymi na jednego mieszkańca. Sytuacja gospodarcza regionu będąca konsekwencją równomiernego rozwoju przyczynia się do poprawy sytuacji na regionalnym rynku pracy.

Województwo wielkopolskie wyróżnia się wysokim wskaźnikiem zatrudnienia, który w trzecim kwartale 2016 r. dla osób w przedziale wiekowym 20-64 lat wyniósł 71,9%, oraz posiada najniższą stopę bezrobocia w kraju, która na koniec 2016 r. wyniosła 5%, gdy w kraju stopa bezrobocia była na poziomie 8,3%. Jednak w regionie występuje zróżnicowanie zjawiska, głównie ze względu na położenie powiatu (największe bezrobocie występuje w powiatach wschodniej i północnej Wielkopolski) a także ze względu na wiek lub płeć.

Stałym problemem jest duża dysproporcja w zatrudnieniu mężczyzn i kobiet. Samorząd Województwa, uwzględniając zapisy Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku i Strategii Zatrudnienia dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2014-2020, poprzez realizację programów finansowanych ze środków Funduszu Pracy i Europejskiego Funduszu Społecznego, dąży do wyrównania tych dysproporcji.

*Wojciech Jankowiak
Wicemarszałek
Województwa Wielkopolskiego*

Poznań, marzec 2017 r.

**Ocena sytuacji na wielkopolskim rynku pracy
i realizacji zadań w zakresie polityki rynku pracy
w 2016 roku**

Poznań, marzec 2017

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu

ul. Szyperska 14

61-754 Poznań

tel. 61 846 38 19

e-mail: wup@wup.poznan.pl

wuppoznan.praca.gov.pl

ISSN 1730-7392

Spis treści

1. Uwarunkowania społeczno-gospodarcze w 2016 roku i ich wpływ na rynek pracy	5
1.1. Demografia - z uwzględnieniem prognozy zmian demograficznych do 2030 roku.....	6
1.2. Pracodawcy na rynku pracy.....	8
1.3. Zatrudnieni w sektorze przedsiębiorstw	8
2. Charakterystyka zmian w stanie i strukturze bezrobocia w Wielkopolsce na tle kraju	9
2.1. Poziom bezrobocia w trakcie roku	9
2.2. Napływ i odpływ z bezrobocia.....	12
2.2.1. Grupowe zwolnienia pracowników.....	14
2.2.2. Bezrobotni rejestrujący się po okresie zatrudnienia poza granicami Polski	16
2.3. Bezrobotne kobiety.....	17
2.4. Bezrobocie na wsi	18
2.5. Bezrobotni z prawem do zasiłku	19
2.6. Bezrobotni według wieku.....	20
2.6.1. Bezrobotni do 30 roku życia.....	21
2.6.2. Bezrobotni powyżej 50 roku życia.....	22
2.7. Bezrobotni według poziomu wykształcenia.....	23
2.8. Długotrwale bezrobotni	24
2.9. Niepełnosprawni.....	26
2.10. Bezrobotni według zawodów i specjalności.....	27
3. Aktywizacja osób bezrobotnych w powiatowych urzędach pracy.....	29
3.1. Specyfika ofert pracy w Wielkopolsce.....	29
3.1.1. Oferty pracy według rodzaju działalności gospodarczej.....	31
3.1.2. Oferty pracy według zawodów.....	32
3.1.3. Zawody deficytowe i nadwyżkowe w Wielkopolsce na podstawie wyników Monitoringu Zawodów Deficytowych i Nadwyżkowych oraz Barometr Zawodów.....	38
3.1.4. Rejestracja cudzoziemców z zamiarem zatrudnienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej – bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę. Tendencje z uwzględnieniem powodów zwiększenia rejestracji wg subregionów.....	39
3.2. Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu.....	41
3.2.1. Analiza podstawowych form aktywizacji zawodowej oraz ich efektywność w powiatach.....	42
3.2.2. Wykorzystanie i analiza nowych instrumentów aktywizacji zawodowej , w tym bonów dla osób do 30 r.ż.....	44
3.3. Poradnictwo zawodowe (w tym szkolenia z zakresu umiejętności poszukiwania pracy)..	46
3.4 Świadczenie działań aktywizacyjnych w ramach umowy z agencją zatrudnienia jako forma aktywizacji osób bezrobotnych.....	48
4. Współpraca w ramach regionalnej polityki rynku pracy.....	49
4.1. Rola Samorządów.....	49
4.2. Zadania wynikające ze Strategii Zatrudnienia dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2014-2020	50

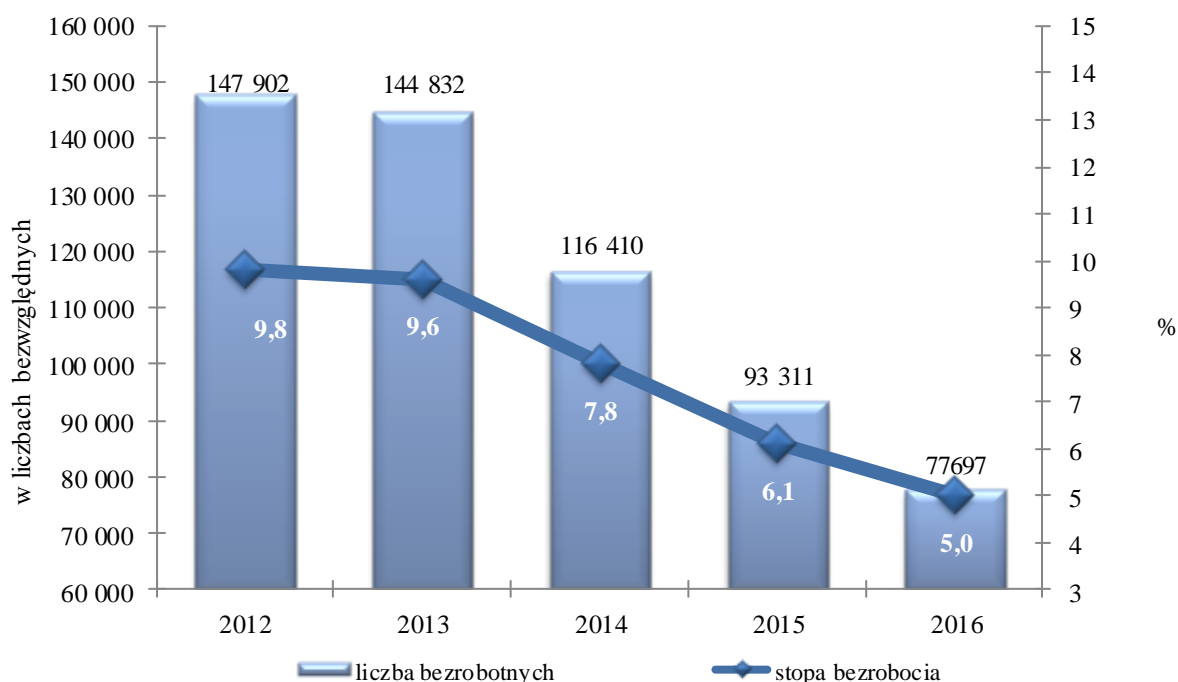
4.3. Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia w Województwie Wielkopolskim na 2016 rok.....	51
4.4. Wojewódzka Rada Rynku Pracy w Poznaniu	53
4.5. Agencje zatrudnienia	53
4.6. Akademickie biura karier i gminne centra informacji.....	54
4.7. Instytucje szkoleniowe	55
4.8. Partnerstwo na Rzecz Rozwoju Wielkopolskiego Rynku Pracy	56
4.9. Badania socjologiczne, opracowania i raporty zrealizowane przez Wydział Badań i Analiz Rynku Pracy WUP w Poznaniu	57
4.9.1. Inne badania, opracowania i raporty	58
5. Realizacja programów rynku pracy	60
5.1. Programy rządowe finansowane z rezerwy Funduszu Pracy	60
5.2. Działania współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego wdrażane przez Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu	60
5.2.1 Projekty Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020	62
5.2.2 Projekty Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2014-2020.....	67
5.2.3 Działania informacyjno-promocyjne Europejskiego Funduszu Społecznego w 2016 roku.....	76
6. Podział i wykorzystanie Funduszu Pracy, w tym Krajowego Funduszu Szkoleniowego ..	77
6.1. Zasady podziału Funduszu Pracy w 2016 roku.....	77
6.2. Fundusz Pracy i struktura jego wydatków.....	78
6.3. Wydatki z Funduszu Pracy na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu	78
6.4. Program regionalny	79
6.5. Krajowy Fundusz Szkoleniowy.....	80
7. Inne zadania realizowane na rynku pracy przez Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu .	82
7.1. Wykaz zawodów refundowanych.....	82
7.2. Realizacja założeń Gwarancji dla młodzieży, w tym program Praca dla młodych.....	82
7.3 Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.....	83
7.3.1. Ochrona roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy	83
7.3.2. Dochodzenie zwrotu wypłaconych świadczeń.....	84
7.3.3. Przyznawanie i wypłata świadczeń na rzecz ochrony miejsc pracy.....	87
7.4. Poradnictwo zawodowe. Szkolenia dla doradców klienta i doradców zawodowych powiatowych urzędów pracy	87
7.5. Zatrudnienie obywateli polskich w ramach umów i porozumień międzynarodowych oraz w ramach EURES	89
7.6. Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego.....	91
7.6.1. Transfer zasiłku dla bezrobotnych z Polski.....	91
7.6.2. Transfer zasiłku dla bezrobotnych do Polski.....	92
7.6.3. Sumowanie okresów ubezpieczenia lub zatrudnienia.....	92
8. Podsumowanie	93
9. Wnioski.....	96

1. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNO-GOSPODARCZE W 2016 ROKU I ICH WPŁYW NA RYNEK PRACY

W 2016 roku stopa rejestrowanego bezrobocia w województwie wielkopolskim wyniosła 5,0%. Jest to najlepszy wynik od kilku lat i najlepszy w skali kraju. Co ważne, liczba osób bezrobotnych wyniosła 77 697 osób i była o ponad 15,5 tys., tj. o ok 16,7% mniejsza niż przed rokiem. Ożywienie na rynku pracy miało związek z dobrą koniunkturą gospodarczą.

W skali roku 2016 wartość produkcji sprzedanej przemysłu wzrosła o 7,9%, ale produkcji budowlano-montażowej zmniejszyła się o 20,7%. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w skali roku wyniosło 693,0 tys. i było wyższe niż w 2015 roku o 4,6%. Do powiatowych urzędów pracy w Wielkopolsce trafiło w 2016 roku 133 407 ofert pracy, tj. o ponad 11,5 tys. więcej niż przed rokiem (121 866 ofert w 2015 r.). Pozwoliło to ponad 92 tys. bezrobotnym w Wielkopolsce podjąć pracę (wykorzystano ok. 70,0% wszystkich ofert), z czego 44,4% stanowiły osoby do 30 roku życia.

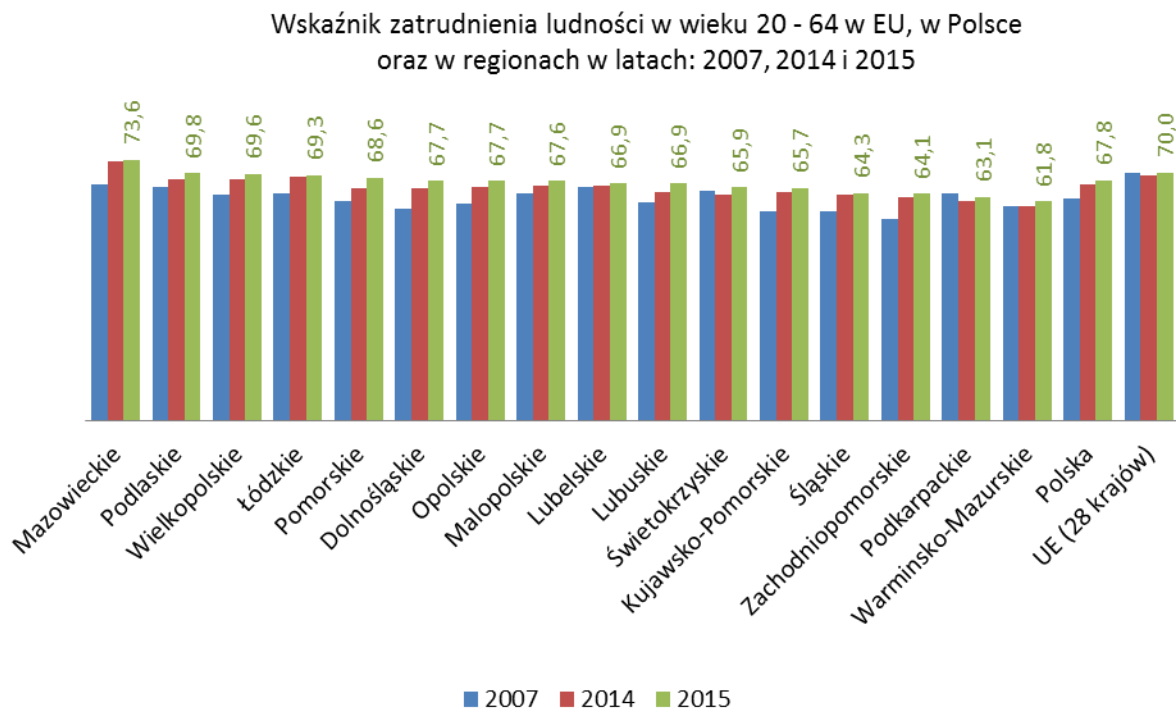
Wykres 1.1. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych i stopa bezrobocia w Wielkopolsce w latach 2012-2016 (według stanu na 31 grudnia danego roku)

Na znaczącą poprawę sytuacji na rynku pracy niewątpliwie wpływ miały zmiany wprowadzone w 2015 roku ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, zwiększające możliwości stosowania działań aktywizacyjnych, w szczególności wśród ludzi młodych, dzięki czemu kilkanaście tysięcy bezrobotnych znalazło swoje miejsce na rynku pracy.

W 2016 roku 6 265 osób powróciło z pracy poza granicami kraju i zarejestrowały się, jako osoby bezrobotne, tj. o 223 więcej niż rok wcześniej.

Wykres 1.2 Wskaźnik zatrudnienia ludności

Jednocześnie należy podkreślić, że Wielkopolskę charakteryzuje jeden z najwyższych w kraju wskaźników zatrudnienia, który w 2015r. ukształtował się na poziomie 69,6%. Wartość ta była zbliżona do średniej dla UE (70,0%).

1.1. DEMOGRAFIA - Z UWZGLĘDNIENIEM PROGNOZY ZMIAN DEMOGRAFICZNYCH DO 2030 ROKU

W końcu 2015 roku województwo wielkopolskie zamieszkiwało 3 475,3 tys. osób. W skali roku liczba ludności zwiększyła się o 2,7 tys. osób, tj. o 0,1%.

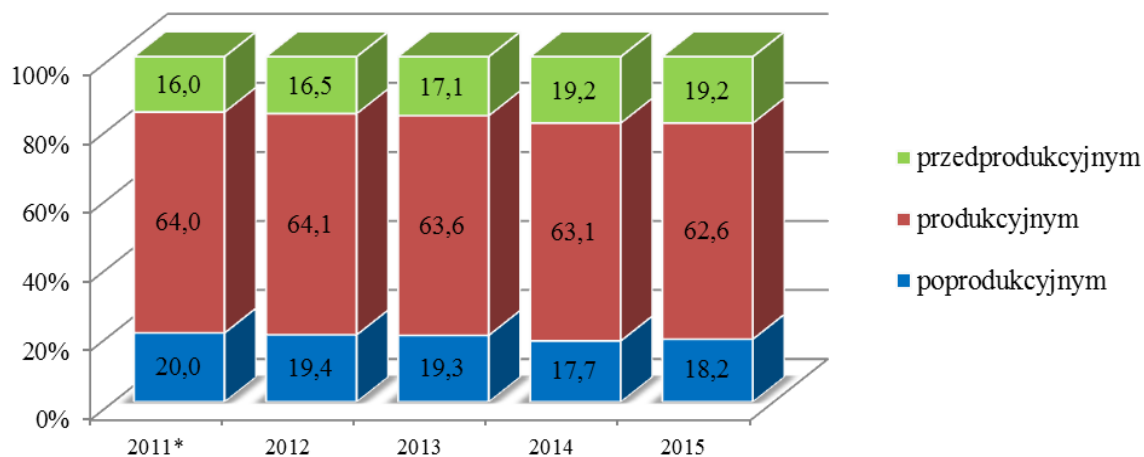
W strukturze ludności według miejsca zamieszkania przeważała ludność miejska. W roku 2015 mieszkańcy miast stanowili 54,9% mieszkańców regionu, tj. o 0,2 punktu procentowego mniej niż w 2014 roku.

Nie uległa zmianie struktura ludności według płci, kobiety nadal dominują wśród mieszkańców województwa. Ich udział kształtował się na poziomie 51,3 %, a współczynnik feminizacji wyniósł 105,5%.

W woj. wielkopolskim, podobnie jak w kraju, obserwuje się stopniowe zmiany w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku. W 2015 roku udział ludności w wieku

przedprodukcyjnym pozostał na poziomie 19,2 %. Wzrósł za to o 0,5 punktu procentowego udział ludności w wieku poprodukcyjnym - do 18,2 %. Ludność w wieku produkcyjnym stanowiła 62,6% mieszkańców regionu, a liczebność tej grupy w ciągu roku zmniejszyła się o 0,9%.

Wykres 1.3. Ludność Wielkopolski według wieku w latach 2011-2015

*dane z Narodowego Spisu Powszechnego przeprowadzonego w 2011 roku

Zmiany demograficzne są charakterystyczne dla całej Polski. Te zachodzące w Wielkopolsce, choć przebiegają mniej dynamicznie wskazują, iż struktura ludności z zastoju przejdzie w regresywną, charakteryzującą się niską liczbą urodzeń przy równoczesnym wydłużaniu się przeciętnego trwania życia. Wiąże się to ze wzrostem udziału ludności starszej w ogólnej liczbie ludności, przy spadku udziału ludności w młodszych kategoriach wiekowych.

Sytuacja ta będzie miała swoje bezpośrednie przełożenie na sytuację na rynku pracy, ponieważ zmianie ulegną proporcje w grupach wiekowych, co wpłynie na dostępność siły roboczej. Zgodnie z wynikami prognozy demograficznej, stworzonej w ramach projektu Wielkopolskiego Obserwatorium Rynku Pracy realizowanego przez Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu, do 2035 roku obserwowany będzie:

- spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym – średnio o 0,4% rocznie,
- wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym – średnio o 2,1% rocznie,
- wzrost liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym do około 2020 roku (średnio o 0,6% rocznie), a w późniejszym okresie jej spadek – średnio o 1,7% rocznie.

1.2. PRACODAWCY NA RYNKU PRACY

Województwo wielkopolskie stanowi jedno z najlepiej rozwiniętych gospodarczo województw w Polsce. Wyróżnia się wysoką koncentracją zaangażowanego kapitału zagranicznego oraz wysokimi nakładami inwestycyjnymi na jednego mieszkańca. Sytuacja gospodarcza regionu jest konsekwencją równomiernego rozwoju przy znacznym stopniu uprzemysłowienia oraz wysokim poziomie technologicznym.

W województwie wielkopolskim w rejestrze REGON, zarejestrowanych było na koniec grudnia 2016 r. 414 798 podmiotów gospodarki narodowej, bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. W porównaniu z analogicznym okresem w 2015 r. ich liczba zwiększyła się o 4 933 podmioty (tj. o 1,7%). Wiodącą grupę podmiotów gospodarki narodowej stanowią nadal osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (76,0%). Blisko 12,0% stanowią spółki handlowe (tj. 49 251), spółek cywilnych odnotowano 6,5%. Pozostałe podmioty gospodarki narodowej to spółdzielnie, fundacje i przedsiębiorstwa państwowe.

W roku 2016 tempo przyrostu pozostało na poziomie takim samym, jak rok wcześniej - 0,3 punktu procentowego.

Jak wynika z danych GUS wielkopolskie mikroprzedsiębiorstwa stanowiły 10,2% funkcjonujących w kraju oraz 10,6% osób zatrudnionych w mikroprzedsiębiorstwach w Polsce (po Mazowszu i Śląsku). Liczba mikroprzedsiębiorstw w przeliczeniu na 100 tys. mieszkańców wyniosła 5 611 i była wyższa niż średnia w skali całego kraju (4 954).

1.3. ZATRUDNIENI W SEKTORZE PRZEDSIĘBIORSTW

W całym roku 2016 przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w Wielkopolsce wyniosło 693,0 tys. osób, tj. o 4,6% więcej niż przed rokiem.

W skali roku największy wzrost zatrudnienia odnotowały sekcje PKD : informacja i komunikacja – 10,1 % oraz zakwaterowanie i gastronomia o 7,8%, a największy spadek górnictwo i wydobywanie – o 10,1% oraz działalność naukowa, profesjonalna i techniczna o 3,6%. W strukturze zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw niezmiennie dominują dwie sekcje: przetwórstwo przemysłowe, gdzie koncentruje się 43,1% ogółu zatrudnionych oraz handel i naprawa pojazdów samochodowych - 30,5%.

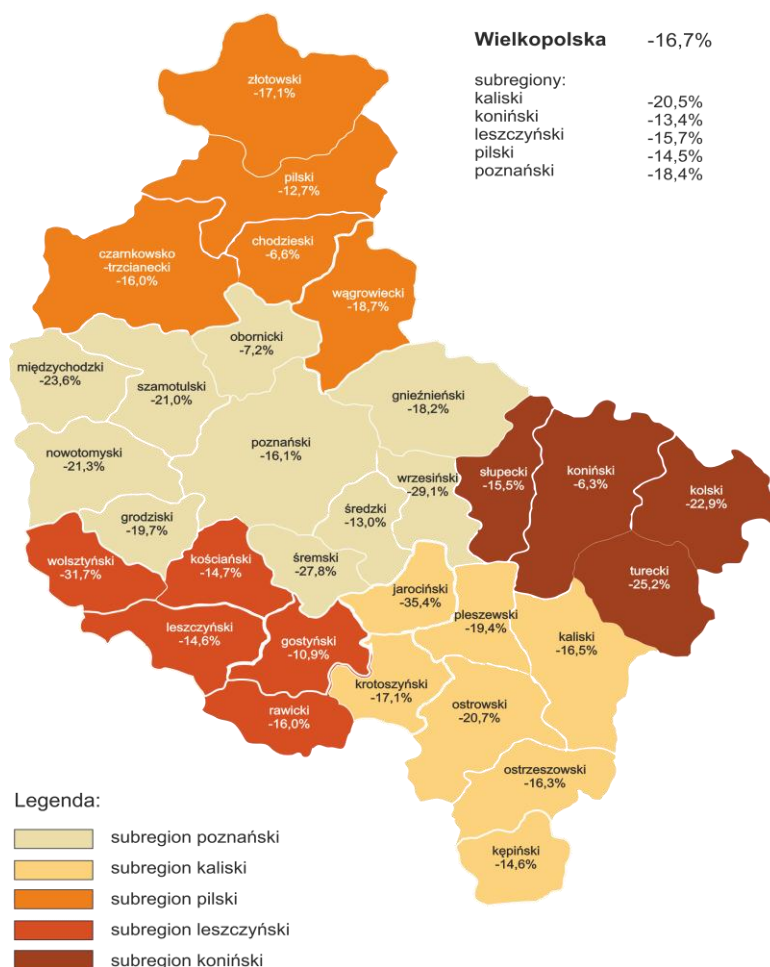
Na poziomie działów gospodarki nadal największym zatrudnieniem wyróżniają się przedsiębiorstwa handlu detalicznego i hurtowego oraz podmioty zajmujące się produkcją artykułów spożywczych i mebli¹.

2. CHARAKTERYSTYKA ZMIAN W STANIE I STRUKTURZE BEZROBOCIA W WIELKOPOLSCE NA TLE KRAJU

2.1. POZIOM BEZROBOCIA W TRAKCIE ROKU

Na koniec grudnia 2016 roku status bezrobotnego lub poszukującego pracy posiadało 79 411 osób, tj. o 13 900 osób (14,9%) mniej niż w roku poprzednim. Osoby bezrobotne stanowiły dominującą część tej populacji (77 697 osób – o 15 614 osób, tj. o 16,7%, mniej niż w roku poprzednim).

Zmiany w liczbie bezrobotnych w latach 2015-2016

¹<http://poznan.stat.gov.pl/opracowania-biezace/komunikaty-i-biuletyny/inne-opracowania/komunikat-o-sytuacji-spoleczno-gospodarczej-województwa-wielkopolskiego-grudzien-2016-r-,1,64.html>

Dane obrazujące wielkość i kierunek zmian liczby osób bezrobotnych, zarówno w subregionach, jak i w powiatach Wielkopolski, charakteryzowały się widocznym zróżnicowaniem. I tak:

- największy spadek liczby osób bezrobotnych miał miejsce w subregionach: kaliskim (o 20,5%) oraz poznańskim (o 18,4%), natomiast najmniejszy w subregionie konińskim (o 13,4%) oraz pilskim (o 14,5%),
- największy spadek bezrobocia zanotowano w powiatach: wolsztyńskim, wrzesińskim i śremskim (odpowiednio o 31,7%, 29,1% i 27,8%), natomiast najmniejszy spadek na poziomie do 7,2% w powiatach konińskim, chodzieskim i obornickim.

Stopa bezrobocia dla województwa wielkopolskiego na koniec grudnia 2016 roku, w stosunku do analogicznego okresu 2015 roku, zmalała o 1,1 punktu procentowego i wynosiła 5,0%.

We wszystkich powiatach województwa wielkopolskiego zanotowano spadek tego wskaźnika, przy czym największy w powiatach: jarocińskim, kolskim, wrzesińskim i złotowskim (odpowiednio o 3,1; 2,7; 2,6 i 2 punkty procentowe), a najmniejszy w powiatach: kępińskim, poznańskim i obornickim (odpowiednio o 0,4; 0,5 i 0,6 punktu procentowego). W pozostałych 24 powiatach różnice kształtowały się od 0,8 do 1,9 punktu procentowego.

Wykres 2.1. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiatach województwa wielkopolskiego – stan na koniec 2015 i 2016 rok

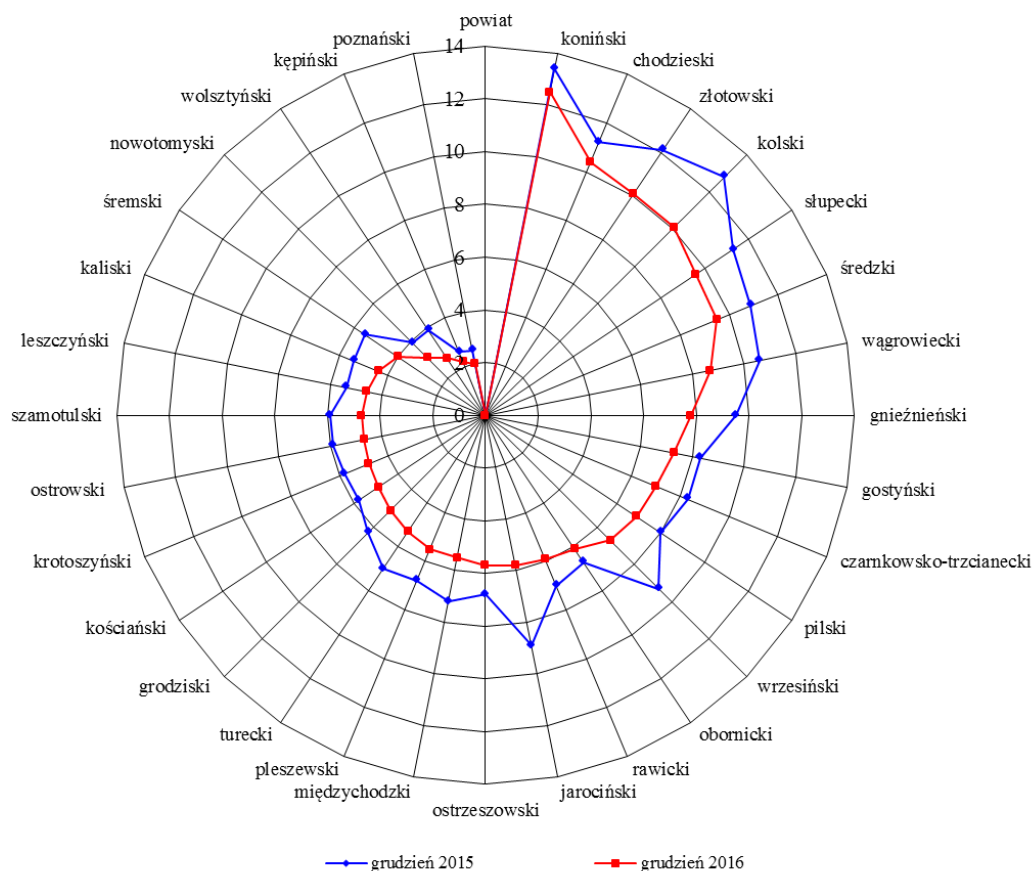

Tabela 2.1 Stopa bezrobocia w powiatach województwa wielkopolskiego w latach 2015-2016

Lp.	Powiaty	XII 2015	XII 2016	Wzrost/spadek 2016-2015
1	poznański	2,5	2,0	-0,5
2	kępiński	2,6	2,2	-0,4
3	wolsztyński	3,9	2,6	-1,3
4	nowotomyski	3,9	3,1	-0,8
5	średzki	5,5	4,0	-1,5
6	kaliski	5,4	4,4	-1,0
7	leszczyński	5,4	4,6	-0,8
8	szamotulski	5,9	4,7	-1,2
9	ostrowski	5,9	4,7	-1,2
10	krotoszyński	5,8	4,8	-1,0
11	kościański	5,8	4,9	-0,9
12	grodziski	6,3	5,1	-1,2
13	turecki	7,0	5,3	-1,7
14	pleszewski	6,8	5,5	-1,3
15	międzychodzki	7,2	5,5	-1,7

16	ostrzeszowski	6,8	5,7	-1,1
17	jarociński	8,9	5,8	-3,1
18	rawicki	7,0	5,9	-1,1
19	obornicki	6,7	6,1	-0,6
20	wrzesiński	9,3	6,7	-2,6
21	pilski	8,0	6,9	-1,1
22	czarnkowsko-trzcianecki	8,3	7,0	-1,3
23	gostyński	8,3	7,3	-1,0
24	gnieźnieński	9,5	7,8	-1,7
25	wągrowiecki	10,6	8,7	-1,9
26	średzki	10,9	9,5	-1,4
27	słupecki	11,3	9,6	-1,7
28	kolski	12,8	10,1	-2,7
29	złotowski	12,1	10,1	-2,0
30	chodzieski	11,2	10,4	-0,8
31	koniński	13,4	12,5	-0,9
	województwo	6,1	5,0	-1,1

2.2. NAPŁYW I ODPLYW Z BEZROBOCIA

W 2016 roku w wielkopolskich urzędach pracy zarejestrowało się 9,0% mniej osób bezrobotnych niż się wyrejestrowało, co w efekcie przełożyło się na zmniejszenie liczby osób bezrobotnych w rejestrach urzędów pracy Wielkopolski.

Zmiany zachodzące w wielkości rejestrowań i wyrejestrowań w poszczególnych miesiącach wskazywały na sezonowość tych zjawisk. Najwięcej osób rejestrowało się w pierwszym i czwartym kwartale roku. Natomiast w okresie od maja do sierpnia 2016 r. liczba bezrobotnych uległa zmniejszeniu.

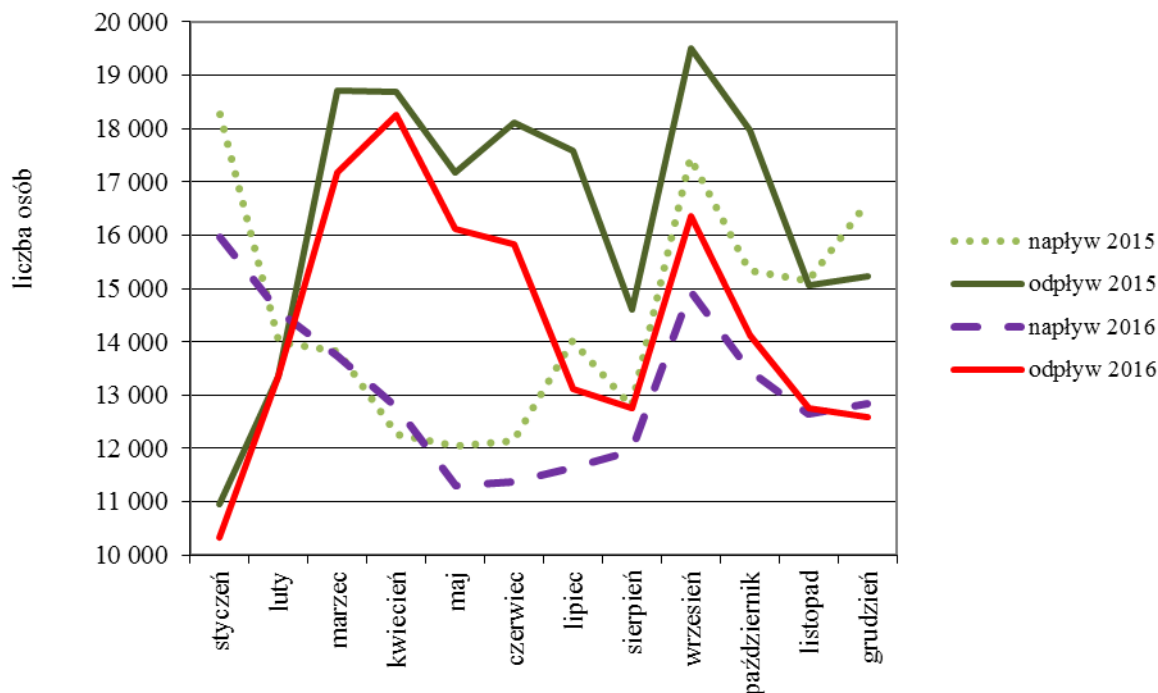
W 2016 roku liczba bezrobotnych rejestrujących się w ciągu roku wyniosła łącznie 157 168 osób i w porównaniu z rokiem 2015 była niższa o 16 692 osoby, tj. o 9,6%.

Z grupy osób, które zarejestrowały się w urzędach pracy w 2016 roku, 19,6% stanowiły osoby rejestrujące się po raz pierwszy, natomiast 80,4% to osoby rejestrujące się po raz kolejny. Udział kolejnych rejestracji w ogólnej ich liczbie wzrósł o 0,8 punktu procentowego.

Główną przyczyną ponownych rejestracji była utrata zatrudnienia, często sezonowego, w kraju i poza granicami Polski. Po raz kolejny rejestrowały się także osoby kończące organizowane przez urzędy pracy programy aktywizujące. Notuje się również tendencję wzrostową

(o 1,3 punktu procentowego) odsetka osób poprzednio pracujących, w ogólnej liczbie rejestracji, do poziomu 87,4%.

Wykres 2.2. Napływ i odpływ osób bezrobotnych w latach 2015-2016

Zmniejszyła się liczba osób nowo rejestrujących się, które zostały zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy. W 2016 roku zarejestrowanych z tego powodu było 8 581 osób, co stanowiło 5,5% ogółu rejestracji.

Prawie, co druga osoba rejestrująca się w powiatowych urzędach pracy (46,0%) była osobą młodą do 30 roku życia. Liczną grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby długotrwale bezrobotne (27,0%). Liczba bezrobotnych wyrejestrowanych w ciągu 2016 roku wyniosła łącznie 172 782 osoby i w porównaniu z rokiem 2015 była niższa o 24 177 osób, tj. o 12,3%.

Główne przyczyny odpływu z rejestrów powiatowych urzędów pracy Wielkopolski były następujące:

- podjęcia pracy przez 92 459 osób, tj. 53,5% ogółu wyłączeń, co w stosunku do roku 2015 stanowiło spadek o 6 615 osób, tj. o 6,7%,
- niepotwierdzenie gotowości do podjęcia pracy przez 28 633 osoby, tj. 16,6% ogółu wyłączeń. Liczba ta zmalała w stosunku do roku poprzedniego o 11 202 osoby, tj. o 28,1%. Jednocześnie zmalał jej udział w łącznej liczbie odpływów (o 3,6 punktu procentowego),

- rozpoczęcie szkoleń, staży, przygotowania zawodowego dorosłych oraz prac społecznie użytecznych przez 17 748 osób, czyli o 6 901 osób, tj. o 28,0% mniej niż w 2015 roku.

Z ewidencji bezrobotnych wyłączono 76 712 osób do 30 roku życia (44,4% ogółu wyłączeń), z których pracę podjęły 42 743 osoby, tj. 55,7%. Ponadto wyrejestrowano 50 172 osoby długotrwale bezrobotne (29,0% ogółu wyłączeń), z których 21 733 osoby, tj. 43,3%, zostały wykreślone z ewidencji z powodu podjęcia pracy.

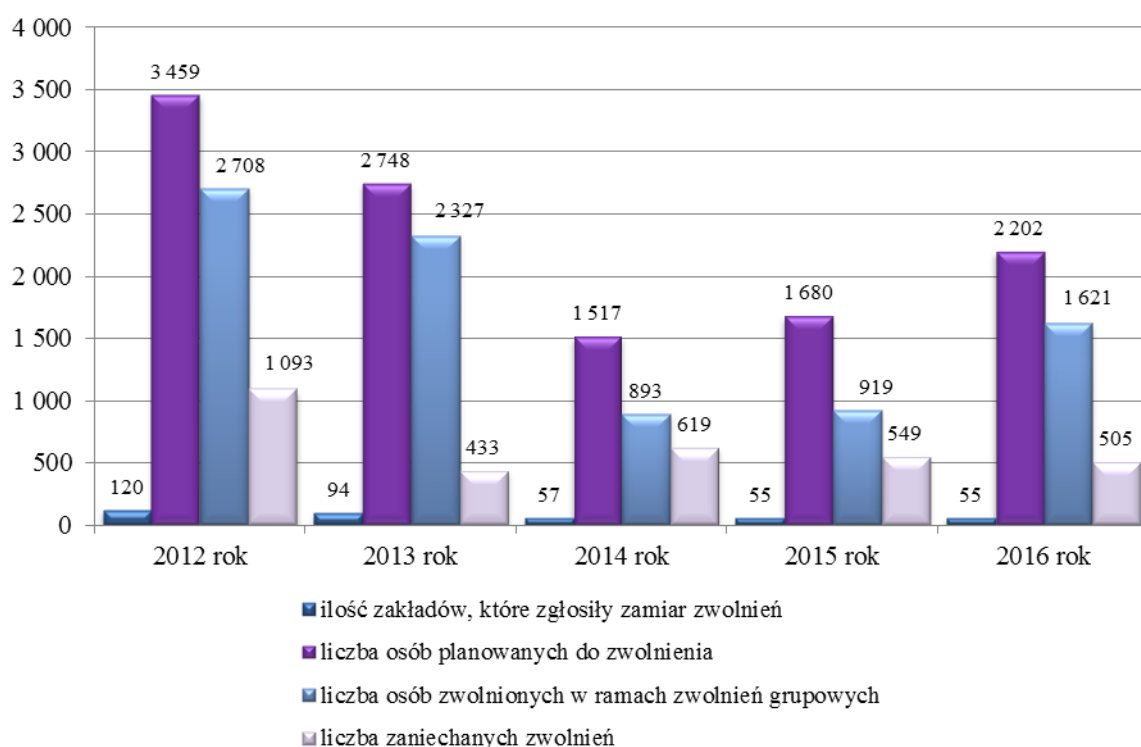
2.2.1. GRUPOWE ZWOLNIENIA PRACOWNIKÓW

W 2016 roku pracodawcy zgłosili do wielkopolskich powiatowych urzędów pracy zamiar dokonania zwolnień grupowych 2 202 osób, tj. o 522 osoby (31,1%) więcej niż w roku poprzednim. Największe nasilenie zgłoszeń zwolnień grupowych wystąpiło w powiatach: poznańskim, grodziskim, pilskim, leszczyńskim, czarnkowsko-trzcianeckim i wrzesińskim.

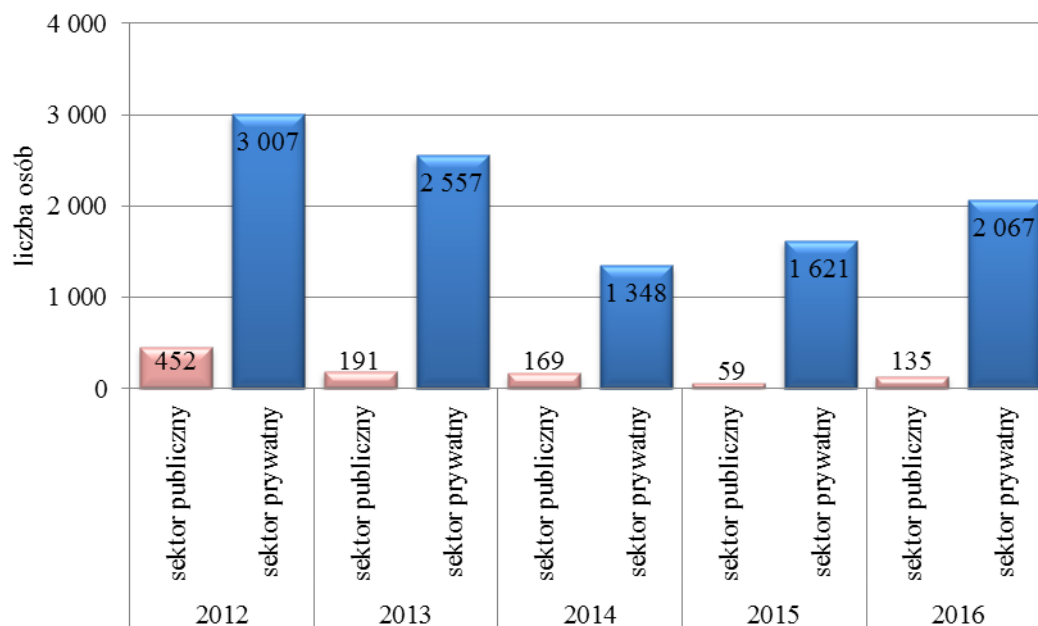
Zamiar zwolnień zgłosiło 55 zakładów pracy, czyli tyle samo ile w roku poprzednim i dotyczyło to w większości firm prywatnych.

Ostatecznie (pomimo większych zapowiedzi) w 2016 roku w wyniku zwolnień grupowych pracę straciło 1 621 osób, z czego najwięcej w powiatach: poznańskim 844 osoby, grodziskim 252 osoby, pilskim 149 osób, leszczyńskim 108 osób, czarnkowsko-trzcianeckim 81 osób i wrzesińskim 78 osób.

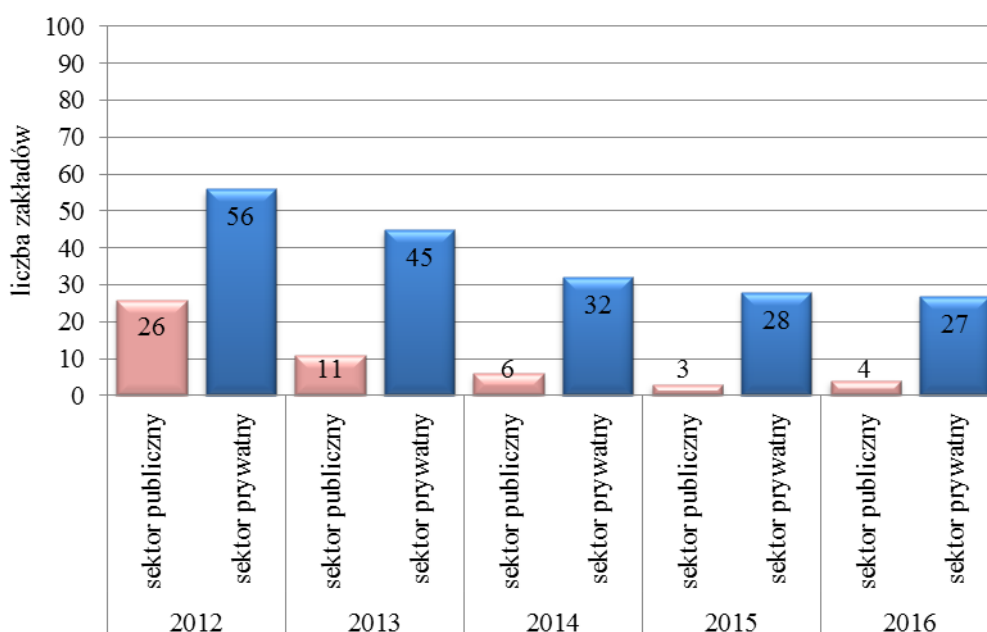
Wykres 2.3. Zwolnienia grupowe w Wielkopolsce w latach 2012-2016

Wykres 2.4. Zgłoszenia zwolnień w latach 2012-2016 (liczba osób), w podziale na sektory publiczny i prywatny.

Wykres 2.5. Zgłoszenia zwolnień w latach 2012-2016 (liczba zakładów), w podziale na sektory publiczny i prywatny

Największą liczbę osób zwolniły firmy zajmujące się produkcją izolowanych przewodów, kabli, pasów i innych izolowanych przewodów, tj. 226 osób, pozostałą finansową działalnością usługową gdzie indziej niesklasyfikowaną - 92 osoby, projektowaniem i wytwarzaniem

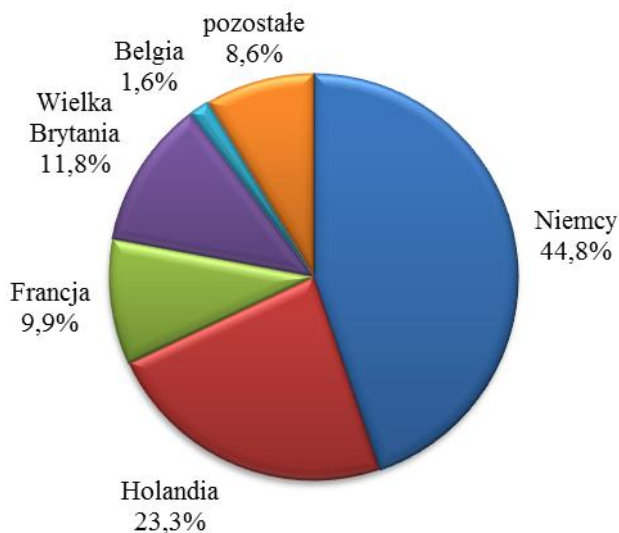
konstrukcyjnych kształtek wtryskowych – 78 osób, sprzedażą detaliczną prowadzoną przez domy sprzedaży wysyłkowej lub internet – 75 osób, pozostałym pośrednictwem pieniężnym – 73 osoby.

2.2.2. BEZROBOTNI REJESTRUJĄCY SIĘ PO OKRESIE ZATRUDNIENIA POZA GRANICAMI POLSKI

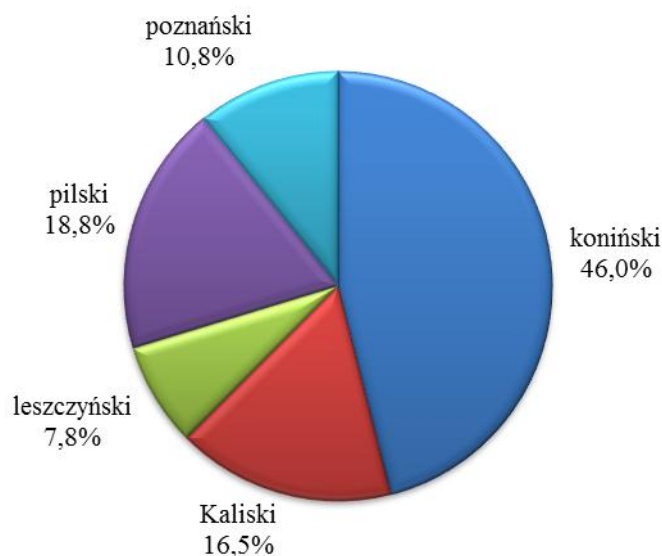
W 2016 roku w urzędach pracy województwa wielkopolskiego, zarejestrowało się 6 265 osób powracających po okresie zatrudnienia poza granicami Polski. Liczba ta stanowi 4,0% (w 2015 roku - 3,5%) wszystkich osób, które w minionym roku zarejestrowały się w powiatowych urzędach pracy województwa wielkopolskiego.

Osoby rejestrujące się w wielkopolskich powiatowych urzędach pracy pracowały przede wszystkim wcześniej w Niemczech, Holandii, Wielkiej Brytanii, Francji i Belgii. Pozostałe były zatrudnione m.in. w Irlandii, Danii, Norwegii, Szwajcarii, Hiszpanii, Szwecji, Włoszech, Finlandii, Czechach, na Cyprze i w Islandii oraz w USA.

Wykres 2.6. Udział procentowy osób rejestrujących się w powiatowych urzędach pracy po okresie zatrudnienia za granicą w 2016 roku (wg państw)

Wykres 2.7. Udział procentowy osób rejestrujących się po okresie zatrudnienia za granicą w 2016 roku do ogółu rejestrujących się w województwie (wg subregionów)

Największy udział osób bezrobotnych powracających do Polski po zakończeniu zatrudnienia poza granicami kraju do ogółu powracających notowany był w subregionach: konińskim – 46,0%, pilskim – 18,9% i kaliskim – 16,5%. Najwięcej osób powracających z zagranicy, zanotowano w powiatach: konińskim – 16,9%, kolskim – 16,6%, złotowskim – 8,4%. słupeckim – 6,6% i kaliskim 4,8%.

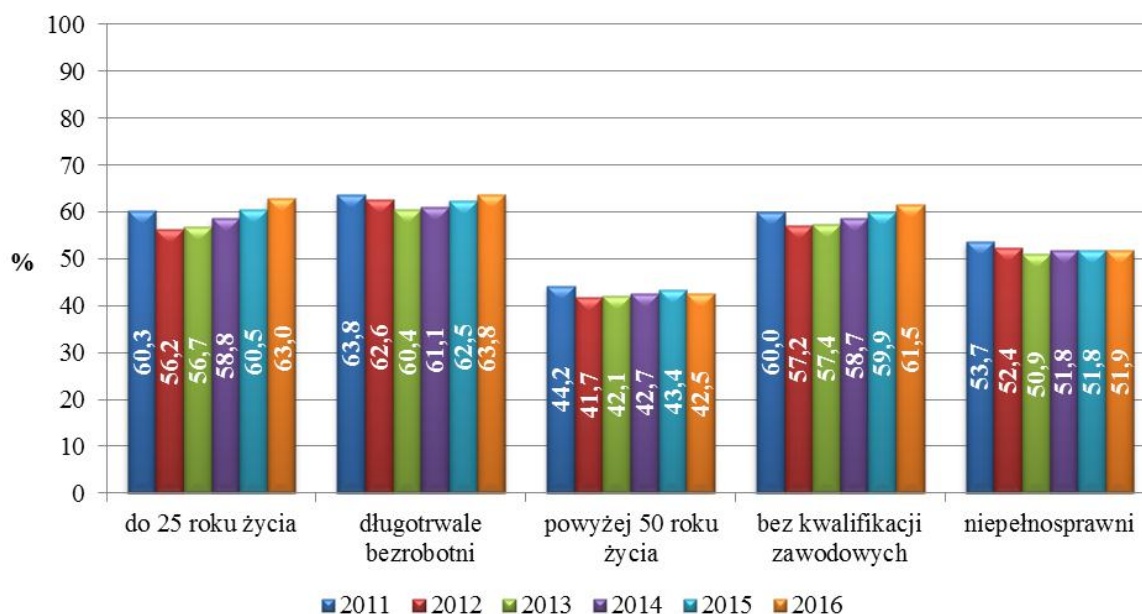
2.3. BEZROBOTNE KOBIETY

Według danych z końca 2016 roku, kobiety stanowiły 58,8% ogółu osób bezrobotnych w województwie wielkopolskim (45 716 osób). W porównaniu z rokiem poprzednim, ich udział w rejestrach urzędów pracy, wzrósł o 1,1 punktu procentowego.

Wśród osób bezrobotnych, kobiety dominowały w takich kategoriach, jak:

- posiadające, co najmniej 1 dziecko do 6 roku życia (87,0%),
- posiadające, co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia (81,0%),
- bez doświadczenia zawodowego (67,9%),
- korzystające ze świadczeń pomocy społecznej (67%),
- osoby do 25 roku życia (63,0%),
- osoby do 30 roku życia (66,2%),
- długotrwale bezrobotne (63,8%),
- osoby bezrobotne bez kwalifikacji zawodowych (61,5%),
- niepełnosprawni (51,9%).

Wykres 2.8. Udział bezrobotnych kobiet w wybranych kategoriach osób bezrobotnych w latach 2012-2016

Ponadto wysoki udział kobiet zaznacza się wśród bezrobotnych:

- z wykształceniem średnim (69,2%) i wyższym (70,3%),
- w wieku do 34 roku życia (67,3%),
- zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy powyżej 24 miesięcy (65,9%)
- ze stażem pracy do 1 roku (65,9%) oraz bez stażu pracy (68,5%),

Co czwarta bezrobotna kobieta (27,5%) nie podjęła zatrudnienia po urodzeniu dziecka.

2.4. BEZROBOCIE NA WSI

Na koniec grudnia 2016 roku zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy, jako bezrobotne były 37 473 osoby zamieszkałe na wsi. Stanowiły one 48,2% ogółu bezrobotnych. Udział tej grupy w rejestrach urzędów pracy w porównaniu z latami poprzednimi pozostaje na podobnym poziomie. Kobiety stanowiły w tej grupie 60,3% wobec 58,8% udziału kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych. Prawo do zasiłku posiadał prawie, co siódmy zarejestrowany mieszkaniec wsi, tj. 15,1% ogółu osób bezrobotnych zamieszkałych na wsi.

W grupie ogółu mieszkańców wsi osoby bezrobotne w wieku do 34 roku życia stanowiły 48,3%, w przedziale wiekowym 35-44 było to 20,3%, natomiast w wieku powyżej 45 roku życia udział ten wyniósł 31,4%.

Osoby młode, tj. do 34 roku życia, mieszkające na wsi stanowią najbardziej mobilną część tej populacji. Mimo utrudnień komunikacyjnych, częściej szukają pracy poza miejscem swojego zamieszkania oraz korzystają z pośrednictwa urzędu pracy przy szukaniu zatrudnienia.

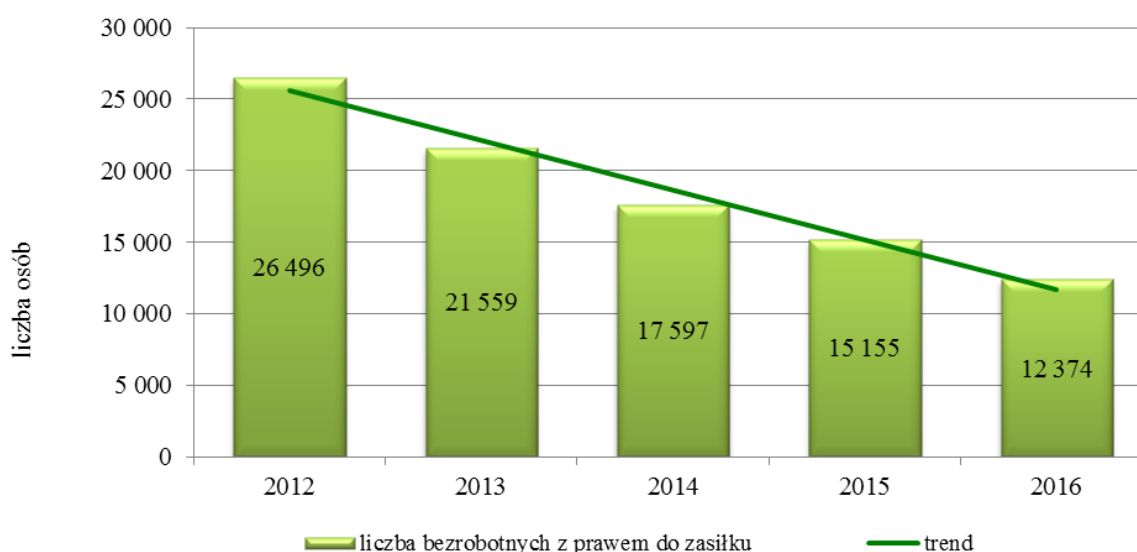
Bezrobotni mieszkańcy wsi posiadali niższe wykształcenie niż ogół zarejestrowanych osób bezrobotnych. Wykształcenie wyższe posiadało 9,8% ogółu bezrobotnych z tej grupy, a poniżej średniego 61,6% tej populacji. Wśród ogółu bezrobotnych w Wielkopolsce wartości te wynosiły odpowiednio 13,0% i 56,3%.

2.5. BEZROBOTNI Z PRAWEM DO ZASIŁKU

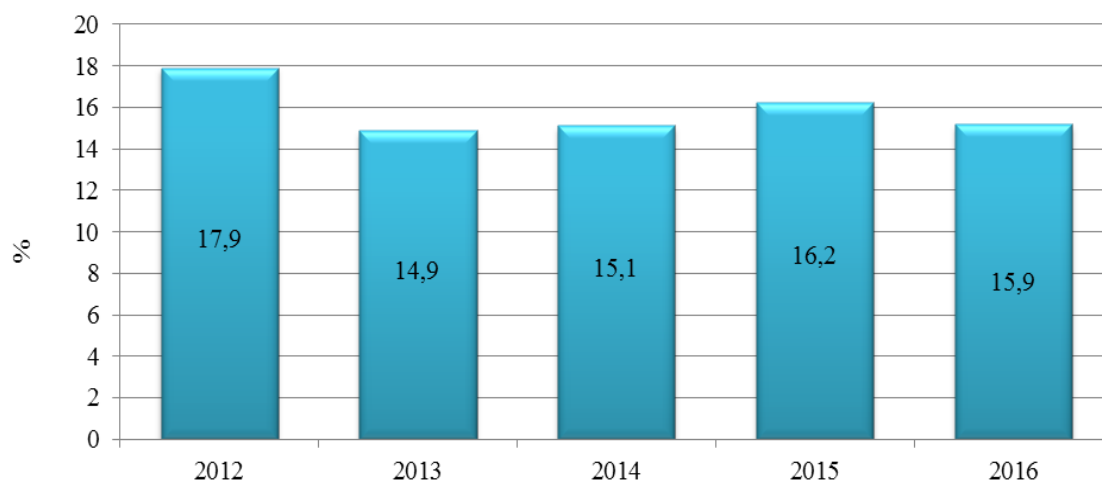
W końcu 2016 roku prawo do zasiłku posiadała, co szósta osoba bezrobotna – 12 374 osoby, tj. 15,9% ogółu osób bezrobotnych. W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił spadek tej grupy osób bezrobotnych o 2 781 osób, tj. o 18,4%. W 2016 roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, zanotowano niższy o 0,3 punktu procentowego udział osób uprawnionych do zasiłku w ogólnej liczbie osób bezrobotnych.

Zasiłek stanowił wsparcie finansowe, dla co siódmego (13,7%) przedstawiciela populacji osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy, tj. takich, którzy wymagają indywidualnych działań ze strony publicznych służb zatrudnienia.

Wykres 2.9. Bezrobotni Wielkopolskie z prawem do zasiłku w latach 2012-2016

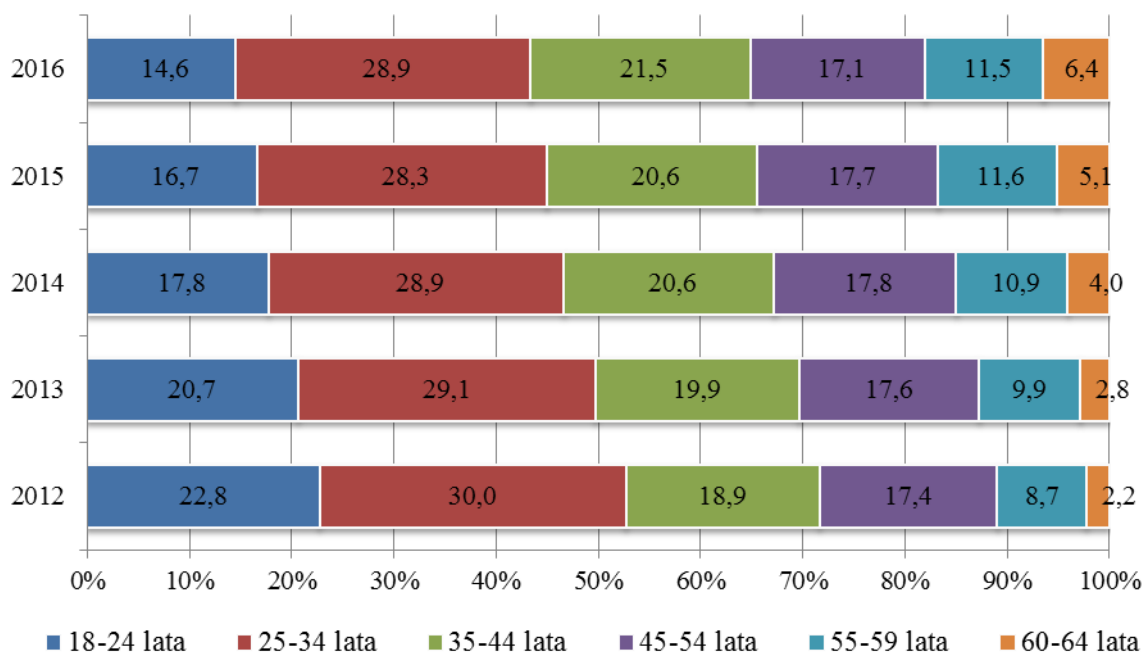
Wykres 2.10. Udział osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w ogólnej liczbie osób bezrobotnych w latach 2012-2016

2.6. BEZROBOTNI WEDŁUG WIEKU

Od lat osoby bezrobotne w wieku do 34 roku życia stanowią dominującą grupę w rejestrach urzędów pracy Wielkopolski, a jej udział w ogólnej liczbie bezrobotnych każdego roku przekraczał 50,0%. Od 2013 roku udział ten jest niższy niż 50,0% i z roku na rok spada – od 49,0% w 2013 roku do 43,5% w 2016 roku. Przyczyną tego spadku, było przede wszystkim zmniejszenie się udziału w rejestrach grupy najmłodszych osób bezrobotnych, od 18 do 24 roku życia. W latach 2012-2016 odsetek ten zmalał z 22,8% do 14,6%. Istotny wpływ na spadek udziału tej grupy bezrobotnych w 2015 roku, miała kontynuacja działań urzędów pracy na rzecz osób młodych do 29 roku życia w ramach programu Gwarancje dla Młodzieży, który zaproponowała Komisja Europejska, dostrzegając coraz wyższy poziom bezrobocia ludzi młodych w Europie. Gwarancje dla Młodzieży są jednym z elementów Pakietu na rzecz zatrudnienia młodzieży. Działania w ramach GdM mają zapewnić młodym ludziom w wieku do 29 lat - którzy nie mają zatrudnienia, ani nie uczestniczą w kształceniu lub szkoleniu (NEET) - dobrej jakości oferty zatrudnienia, dalsze kształcenie, przyuczenie do zawodu lub stażu w ciągu 4 miesięcy od zakończenia kształcenia formalnego lub utraty pracy. Działania na rzecz aktywizacji zawodowej ludzi młodych do 29 roku życia finansowane były m. in. z rezerwy Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej i środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Wykres 2.11. Udział poszczególnych kategorii wiekowych w ogóle bezrobotnych w latach 2012-2016

W latach 2012-2016 odnotowano wzrost udziału osób bezrobotnych w wieku powyżej 45 roku życia w ogólnej liczbie osób zarejestrowanych w urzędach pracy z 28,3% do 35,0%.

2.6.1. BEZROBOTNI DO 30 ROKU ŻYCIA

Na koniec 2016 roku w powiatowych urzędach pracy województwa wielkopolskiego zarejestrowanych było 22 525 osób do 30 roku życia. Udział kobiet w tej kategorii osób wynosił 66,2% (14 919 osób).

Ponad połowa osób bezrobotnych do 30 roku życia, tj. 56,2%, posiadała wykształcenie średnie (39,9%) i wyższe (16,3%) a co piąta osoba zawodowe (22,4%) oraz gimnazjalne i niższe (21,4%). Blisko 2/3 bezrobotnych kobiet do 30 roku życia (60,1%) miało wykształcenie średnie lub wyższe.

Co czwarta osoba bezrobotna do 30 roku życia (24,8%) nie miała żadnego stażu zawodowego, bądź nie dłuższy niż rok (28,7%). Natomiast 60,7% osób bezrobotnych do 30 roku życia zarejestrowanych było w urzędach pracy przez okres nie dłuższy niż 6 miesięcy. Wykształcenie, co najmniej średnie posiadało 43,7% osób bezrobotnych, wobec 56,2% dla osób bezrobotnych do 30 roku życia.

Tabela 2.2. Struktura bezrobocia wśród osób do 30 roku życia w latach 2015-2016

Wyszczególnienie		2015 rok		2016 rok		% wzrost /spadek
		liczba bezrobotnych	procentowy udział do ogółu bezrobotnych	liczba bezrobotnych	procentowy udział do ogółu bezrobotnych	
czas pozostawania bez pracy	do 1 m-ca	4 881	16,6	3534	15,7	-27,6
	1-3 m-cy	8 421	28,7	6058	26,9	-28,1
	3-6 m-cy	5 583	19,1	4079	18,1	-26,9
	6-12 m-cy	3 970	13,5	3211	14,2	-19,1
	12-24 m-cy	3 377	11,5	3220	14,3	-4,6
	pow. 24 m-cy	3 109	10,6	2423	10,8	-22,1
wykształcenie	wyższe	4 802	16,4	3681	16,3	-23,3
	policealne i średnie zawodowe	7 109	24,2	5297	23,5	-25,5
	Średnie ogólnokształcące	4 940	16,8	3697	16,4	-25,2
	zasadnicze zawodowe	6 573	22,4	5039	22,4	-23,3
	gimnazjalne i poniżej	5 917	20,2	4811	21,4	-18,7
staż pracy	do 1 roku	8 119	27,7	6469	28,7	-20,3
	1-5 lat	11 114	37,9	8918	39,6	-19,8
	5-10 lat	2 038	6,9	1482	6,6	-27,3
	10- 20 lat	91	0,3	75	0,3	-17,6
	bez stażu	7 979	27,2	5581	24,8	-30,1
Ogółem		29 341	100,0	22525	100,0	-23,2

2.6.2. BEZROBOTNI POWYŻEJ 50 ROKU ŻYCIA

Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia według stanu na koniec grudnia 2016 roku wynosiła 20 994 osoby i zmniejszyła się o 3 543 osoby, tj. o 14,4%, w porównaniu ze stanem na koniec roku poprzedniego. Ich udział w ogólnej liczbie osób bezrobotnych zwiększył się o 0,7 punktu procentowego (2015 – 26,3%; 2016 – 27,0%).

Jest to grupa bezrobotnych, w której przeważają osoby z niższym wykształceniem. 34,9% bezrobotnych powyżej 50 roku życia posiada wykształcenie gimnazjalne i poniżej, a co trzecia osoba wykształcenie zasadnicze zawodowe (36,6%).

Prawie połowa (44,1%) osób reprezentujących tę grupę pozostawała w rejestrach urzędów pracy ponad rok, przy czym co czwarta (27,7%) pozostaje bez zatrudnienia ponad dwa lata. 31,5% osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia posiada staż zawodowy w przedziale 20-30 lat, a 23,4% osób w tym wieku od 10-20 lat. Równocześnie jednak 13,7% osób posiada staż pracy nieprzekraczający pięciu lat, a 4,0% osób nie posiada żadnego udokumentowanego stażu pracy.

Tabela 2.3. Struktura bezrobocia wśród osób powyżej 50 roku życia w latach 2015-2016

Wyszczególnienie		2015 rok		2016 rok		% wzrost/ spadek
		liczba bezrobotnych	procentowy udział do ogółu bezrobotnych	liczba bezrobotnych	procentowy udział do ogółu bezrobotnych	
czas pozostawania bez pracy	do 1 m-ca	2 043	8,3	1 670	8,0	-18,3
	1-3 m-cy	4 071	16,6	3 619	17,2	-11,1
	3-6 m-cy	3 368	13,8	2 928	13,9	-13,1
	6-12 m-cy	4 349	17,7	3 527	16,8	-18,9
	12-24 m-cy	4 128	16,8	3 435	16,4	-16,8
	pow. 24 m-cy	6 578	26,8	5 815	27,7	-11,6
wykształcenie	wyższe	1 089	4,4	1 006	4,8	-7,6
	policealne i średnie zawodowe	4 868	19,8	4 024	19,2	-17,3
	średnie ogólnokształcące	1 195	4,9	944	4,5	-21,0
	zasadnicze zawodowe	8 846	36,1	7 683	36,6	-13,1
	gimnazjalne i poniżej	8 539	34,8	7 337	34,9	-14,1
staż pracy	do 1 roku	1 384	5,6	1 360	6,5	-1,7
	1-5 lat	1 589	6,5	1 512	7,2	-4,8
	5-10 lat	2 103	8,6	1 909	9,1	-9,2
	10-20 lat	5 815	23,8	4 916	23,4	-15,5
	20-30 lat	7 887	32,1	6 619	31,5	-16,1
	30 lat i więcej	4 818	19,6	3 838	18,3	-20,3
	bez stażu	941	3,8	840	4,0	-10,7
Ogółem		24 537	100,0	20 994	100,0	-14,4

Udział kobiet w tej grupie osób bezrobotnych wyniósł w 2016 roku 42,5% i zmniejszył się w stosunku do roku poprzedniego o 0,9 punktu procentowego. W omawianej w tym rozdziale populacji kobiety były lepiej wykształcone niż mężczyźni. Według stanu na koniec 2016 roku 62,8% kobiet i 78,0% mężczyzn bezrobotnych z tej grupy posiadało wykształcenie zawodowe i niższe. Spośród kobiet 44,9% pozostawało bezrobotnymi powyżej 12 miesięcy, natomiast dłużej niż rok nie pracowało 43,5% mężczyzn z tej grupy.

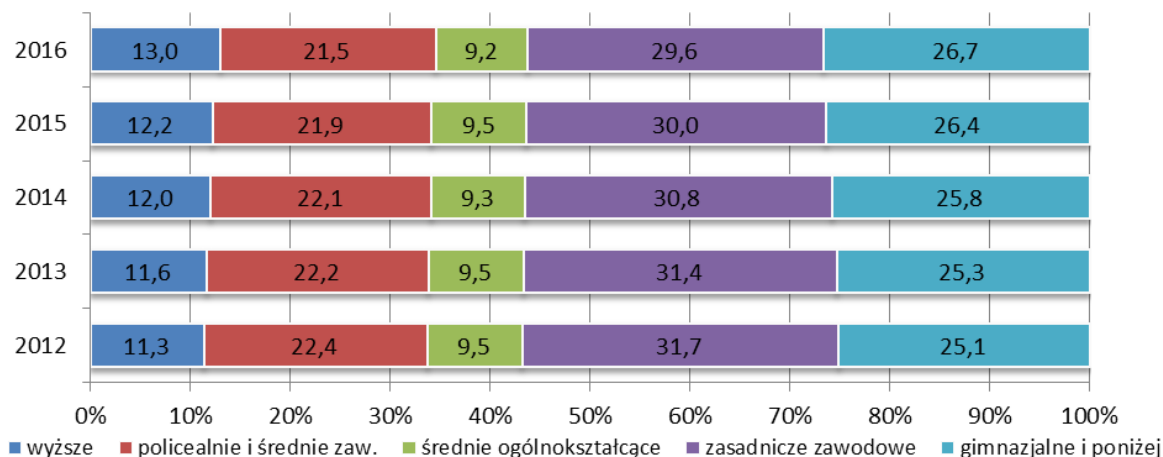
Opisany powyżej okres pozostawania bez zatrudnienia osób powyżej 50 roku życia, jak też posiadany przez nich poziom wykształcenia, przyczynia się do trudności na rynku pracy. Jednocześnie osoby te czują się dyskryminowane przez pracodawców, co nasila pasywność ich postaw na rynku pracy.

2.7. BEZROBOTNI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA

W 2016 roku, podobnie jak w latach poprzednich, wśród bezrobotnych przeważały osoby z wykształceniem poniżej średniego.

W 2016 roku prawie, co trzecia osoba bezrobotna posiadała wykształcenie zawodowe. Udział osób mających takie wykształcenie w rejestrach bezrobotnych od pięciu lat nieznacznie maleje, choć ciągle wartość tego wskaźnika jest bliska 30,0%. W 2016 roku jest mniejsza o 0,4 punktu procentowego w stosunku do 2015 roku, co czwarta osoba (26,7%) zarejestrowana posiadała wykształcenie gimnazjalne i poniżej. W rejestrach osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym udział od lat pozostaje na podobnym poziomie (w granicach od 21,5% – 22,4%). W 2016 roku prawie, co druga osoba bezrobotna miała, co najmniej średnie wykształcenie 43,7%. Obecność coraz większej liczby osób z wykształceniem wyższym w ewidencji urzędów pracy w 2016 roku – 13,0% może świadczyć o niedostatecznym uwzględnianiu przy wyborze kierunku edukacji zapotrzebowania rynku pracy na poszczególne zawody. Rezultatem tego jest obserwowany obecnie na rynku pracy brak pracowników o wysokich kwalifikacjach technicznych przy równoczesnych znacznych nadwyżkach absolwentów kierunków humanistycznych. Powyższe tendencje są także wynikiem wzrostu poziomu wykształcenia w społeczeństwie, gdyż coraz większy odsetek osób posiada wykształcenie wyższe.

Wykres 2.12. Bezrobotni wg wykształcenia w latach 2012-2016

2.8. DŁUGOTRWALE BEZROBOTNI

W rejestrach urzędów pracy w końcu 2016 roku znajdowało się 38 067 osób długotrwale bezrobotnych, stanowiły one 49,0% ogólnej liczby osób bezrobotnych. Udział ten w stosunku do 2015 roku zmalał o 0,1 punktu procentowego.

Wśród osób długotrwale bezrobotnych 35,7% stanowiły osoby do 34 roku życia. Ponad 60,0% ogółu osób z tej kategorii legitymuje się wykształceniem poniżej średniego (62,0%). 71,0% osób długotrwale bezrobotnych pozostawało w ewidencji urzędów pracy od 12 do powyżej 24 miesięcy, przy czym dla kobiet udział ten wynosił 72,8%. Blisko 13,0% osób długotrwale bezrobotnych nie posiadało stażu pracy.

Długotrwale bezrobocie ma szereg negatywnych aspektów, w szczególności utrwała ono syndrom tzw. „wyuczonyj bezradności”, a zdobyte wcześniej umiejętności zawodowe dezaktualizują się. Wobec szczególnie trudnej sytuacji osób długotrwale bezrobotnych na rynku pracy, powiatowe urzędy pracy promują aktywizację tej grupy bezrobotnych poprzez programy finansowane zarówno z Funduszu Pracy, jak i ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Tabela 2.4. Struktura bezrobocia wśród osób długotrwale bezrobotnych w latach 2015-2016

Wyszczególnienie		2015 rok		2016 rok		% wzrost/spadek
		liczba bezrobotnych	procentowy udział do ogółu bezrobotnych	liczba bezrobotnych	procentowy udział do ogółu bezrobotnych	
czas pozostawania bez pracy	do 1 m-ca	2 054	4,5	1 199	3,1	-41,6
	1-3 m-cy	4 323	9,4	3 314	8,7	-23,3
	3-6 m-cy	3 291	7,2	2 767	7,3	-15,9
	6-12 m-cy	4 598	10,1	3 788	9,9	-17,6
	12-24 m-cy	13 391	29,2	11 940	31,4	-10,8
	pow. 24 m-cy	18 144	39,6	15 059	39,6	-17,0
wiek	18-24 lat	4 620	10,1	3 449	9,1	-25,3
	25-34 lat	12 253	26,8	10 112	26,6	-17,5
	35-44 lat	10 435	22,8	8 699	22,8	-16,6
	45-54 lat	9 362	20,4	7 487	19,7	-20,0
	55-59 lat	6 158	13,4	5 190	13,6	-15,7
	60-64 lat	2 973	6,5	3 130	8,2	5,3
wykształcenie	wyższe	4 241	9,3	3 697	9,7	-12,8
	policealne i średnie zawodowe	9 364	20,4	7 647	20,1	-18,3
	średnie ogólnokształcące	3 700	8,1	3 132	8,2	-15,4
	zasadnicze zawodowe	14 309	31,2	11 712	30,8	-18,1
	gimnazjalne i poniżej	14 187	31,0	11 879	31,2	-16,3
staż pracy	do 1 roku	7 655	16,7	6 558	17,2	-14,3
	1-5 lat	10 800	23,6	9 135	24,0	-15,4
	5-10 lat	6 836	14,9	5 736	15,1	-16,1
	10-20 lat	7 705	16,8	6 298	16,5	-18,3
	20-30 lat	5 094	11,1	4 131	10,9	-18,9
	30 lat i więcej	1 646	3,6	1 385	3,6	-15,9
	bez stażu	6 065	13,3	4 824	12,7	-20,5
	Ogółem	45 801	100,0	38 067	100,0	-16,9

2.9. NIEPEŁNOSPRAWNI

Liczba bezrobotnych osób niepełnosprawnych w województwie wielkopolskim na koniec 2016 roku wynosiła 6 088, tj. 7,8% ogólnej liczby osób bezrobotnych podobnie jak w 2015 roku. W grupie tej przeważały kobiety, które stanowiły 51,9% ogółu bezrobotnych osób niepełnosprawnych.

Wśród zarejestrowanych niepełnosprawnych przeważały osoby w wieku 45-54 lata (27,0%). Natomiast udział osób młodych do 34 roku życia w tej populacji stanowił 18,7%. 43,6% osób niepełnosprawnych pozostawało w rejestrach osób bezrobotnych powyżej 12 miesięcy.

6,0 % osób z tej grupy posiadało wykształcenie wyższe, a co czwarta osoba wykształcenie na poziomie średnim i policealnym (26,2%). Większość osób niepełnosprawnych posiadała wykształcenie zawodowe (37,0%) oraz gimnazjalne i poniżej (30,8%).

Tabela 2.5. Struktura bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych w latach 2015-2016

Wyszczególnienie		2015 rok		2016 rok		% wzrost/spadek
		liczba bezrobotnych	procentowy udział do ogółu bezrobotnych	liczba bezrobotnych	procentowy udział do ogółu bezrobotnych	
czas pozostawania bez pracy	do 1 m-ca	652	9,0	494	8,1	-24,2
	1-3 m-cy	1 253	17,3	1 026	16,8	-18,1
	3-6 m-cy	1 013	14,0	874	14,4	-13,7
	6-12 m-cy	1 274	17,6	1 040	17,1	-18,4
	12-24 m-cy	1 293	17,8	1 064	17,5	-17,7
	pow. 24 m-cy	1 764	24,3	1 590	26,1	-9,9
wiek	18-24 lat	442	6,1	303	5,0	-31,4
	25-34 lat	988	13,6	836	13,7	-15,4
	35-44 lat	1 248	17,2	1 058	17,4	-15,2
	45-54 lat	2 052	28,3	1 642	27,0	-20,0
	55-59 lat	1 730	23,9	1 453	23,9	-16,0
	60-64 lat	789	10,9	796	13,0	0,9
wykształcenie	wyższe	418	5,8	368	6,0	-12,0
	policealne i średnie zawodowe	1 445	19,9	1 204	19,8	-16,7
	średnie ogólnokształcące	499	6,9	387	6,4	-22,4
	zasadnicze zawodowe	2 687	37,1	2 251	37,0	-16,2
	gimnazjalne i poniżej	2 200	30,3	1 878	30,8	-14,6
	staż pracy	do 1 roku	811	11,2	710	11,7
1-5 lat	1 151	15,9	1 010	16,6	-12,3	
5-10 lat	982	13,5	866	14,2	-11,8	
10-20 lat	1 624	22,4	1 377	22,6	-15,2	

	20-30 lat	1 488	20,5	1 194	19,6	-19,8
	30 lat i więcej	679	9,4	500	8,2	-26,4
	bez stażu	514	7,1	431	7,1	-16,1
Ogółem		7 249	100,0	6 088	100,0	-16,0

2.10. BEZROBOTNI WEDŁUG ZAWODÓW I SPECJALNOŚCI

Lista zawodów w największym stopniu generujących bezrobocie od lat jest niezmienna, notowano tylko okresowe zmiany ich pozycji.

W tabeli i na wykresie zamieszczono informacje dotyczące kształtowania się w latach 2012-2016 wielkości liczbowych opisujących bezrobocie w jedenastu zawodach reprezentowanych przez najliczniejsze grupy bezrobotnych (więcej niż osiemset osób zarejestrowanych na koniec 2016 roku). W analizowanym roku, w porównaniu z rokiem poprzednim, we wszystkich tych profesjach nastąpił spadek wartości bezwzględnych (największy dla zawodów: sprzedawca o 1 261 osób, kucharz o 465 osób, technik ekonomista o 423 osoby, ślusarz o 365 osób i krawiec 325 osób).

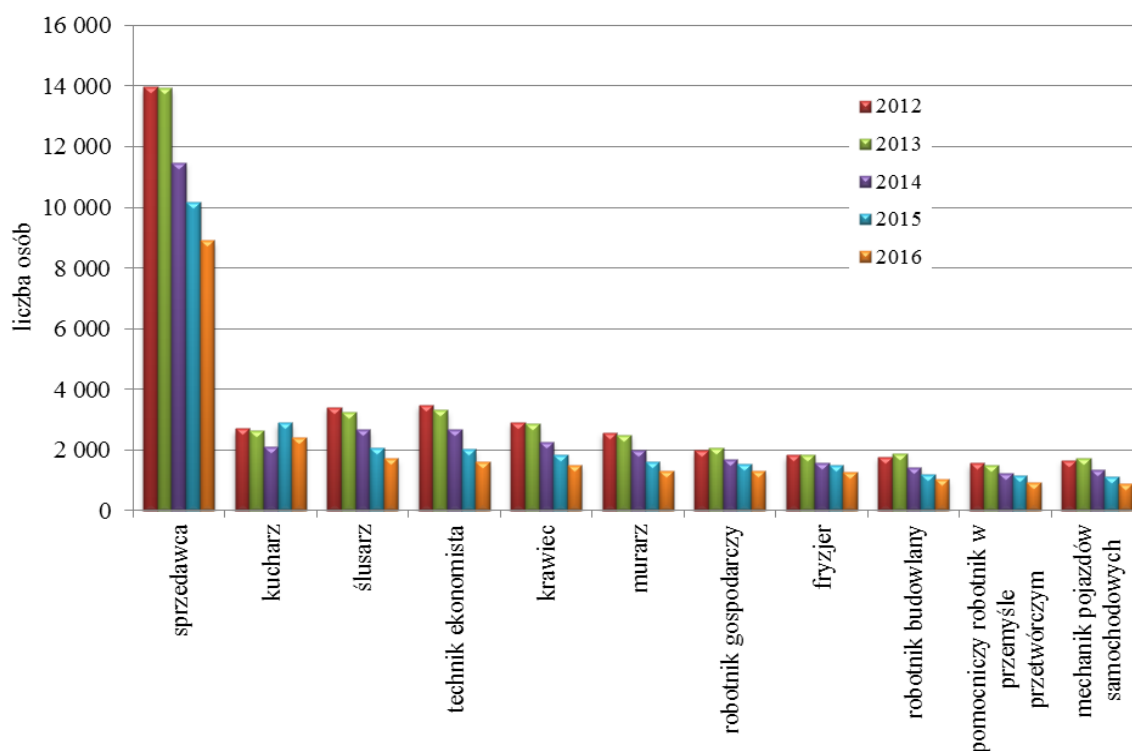
Zmniejszenie liczby bezrobotnych w tych zawodach jest przełożeniem zmian, które w ostatnim roku wystąpiły na rynku pracy i zostały opisane w rozdziale 2.1. Udziały poszczególnych zawodów w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych pozostają na niezmiennym poziomie bądź notują niewielkie wahania.

Tabela 2.6. Zawody najliczniej występujące wśród osób bezrobotnych porównanie lat 2012-2016

Lp.	nazwa zawodu	2012	2013	2014	2015	2016	2015-2016
1.	sprzedawca	13 979	13 925	11 467	10 163	8 902	-1 261
2.	kucharz	2 704	2 632	2 102	2 884	2 419	-465
3.	ślusarz	3 399	3 242	2 662	2 073	1 708	-365
4.	technik ekonomista	3 490	3 311	2 679	2 021	1 598	-423
5.	krawiec	2 920	2 850	2 274	1 822	1 497	-325
6.	murarz	2 565	2 489	1 994	1 597	1 322	-275
7.	robotnik gospodarczy	1 991	2 052	1 669	1 537	1 320	-217
8.	fryzjer	1 825	1 836	1 553	1 495	1 258	-237
9.	robotnik budowlany	1 773	1 859	1 427	1 200	1 018	-182
10.	pomocniczy robotnik w przemyśle przetwórczym	1 553	1 484	1 218	1 149	931	-218
11.	mechanik pojazdów samochodowych	1 649	1 727	1 348	1 117	882	-235
Ogółem liczba bezrobotnych		147 902	144 832	116 410	93 311	77 697	-15 614

Wśród osób bezrobotnych niezmiennie dominują osoby z zawodem sprzedawcy, który w roku 2012 posiadała, co jedenasta, w latach 2013- 2014 co dziesiąta, w roku 2015 i 2016 co dziewiąta osoba bezrobotna. Sytuacja ta wynika z faktu występowania bardzo dużej konkurencji na rynku pracy, bowiem wolne stanowiska w handlu nie zawsze obsadzone są osobami, które ukończyły szkołę w zawodzie sprzedawcy. Specyfika pracy w tym zawodzie nie wymaga kosztownego przyuczenia osób nieposiadających adekwatnego wykształcenia i doświadczenia. Podjęcie pracy na stanowisku sprzedawcy ułatwia także wysoka fluktuacja kadr, od lat notowana w tym zawodzie.

Wykres 2.13. Zawody najliczniej występujące wśród bezrobotnych w latach 2012-2016

Na uwagę zasługuje fakt, że również od lat znaczną część bezrobotnych kobiet (tj. 29,0%) stanowią osoby reprezentujące jeden z czterech zawodów, tj.: sprzedawca, technik ekonomista, krawiec i kucharz.

Znaczny udział w strukturze bezrobocia wg zawodów i specjalności niezmiennie mają osoby bezrobotne bez zawodu, mające wykształcenie średnie ogólnokształcące lub gimnazjalne i poniżej, nieposiadające żadnych kwalifikacji zawodowych. Do grupy tej w 2015 roku należała prawie co dziewiąta, w roku 2016 była to już co ósma osoba bezrobotna.

3. AKTYWIZACJA OSÓB BEZROBOTNYCH W POWIATOWYCH URZĘDACH PRACY

3.1. SPECYFIKA OFERT PRACY W WIELKOPOLSCE

W 2016 roku pracodawcy zgłosili do wielkopolskich urzędów pracy 133 407 ofert pracy, tj. o 9,5% więcej niż w 2015 roku. Wzrost liczby ofert to sygnał ożywienia gospodarczego, którego odzwierciedlenie stanowi wzrost zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw.

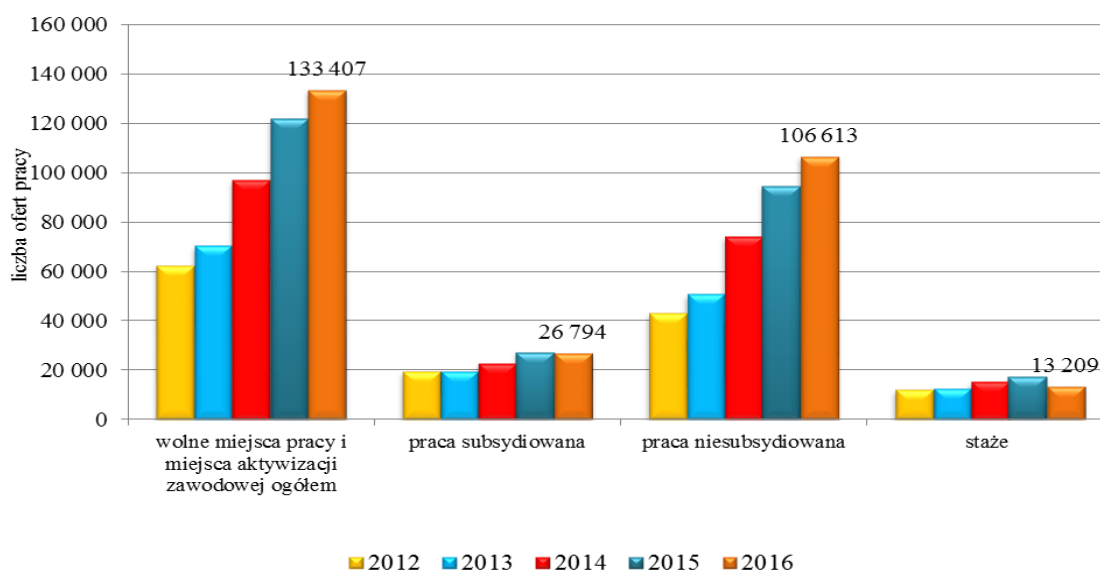
W 2016 roku oferty dotyczące pracy subsydiowanej stanowiły 20,1% wszystkich ofert. W porównaniu do roku poprzedniego udział ten zmalał o 2,3 punktu procentowego.

Udział ofert pracy niesubsydiowanej w ogólnej liczbie ofert pracy kształtował się w ostatnich latach następująco:

- w 2016 roku – 133 407, w tym niesubsydiowane 106 613, tj. 79,9 %
- w 2015 roku – 121 866, w tym niesubsydiowane 94 564, tj. 77,6%,
- w 2014 roku – 96 848, w tym niesubsydiowane 74 186, tj. 76,6%,
- w 2013 roku – 70 277, w tym niesubsydiowane 50 811, tj. 72,3%,
- w 2012 roku – 62 299, w tym niesubsydiowane 42 914, tj. 68,9%,
- w 2011 roku – 61 561, w tym niesubsydiowane 47 768, tj. 77,6%,

Zwiększenie liczby ofert pracy jest, zatem spowodowane przede wszystkim zwiększeniem udziału ofert niesubsydiowanych w ogólnej ich liczbie. Należy przy tym zauważyć, że są w Wielkopolsce powiaty, w których udział ofert pracy niesubsydiowanej był bardzo wysoki i przekroczył 90,0%, ale można też wskazać takie powiaty jak koniński i słupecki, w których dominowały oferty pracy subsydiowanej.

Wykres 3.1 Oferty pracy w latach 2012-2016

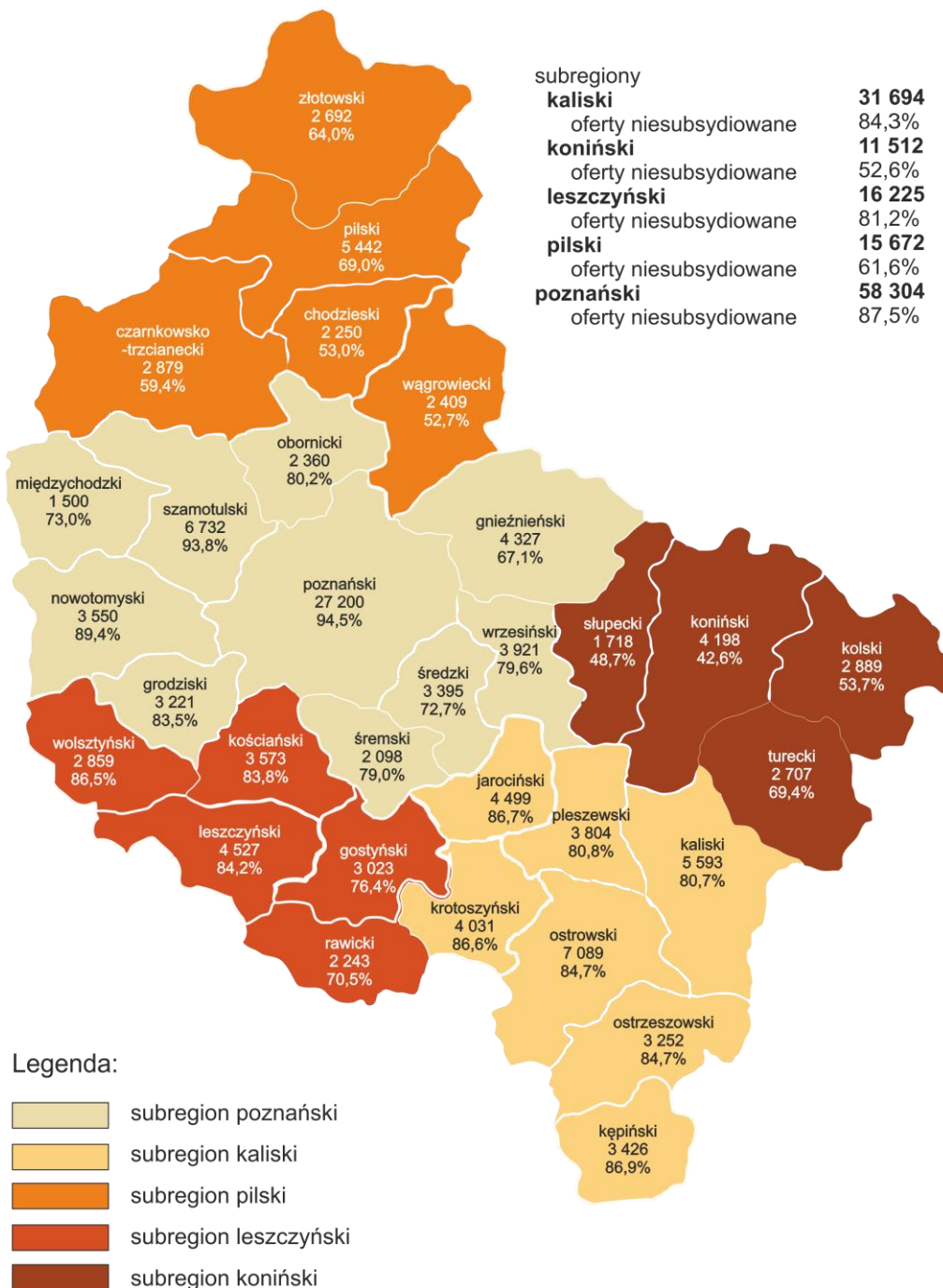

Oferty pracy zgłoszone do powiatowych urzędów pracy w 2016 roku oraz udział procentowy ofert pracy niesubsydiowanej

Wielkopolska 133 407
oferty niesubsydiowane 79,9%

subregiony

kaliski	31 694
oferty niesubsydiowane	84,3%
koniński	11 512
oferty niesubsydiowane	52,6%
leszczyński	16 225
oferty niesubsydiowane	81,2%
piłski	15 672
oferty niesubsydiowane	61,6%
poznański	58 304
oferty niesubsydiowane	87,5%

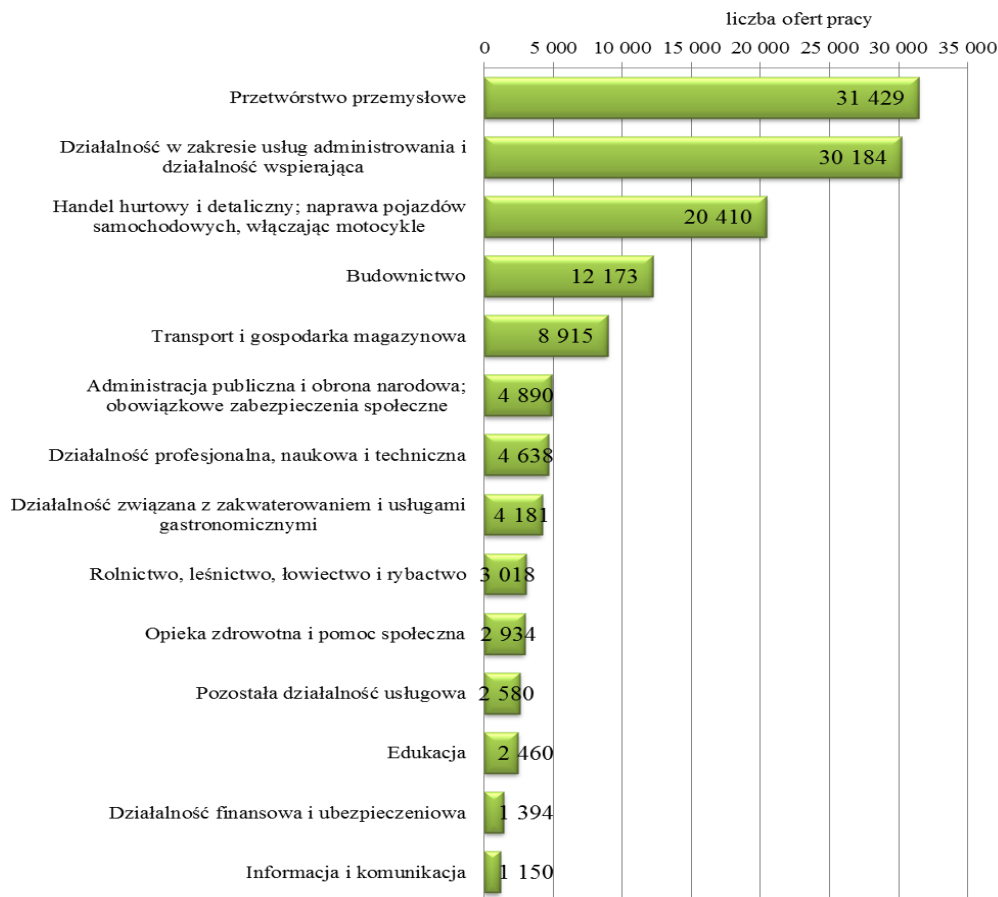
3.1.1. OFERTY PRACY WEDŁUG RODZAJU DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Najwięcej zgłoszonych wolnych miejsc pracy pochodziło z branży przetwórstwa przemysłowego 31 429 ofert, działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej 30 184 oferty, handlu 20 410 ofert, budownictwa 12 173 oferty, branży transportowej 8 915 ofert, administracji publicznej 4 890 ofert oraz działalności naukowej i technicznej 4 638 ofert.

W 2016 roku mniejsze zapotrzebowanie na pracowników, niż rok wcześniej, pracodawcy zgłosili w obszarze sześciu działalności takich jak: działalności finansowa i ubezpieczeniowa, administracja publiczna i obrona narodowa, działalność naukowa i techniczna, informacja i komunikacja, budownictwo, pozostała działalność usługowa (odpowiednio 979, 853, 466, 371, 84, 70).

W sekcjach takich jak: działalność w zakresie przetwórstwo przemysłowe; dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją; budownictwo; działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; transport i gospodarka magazynowa; działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, liczba ofert pracy w 2016 roku przewyższała liczbę zarejestrowanych osób bezrobotnych w tym samym czasie w powiatowych urzędach pracy, posiadających kwalifikacje zawodowe w tym zakresie.

Wykres 3.2. Zestawienie branż zgłaszających największe zapotrzebowanie na pracę w 2016 roku

3.1.2. OFERTY PRACY WEDŁUG ZAWODÓW

Zapotrzebowanie na pracowników wykonujących określone zawody, zgłaszane w 2016 roku przez pracodawców w powiatowych urzędach pracy, kształtowało się podobnie jak w latach ubiegłych. Widoczne było duże zapotrzebowanie przede wszystkim na zawody wymagające wykonywania pracy fizycznej. Najwięcej ofert było kierowanych dla sprzedawców i magazynierów. Potrzebowano również: pakowaczy ręcznych, robotników gospodarczych, robotników budowlanych, kierowców, szwaczek, robotników magazynowych, pracowników wykonujących prace proste, ślusarzy, spawaczy, stolarzy, murarzy i kucharzy.

Nadal wysokie było zapotrzebowanie na zawody związane z obsługą biura, takie jak technik prac biurowych i pozostali pracownicy obsługi biurowej oraz na zawody związane z handlem, takie jak przedstawiciel handlowy, kasjer handlowy oraz doradca klienta. Uwagę zwraca, iż mimo dużego spadku liczby osób bezrobotnych odnotowano na czele rankingu zawody, w których nastąpił znaczny w porównaniu z rokiem 2015 wzrost liczby ofert pracy. Dotyczył on przede wszystkim zawodu sprzedawcy o 407 ofert, tj. o 5,5 %.

Ponadto zauważalny stał się wzrost zapotrzebowania na magazynierów, pakowaczy ręcznych oraz pracowników przy pracach prostych.

Stanowiska pracy, na które pracodawcy najczęściej poszukiwali pracowników w 2016 roku, to (liczba ofert większa niż 1000):

▪ sprzedawca	7768
▪ magazynier	6630
▪ pracownicy wykonujący prace proste	6016
▪ pakowacz ręczny	4200
▪ robotnik gospodarczy	4095
▪ pomocniczy robotnik budowlany	3423
▪ kierowca samochodu ciężarowego	3133
▪ technik prac biurowych	2474
▪ szwaczka maszynowa	2233
▪ robotnik magazynowy	2090
▪ kierowca ciągnika siodłowego	2013
▪ pracownicy obsługi biurowej	1888
▪ robotnicy wykonujący prace proste w przemyśle	1705
▪ ślusarz	1687
▪ kierowca operator wózków jezdniowych (widłowych)	1617
▪ magazynierzy i pokrewni	1609
▪ spawacz	1575
▪ stolarz	1478
▪ murarz	1388
▪ pracownik ochrony fizycznej	1374
▪ kucharz	1290
▪ inwentaryzator	1267
▪ pomoc kuchenna	1258

▪ monterzy	1219
▪ sprzątaczką biurową	1209
▪ pracownicy zajmujący się sprzątnięciem	1190
▪ doradca klienta	1167
▪ kasjer handlowy	1147
▪ operator urzędów do przetwórstwa mięsa	1090
▪ przedstawiciel handlowy	1061

Spośród zawodów znajdujących się w statystykach wielkopolskich urzędów pracy wyodrębniono takie, dla których liczba ofert przewyższała liczbę nowo zarejestrowanych bezrobotnych i wynosiła, co najmniej trzysta. Ponadto zawody te równocześnie charakteryzowały się wysokim wskaźnikiem zapotrzebowania (obliczonym, jako stosunek liczby ofert pracy zgłoszonych w 2016 roku do urzędów pracy do liczby osób bezrobotnych nowo zarejestrowanych w tym samym okresie). Efektem było stworzenie listy zawodów, na które zapotrzebowanie jest wyższe, niż ich podaż w rejestrach urzędów pracy.

Największy deficyt kandydatów do pracy odnotowano w zawodach związanych z branżą transportowo-logistyczną, takich jak: kierowcy ciągnika siodłowego, kierowcy samochodu ciężarowego, kierowcy operatorzy wózków jezdniowych (widłowych), magazynierzy, robotnicy magazynowi, pakowacze ręczni, sortowacze, ponadto poszukiwani byli operatorzy urzędów do przetwórstwa mięsnego, operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych, operatorzy obrabiarek, szwaczki maszynowe, monterzy, ubojowi, hodowcy zwierząt futerkowych, tapicerzy, spawacze, zbrojarze, rozbieracz - wykrawacz, brukarze, szlifierzy, pracownicy ochrony, pomoce i sprzątaczkę biurowe, pokojowe, kucharz, pracownik przygotowujący posiłki typu fast food.

Na pozycjach listy zawodów deficytowych znalazły się również zawody z branż handlowej takie jak: specjalista ds. sprzedaży, kasjer handlowy, doradca klienta oraz sprzedawca w branży spożywczej. Są to zawody wymagające określonych predyspozycji osobowych i zdolności perswazyjnych oraz wiedzy o sprzedawanym produkcie.

Zanotowano również zauważalny niedobór pracowników opiekunów osób starszych, inwentaryzatorów oraz spedytorów (tabela 3.1).

W zestawieniu obrazującym zawody, w których liczba bezrobotnych rejestrujących się w urzędach w 2016 roku była znacząco większa od zapotrzebowania zgłaszanego przez pracodawców, podobnie jak w latach ubiegłych, znajdują się przede wszystkim profesje związane

z akademickim wykształceniem humanistycznym. W najgorszej sytuacji zawodowej byli politolodzy, socjolodzy, historycy, filolodzy, geografowie, specjaliści ds. stosunków międzynarodowych, specjaliści ds. badań społeczno-ekonomicznych oraz kulturoznawcy. Do wielkopolskich urzędów pracy zgłoszono stosunkowo niewielkie zapotrzebowanie na tego typu specjalistów albo było ono zupełnie nieadekwatne do podaży.

Tabela 3.1. Liczba ofert pracy dla zawodów deficytowych, tj. cieszących się największym zainteresowaniem pracodawców

Lp.	Zawód	liczba bezrobotnych nowo zarejestrowanych w 2016 roku	liczba ofert pracy zgłoszonych w 2016 roku	liczba ofert pracy przypadająca na 1 osobę (kolumna 4/3)
1	2	3	4	5
1.	Kierowca ciągnika siodłowego	23	2 013	87,5
2.	Inwentaryzator	26	1 267	48,7
3.	Pracownicy zajmujący się sprzątaniami	28	1 190	42,5
4.	Hodowca zwierząt futerkowych	20	400	20,0
5.	Tapicer meblowy	28	393	14,0
6.	Sprzedawca w branży spożywczej	58	765	13,2
7.	Operator urządzeń do przetwórstwa mięsa	88	1 090	12,4
8.	Spedytor	62	683	11,0
9.	Magazynierzy i pokrewni	156	1 609	10,3
10.	Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych	41	392	9,6
11.	Operator obrabiarek sterowanych numerycznie	58	553	9,5
12.	Kierowca operator wózków jezdniowych (widłowych)	172	1 617	9,4
13.	Pracownicy wykonujący prace proste	734	6 016	8,2
14.	Szwaczka maszynowa	283	2 233	7,9
15.	Monterzy	158	1 219	7,7
16.	Sortowacz	144	926	6,4
17.	Monter mebli	53	336	6,3
18.	Tapicerzy i pokrewni	56	353	6,3
19.	Ubojowy	80	494	6,2
20.	Kucharze	58	343	5,9
21.	Pracownik ochrony fizycznej	236	1 374	5,8
22.	Kierowca samochodu ciężarowego	547	3 133	5,7
23.	Spawacze i pokrewni	53	300	5,7
24.	Zbrojarz	77	415	5,4
25.	Rozbieracz-wykrawacz	154	792	5,1

26.	Magazynier	1 347	6 630	4,9
27.	Szlifierz metali	71	348	4,9
28.	Opiekun osoby starszej	107	500	4,7
29.	Spawacz	380	1 575	4,1
30.	Pomoce i sprzątaczkę biurowe, hotelowe i podobne	137	533	3,9
31.	Brukarz	209	780	3,7
32.	Pokojowa	87	323	3,7
33.	Robotnik magazynowy	579	2 090	3,6
34.	Pomocniczy robotnik szklarniowy	111	381	3,4
35.	Pakowacz ręczny	1 259	4 200	3,3
36.	Stolarze meblowi i pokrewni	249	752	3,0
37.	Doradca klienta	398	1 167	2,9
38.	Pracownik przygotowujący posiłki typu fast food	109	312	2,9
39.	Kasjer handlowy	403	1 147	2,8
40.	Specjalista do spraw sprzedaży	158	444	2,8

Tabela 3.2. Liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych przewyższająca liczbę ofert pracy (przynajmniej 100 kandydatów na ofertę lub brak ofert)

Lp.	Zawód	liczba bezrobotnych nowo zarejestrowanych w 2016 roku	liczba ofert pracy zgłoszonych w 2016 roku	liczba ofert pracy przypadająca na 1 osobę (kolumna 4/3)
1	2	3	4	5
1.	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	1 262	0	brak
2.	Politolog	518	0	brak
3.	Rolnik produkcji roślinnej i zwierzęcej pracujący na własne potrzeby	329	0	brak
4.	Filolog języka nowożytnego	264	0	brak
5.	Technik ochrony środowiska	249	0	brak
6.	Technik architektury krajobrazu	248	0	brak
7.	Technik agrobiznesu	232	0	brak
8.	Technik mechanizacji rolnictwa	231	0	brak
9.	Geograf	162	0	brak
10.	Inżynier rolnictwa	144	0	brak
11.	Inżynier ogrodnictwa	142	0	brak
12.	Historyk	137	0	brak
13.	Specjalista do spraw badań społeczno-ekonomicznych	136	0	brak
14.	Tkacz	123	0	brak

15.	Filolodzy i tłumacze	112	0	brak
16.	Specjalista resocjalizacji	101	0	brak
17.	Technik usług fryzjerskich	212	1	0,0047
18.	Socjolog	208	1	0,0048
19.	Technicy technologii żywności	131	1	0,0076
20.	Technik leśnik	120	1	0,0083
21.	Inżynier gospodarki przestrzennej	100	1	0,0100
22.	Kulturoznawca	190	2	0,0105
23.	Filolog polski	174	2	0,0115
24.	Specjalista do spraw stosunków międzynarodowych	173	2	0,0116
25.	Specjalista pracy socjalnej	173	2	0,0116
26.	Technik ogrodnik	170	2	0,0118
27.	Plastyk	133	2	0,0150
28.	Inżynierowie inżynierii środowiska	107	2	0,0187
29.	Technik rolnik	1 059	3	0,0028
30.	Specjaliści z dziedziny prawa	187	3	0,0160

W przypadku osób z kwalifikacjami związanymi z rolnictwem, ograniczona liczba ofert pracy zgłaszanych przez pracodawców, może być związana z czynnikami makroekonomicznymi, takimi jak zmniejszanie liczby miejsc pracy w branży, wprowadzanie nowoczesnych technologii, wewnętrzne migracje o charakterze zarobkowym. Zbyt duża podaż pracy w branży rolniczej i pokrewnych dotyczyła zawodów takich jak technik agrobiznesu, technik rolnik, technik mechanizacji rolnictwa, rolnik produkcji roślinnej i zwierzęcej, technik ochrony środowiska, technik ogrodnik, technik leśnik, inżynier ogrodnictwa oraz inżynier rolnictwa.

Niewystarczająca liczba ofert pracy dotyczyła zawodów z branży związanej z kształtowaniem przestrzeni, tj.: technik architektury krajobrazu oraz inżynier gospodarki przestrzennej. Małe zapotrzebowanie zgłosili wielkopolscy pracodawcy również na specjalistę resocjalizacji, specjalistę pracy socjalnej, tkacza, plastyka, technika leśnika, technika żywienia i gospodarstwa domowego, technika technologii żywności oraz technika usług fryzjerskich.

Oferty na zatrudnienie subsydiowane finansowane ze środków Funduszu Pracy kierowane były tak jak w roku 2015 r. głównie w zawodach, takich jak: robotnik gospodarczy, sprzedawca, magazynier, robotnik budowlany, sprzątaczką, fryzjer, kucharz, pomoc kuchenna, stolarz, mechanik pojazdów samochodowych, kelner, ślusarz, kosmetyczka, pracownik wykonujący prace proste, pakowacz ręczny. Ponadto były to oferty pracy biurowej, w szczególności dla technika prac biurowych, technika administracji, sekretarki, asystenta ds. księgowości, księgowego, pracownika obsługi biura. Znalazły się także oferty pracy dla doradcy klienta, asystenta nauczyciela przedszkola, spedytora oraz przedstawiciela handlowego.

3.1.3. ZAWODY DEFICYTOWE I NADWYŻKOWE W WIELKOPOLSCE NA PODSTAWIE WYNIKÓW MONITORINGU ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH ORAZ BAROMETR ZAWODÓW

Barometr Zawodów obok monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych jest kolejnym narzędziem dla wspierania lokalnej polityki rynku pracy, wskazującym na dopasowanie zawodowe w regionie. Obserwacja rezultatów tych badań ma wpływać na niwelowanie dysproporcji, wynikających z niedostosowania kształcenia do potrzeb rynku pracy oraz braku umiejętności, jakich od potencjalnych pracowników oczekują pracodawcy.

Wojewódzki Urząd Pracy badanie w tym zakresie przeprowadził w roku 2016 po raz drugi.

Barometr zawodów jest badaniem jakościowym realizowanym w powiatowych urzędach pracy i określającym szacunek zapotrzebowania na pracę w 2017r. na lokalnych rynkach. Wyniki dla województwa pokazują jedynie uśredniony obraz tych badań. W Wielkopolsce wśród zawodów deficytowych, których wyodrębniono 40 przeważającą grupę stanowią te, których podjęcie wiąże się z wymogiem posiadania wykształcenia zawodowego, m.in. fryzjer, kucharz, mechanik pojazdów samochodowych, lakiernik samochodowy, krawiec i pracownicy produkcji odzieży, w tym szwaczki. W branży budowlanej szacuje się brak betoniarzy i zbrojarzy, cieśli i stolarzy budowlanych, tynkarzy, posadzkarzy, monterów instalacji budowlanych. W grupie zawodów deficytowych znalazły się również takie, które wymagają wykształcenia wyższego niż zawodowe, a mianowicie: lekarz, pielęgniarz i położna, samodzielny księgowy, spedytor i logistyk, inżynier mechanik. Szczególnie niepokojący jest deficyt zawodów z dwóch branż wpisujących się w Wielkopolsce w obszary inteligentnych specjalizacji, tj. sektor transportowo-logistyczny, który poszukuje m.in. magazynierów, kierowców samochodów ciężarowych oraz operatorów wózków widłowych oraz branża meblarska z niedoborem dobrze wykwalifikowanych stolarzy, szwaczek, tapicerów, operatorów maszyn wykorzystywanych w meblarstwie.

Pięć zawodów sklasyfikowano jako nadwyżkowe. W dalszym ciągu na brak ofert narzekać będą: pedagodzy, ekonomiści, specjaliści technologii żywności i żywienia, filozofowie, historycy, politolodzy i kulturoznawcy, pracownicy biur podróży i organizatorzy obsługi turystycznej. W wielu powiatach eksperci wskazali na nadwyżkę nauczycieli nauczania początkowego, specjalistów administracji publicznej, fizjoterapeutów i masażyistów.

Najwięcej zawodów sklasyfikowano w grupie zawodów zrównoważonych, co oznacza, że prognozowana liczba ofert pracy będzie zbliżona do liczby poszukujących zatrudnienia. Wśród zawodów w równowadze znaleźli się m.in. administratorzy stron internetowych, floryści, ogrodnicy i sadownicy, farmaceuci, specjaliści w różnych dziedzinach, czy technicy budownictwa.

3.1.4. REJESTRACJA CUDZOZIEMCÓW Z ZAMIAREM ZATRUDNIENIA NA TERYTORIUM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ – BEZ KONIECZNOŚCI UZYSKANIA ZEZWOLENIA NA PRACĘ. TENDENCJE Z UWZGLĘDNIENIEM POWODÓW ZWIĘKSZENIA REJESTRACJI WG SUBREGIONÓW

Wykonywanie pracy przez cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę jest dopuszczalne w przypadku cudzoziemców będących obywatelami Republiki Armenii, Białorusi, Gruzji, Mołdawii, Federacji Rosyjskiej oraz Ukrainy.

Pracodawca zamierzający zatrudnić obywatela jednego z wymienionych wyżej krajów zobowiązany jest zarejestrować oświadczenie o zamiarze powierzenia wykonywania pracy cudzoziemcowi w powiatowym urzędzie pracy właściwym ze względu na siedzibę lub miejsce pobytu stałego wnioskodawcy. Pracodawca zobowiązany jest do zatrudnienia cudzoziemca, którego

dotyczyło złożone oświadczenie o zamiarze powierzenia wykonywania pracy, zgodnie z obowiązującymi przepisami Kodeksu Pracy. Okres wykonywania pracy nie może przekroczyć 6 miesięcy w ciągu kolejnych dwunastu miesięcy.

W 2016 roku liczba wydawanych oświadczeń w porównaniu z 2015 rokiem uległa podwojeniu. Łącznie złożono je w liczbie 126 972, z czego 38 332 dla kobiet. Prawie wszystkie oświadczenia, tj. 97,0% dotyczyły Ukrainy 123 197. Pozostałe dotyczyły osób pochodzących z Mołdawii 1 962, Białorusi 1 275, Rosji 260, Gruzji 156, Armenii 122.

Terytorialnie w liczbie wydanych oświadczeń dominuje podregion poznański 64 886, a następnie kaliski 39 405, leszczyński 15 327, pilski 4 251, koniński 3 103.

W podregionie poznańskim, o najniższej stopie bezrobocia, pracodawcy zatrudniają cudzoziemców przede wszystkim do ogólnie pojętych prac budowlanych oraz do różnych prac w rolnictwie. Cudzoziemcy pracują też, jako kierowcy samochodów ciężarowych oraz w przemyśle. W podregionie kaliskim, drugim pod względem wydawanych oświadczeń o zamiarze wykonania pracy cudzoziemcom, pracodawcy zainteresowani są pracą obcokrajowców w gospodarstwach rolno-ogrodniczych i w transporcie samochodowym. Oświadczeniami zainteresowane są też agencje zatrudnienia, które za swoim pośrednictwem kierują pracowników do zatrudnienia.

W podregionie leszczyńskim cudzoziemcy są zatrudnieni przede wszystkim przy uprawie pieczarek, budownictwie i handlu. W pozostałych podregionach cudzoziemcy zatrudniani są głównie przy pracach budowlanych i rolnych.

Tabela 3.3 Oświadczenia o zamiarze powierzenia wykonywania pracy cudzoziemcom w 2016 r.

Lp.	Subregiony	Liczba wydanych oświadczeń							
		ogółem	dla kobiet	dla obywateli					
				Białorusi	Rosji	Ukrainy	Mołdawi i	Gruzji	Armenii
1.	Kaliski	39 405	11 181	223	99	38 427	574	35	47
2.	Koniński	3 103	822	78	7	2 949	59	2	8
3.	Leszczyński	15 327	4 915	87	21	15 063	93	30	33
4.	Pilski	4 251	965	60	4	4146	32	6	3
5.	Poznański	64 886	20 449	827	129	62 612	1 204	83	31
	województwo ogółem	126 972	38 332	1 275	260	123 197	1 962	156	122

Jednocześnie ustawodawca dostrzegając zwiększony napływ cudzoziemców doprowadził do zmiany przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, które wejdą w życie z dniem 1 lipca 2017 r., a całość regulacji dotyczących oświadczeń o powierzeniu pracy cudzoziemcom będzie obowiązywała od dnia 1 stycznia 2018 r. Obok zezwoleń na pracę określonych w art. 88 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, które mogą zostać wydane przez wojewodę na okres do trzech lat, wprowadzone zostanie zezwolenie na pracę sezonową. Wprowadzona zostanie również nowa formuła oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi. Zezwolenie na pracę sezonową będzie wydawał starosta na okres do ośmiu miesięcy w roku kalendarzowym. Praca na podstawie oświadczenia wpisywanego do ewidencji oświadczeń przez starostę będzie mogła być wykonywana przez okres sześciu w ciągu kolejnych dwunastu miesięcy.

3.2. AKTYWNE FORMY PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU

Nowelizacja ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, wprowadziła w 2015 roku nowe instrumenty dla młodych bezrobotnych jak: bony szkoleniowe, stażowe, zatrudnieniowe i na zasiedlenie.

W okresie od stycznia do grudnia 2016 roku aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu objęto w Wielkopolsce 34 110 osób, tj. o 3 892 osoby mniej w porównaniu do roku 2015.

Znaczący spadek ogólnej liczby bezrobotnych pociągnął za sobą spadek liczby osób korzystających ze wsparcia w ramach aktywnych form aktywizacji, jednakże ich udział w średniorocznej liczbie bezrobotnych utrzymał wysoki poziom 39,9%, a nawet przewyższał osiągnięty w roku 2015 – 36,3%.

Podobnie, jak w latach poprzednich największy udział w ogólnej liczbie bezrobotnych 34,5% dotyczył staży łącznie z przygotowaniem zawodowym dorosłych. Drugą w kolejności formą wsparcia, cieszącą się zainteresowaniem bezrobotnych było dofinansowanie działalności gospodarczej i refundacje kosztów doposażenia stanowiska pracy- 19,4 %, a dalej szkolenia 13,8 %.

Tabela 3.4. Aktywizacja bezrobotnych w ramach aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu w latach 2015-2016

Aktywne formy	Liczba aktywizowanych bezrobotnych w latach			
	2015		2016	
	liczba bezrobotnych	struktura %	liczba bezrobotnych	struktura %
prace interwencyjne	2 169	5,7	1914	5,6
roboty publiczne	1 495	3,9	1 268	3,7
dofinansowania na podjęcie działalności gospodarczej	8 207	21,6	6 609	19,4
i refundacje kosztów doposażenia stanowiska pracy				
szkolenia	6 589	17,3	4 712	13,8
w tym: w ramach bonu szkoleniowego	669	-	469	-
staże i przygotowanie zawodowe dorosłych	16 301	43,0	11 753	34,5
w tym: w ramach bonu stażowego	1 003	-	368	-
prace społecznie użyteczne	1 759	4,6	1 283	3,8
bon zatrudnieniowy	457	1,2	161	0,5
bon na zasiedlenie	405	1,1	468	1,4
dofinansowanie wynagrodzenia skierowanych bezrobotnych powyżej 50 r.ż.	242	0,6	374	1,1
inne prace subsydiowane*	378	1,0	5 568	16,3
ogółem	38 002	100,0%	34 110	100,0%

* Pozycja zawiera m.in. osoby aktywizowane w ramach programu „Praca dla młodych”, obejmującego bezrobotnych do 30-tego roku życia oraz osoby, których aktywizacja jest finansowana z innych niż Fundusz Pracy środków, udzielonej dotacji na podjęcie działalności gospodarczej ze środków PFRON oraz refundację kosztów ubezpieczenia społecznego z tytułu zatrudnienia bezrobotnego.

3.2.1. ANALIZA PODSTAWOWYCH FORM AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ ORAZ ICH EFEKTYWNOŚĆ W POWIATACH

Dużo niższa niż w latach poprzednich populacja bezrobotnych i większa dostępność do ofert pracy bez pośrednictwa urzędów pracy, a także większa o ponad 11,5 tys. liczba ofert pracy zgłoszonych do urzędów pracy, spowodowała zmniejszone zapotrzebowanie na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu.

Największą popularnością prace subsydiowane cieszyły się w powiatach, gdzie na otwartym rynku pracy trudno znaleźć pracę i tam gdzie stopa bezrobocia jest stosunkowo wysoka.

Najwięcej bezrobotnych, poza powiatem poznańskim, w którym ze względu na aglomerację poznańską, rejestrowane bezrobocie jest najwyższe ale stopa bezrobocia jest najniższa, objęto aktywnymi formami w powiatach: konińskim 2 814, pilskim 1 855, gnieźnieńskim

1 684, złotowskim 1 327, kaliskim 1285, czarnkowsko - trzcianeckim 1239, wągrowieckim 1 147 osób.

Do udziału w najbardziej popularnej formie aktywizacji, jaką w 2016 roku były staże, w tym bony stażowe, największą liczbę bezrobotnych skierowały powiaty: koniński 949, gnieźnieński 766, pilski 715, poznański 656, kolski 621 osób. W pozostałych powiatach liczba skierowanych bezrobotnych oscylowała w granicach od ponad 100 osób do ponad 500 osób. Wyraźnie zmalało zainteresowanie bezrobotnych dofinansowaniem na podjęcie działalności gospodarczej. Udział tej formy łącznie z refundacją doposażenia stanowiska pracy w ogólnej liczbie zmalał z 21,6% do 19,4 %.

Największa liczba osób, która otrzymała wsparcie w postaci dofinansowania działalności gospodarczej była w powiatach: poznańskim 471, konińskim 245, leszczyńskim 221, gnieźnieńskim 195, pilskim 177 osób, a największa liczba bezrobotnych, skierowanych na stanowiska refundowane miała miejsc w powiatach: konińskim – 237, ostrowskim 207, pilskim 206 osób, krotoszyńskim 195, kaliskim 174, gnieźnieńskim 168.

Szkolenia największą popularnością cieszyły się w powiecie poznańskim 1 199, a następnie konińskim 250, pleszewskim 219, złotowskim 205, ostrowskim 199, gnieźnieńskim 188 osób.

Roboty publiczne i prace interwencyjne stanowiły niewielki odsetek w ogólnej liczbie biorących udział w aktywnych formach. Oscylował on wokół wielkości z 2015 roku, w pierwszym przypadku 3,7% i w drugim 5,6%. Powyżej 200 osób do robót publicznych skierowano w powiecie konińskim, a powyżej 100 osób tylko w powiatach chodzieskim i złotowskim. W powiatach gostyńskim, międzychodzkiem, szamotulskim i wolsztyńskim nikt nie korzystał z tej formy wsparcia. Prace interwencyjne również nie cieszą się dużą popularnością wśród bezrobotnych Wielkopolan. Najwięcej osób skorzystało z tej formy w powiecie czarnkowsko – trzcianeckim, - 249 i złotowskim 230, a następnie w chodzieskim 135, kolskim 134, konińskim 113 i kaliskim 102 osób.

Najliczniejszą grupę objętą aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu w 2016 roku stanowiły osoby młode do 30 roku życia 19 948 osób, tj. 58,5% ogółu. Najwięcej osób z tej kategorii bezrobotnych objętych pracą subsydiowaną było w powiatach: poznańskim 1 701, konińskim 1 655, kolskim 1 033, pilskim 1 002, gnieźnieńskim 927. Osoby młode najczęściej korzystały ze staży, w których uczestniczyło 7 830 osób, najwięcej w powiatach: konińskim 595, kolskim 435, gnieźnieńskim 421, poznańskim 421, pilskim 414.

Spora grupa ludzi młodych skorzystała z dofinansowania do podejmowanej działalności gospodarczej 1 922 osoby. W trzech powiatach, tj. poznańskim 195, konińskim 126

i leszczyńskim 121. W pozostałych powiatach liczba ta kształtowała się w granicach kilkunastu do kilkudziesięciu osób.

Drugą pod względem wielkości bezwzględnej grupą byli bezrobotni zaliczani do kategorii osób długotrwale bezrobotnych. Objętych aktywizacją było w 2016 roku 8 087 osób, tj. 23,7% ogółu. Pod względem, liczby osób z tej kategorii bezrobotnych, które otrzymywały wsparcie w postaci udziału w aktywnych formach zdecydowanie dominował powiat koniński 920 osób, poznański 666, pilski 479, gnieźnieński 421 i powiat kolski 406 osób. Rodzaj udzielonego wsparcia różnił się od tego, które udzielone było chociażby ludziom młodym. Ta kategoria bezrobotnych oprócz staży, które dominowały, korzystała w szerszym wymiarze z robót publicznych, szkoleń, prac społecznie użytecznych. Powyżej 100 osób do prac społecznie użytecznych skierowano w powiecie konińskim i pilskim. W szkoleniach uczestniczyło łącznie 1 105 osób długotrwale bezrobotnych. Najwięcej w powiecie poznańskim 242, w pozostałych powiatach liczba korzystających ze szkoleń nie przekraczała 100 osób.

Liczba bezrobotnych w kategorii 50+ objętych aktywnymi formami przeciwdziałania bezrobociu wyniosła w 2016 roku 3 982. W tej grupie bezrobotnych, podobnie jak w pozostałych najwięcej osób skorzystało ze staży – 824, robót publicznych 649, prac społecznie użytecznych 499, szkoleń 469, skierowanych do miejsca pracy, za które dokonano refundacji kosztów wyposażenia stanowiska było 375 osób. Najwięcej osób z kategorii 50+ skierowały na stanowisko pracy subsydiowanej powiaty: poznański 384, koniński 291, pilski 265, kaliski 207, złotowski 207 oraz jarociński 199 osób.

3.2.2. WYKORZYSTANIE I ANALIZA NOWYCH INSTRUMENTÓW AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ , W TYM BONÓW DLA OSÓB DO 30 R.Ż.

Wraz z nowelizacją ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wprowadzoną w połowie 2014 roku, rynek pracy wzbogacony został o nowe formy przeciwdziałania bezrobociu. Dodatkowe instrumenty zaadresowane zostały do bezrobotnych do 30 roku życia, a intencją ustawodawcy było ułatwianie ludziom młodym wejścia na rynek pracy przez zwiększenie ich mobilności, podnoszenie kwalifikacji i samodzielności w poruszaniu się po rynku pracy.

Bezrobotni w kategorii wiekowej do 30 lat mogą skorzystać z:

- bonu szkoleniowego stanowiącego gwarancję skierowania bezrobotnego na wskazane przez niego szkolenie i opłacania kosztów,

W roku 2016 skorzystały z niego łącznie 464 osoby. Najwięcej w powiatach: kolskim – 81, krotoszyńskim – 59, pleszewskim – 58, poznańskim – 44, kaliskim – 36. W 7 powiatach nikt z osób bezrobotnych nie skorzystał z tej formy wsparcia.

- bonu stażowego, który stanowi gwarancję skierowania do odbycia stażu u pracodawcy wskazanego przez bezrobotnego na okres 6 miesięcy, o ile pracodawca zobowiąże się do zatrudnienia bezrobotnego po zakończeniu stażu przez okres 6 miesięcy. W ramach bonu stażowego finansowane są także koszty dojazdu na staż,

Z bonu stażowego skorzystało łącznie 368 osób. Nie była to więc forma pomocy szczególnie popularna i wykorzystywana, o czym świadczy m.in. to, że aż 12 powiatów nie sięgnęło po możliwości, jakie ona daje. Powodem mogło tu być niewielkie włączanie się pracodawców w pomoc i deklarowanie dalszego zatrudnienia. Największą liczbę osób, które skorzystały z bonu stażowego odnotowano w powiatach: pilskim – 72, wągrowieckim – 61, tureckim – 46, czarnkowsko-trzcianeckim – 39 i ostrowskim 32.

- bonu zatrudnieniowego dającym pracodawcy gwarancję refundacji części kosztów wynagrodzenia i składek na ubezpieczenie społeczne w związku z zatrudnieniem bezrobotnego,

Z bonu zatrudnieniowego skorzystała niewielka liczba bezrobotnych, bo zaledwie 161, a w 15 powiatach nikt z bezrobotnych nie skorzystał z bonu.

- bonu na zasiedlenie, który może być przyznany bezrobotnemu na zasiedlenie, w związku z podjęciem przez niego pracy poza miejscem dotychczasowego zamieszkania. Bon przyznawany jest w wysokości nie wyższej niż 200% przeciętnego wynagrodzenia, pod warunkiem, że bezrobotny będzie osiągał wynagrodzenie w wysokości, co najmniej minimalnego wynagrodzenia, a odległość od miejsca dotychczasowego zamieszkania do miejscowości, w której zamieszka w związku z podjęciem pracy wynosi, co najmniej 80 km oraz będzie pozostawał w zatrudnieniu, co najmniej 6 miesięcy.

Z katalogu proponowanych młodym Wielkopolanom bonów przez publiczne służby zatrudnienia bon na zasiedlenie cieszył się największą popularnością, skorzystało z nich 468 osób. W 9 powiatach nie zastosowano tego wsparcia. Najwięcej bezrobotnych skorzystało z bonów na zasiedlenie w powiatach: konińskim 77, kaliskim 66, kolskim 46, tureckim 44 i pilskim 39.

3.3. PORADNICTWO ZAWODOWE (W TYM SZKOLENIA Z ZAKRESU UMIEJĘTNOŚCI POSZUKIWANIA PRACY)

Poradnictwo zawodowe w Wielkopolsce było realizowane we wszystkich powiatowych urzędach pracy przez doradców zawodowych pełniących funkcję doradcy klienta (136,75 etatu). Na jednego doradcę zawodowego - doradcę klienta w 2016 roku przypadało średnio 625 osób bezrobotnych. W roku poprzednim wielkości te wynosiły odpowiednio: 145,5 etatu i 719 osób bezrobotnych.

Działania doradców zawodowych w zakresie poradnictwa zawodowego obejmowały zarówno pomoc indywidualną, jak i spotkania grupowe. Dominującą formą usług doradczych były konsultacje indywidualne, które wspomagały klientów w podejmowaniu decyzji zawodowych. W 2016 roku doradcy zawodowi udzielili około 50 tys. porad i informacji indywidualnych.

Podczas spotkań indywidualnych diagnozowane były potrzeby osób bezrobotnych w zakresie funkcjonowania na rynku pracy oraz zastosowania odpowiednich form wsparcia. Doradcy zawodowi wykorzystywali procedury i techniki rozmowy doradczej, motywując klienta do aktywnego współdziałania przy rozwiązywaniu problemów zawodowych. Nowelizacją ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. 2015 r. poz. 149 ze zm.) wprowadzono nowy sposób współpracy urzędów pracy z osobami bezrobotnymi, polegający na profilowaniu pomocy. Podczas wywiadu z osobą bezrobotną doradca klienta za pomocą elektronicznego kwestionariusza ustalał profil pomocy, dokonując analizy sytuacji osoby bezrobotnej i jej szans na rynku pracy, biorąc pod uwagę jej stopień oddalenia od rynku pracy i gotowość wejścia lub powrotu na rynek pracy. Po ustaleniu dla osoby bezrobotnej jednego z trzech profili pomocy doradca zawodowy opracowywał wraz z nią Indywidualny Plan Działania (IPD). Podczas tworzenia IPD, doradcy zawodowi określali działania do zastosowania przez urząd pracy oraz działania do samodzielnej realizacji przez bezrobotnego lub poszukującego pracy, dostosowując plan do ustalonego dla osoby bezrobotnej profilu pomocy. Dzięki temu mogli zdiagnozować indywidualne potrzeby i oczekiwania zawodowe klienta oraz zaplanować wspólnie z nim ścieżkę działań zmierzających do zatrudnienia lub samozatrudnienia.

Oprócz poradnictwa indywidualnego odbywały się spotkania grupowe, których przeprowadzono w 2016 roku łącznie dla ponad 16 tys. osób. Spotkania te obejmowały: zajęcia aktywizacyjne, porady grupowe i spotkania informacyjne. O ile konsultacje indywidualne polegały głównie na udzielaniu bieżącej pomocy w przypadkach

jednostkowych, to praca w grupie dotyczyła szerszego obszaru zagadnień, obejmujących relacje między jednostką a środowiskiem zawodowym i społecznym.

Porady grupowe i szkolenia z aktywnego poszukiwania pracy dotyczyły w szczególności zagadnień związanych z:

- poszukiwaniem pracy (nauka zasad sporządzania dokumentów aplikacyjnych, trening umiejętności promowania swojej osoby podczas kontaktów z pracodawcami, przygotowanie do umiejętnego poruszania się po rynku pracy i aktywnego poszukiwania zatrudnienia),
- podwyższaniem kwalifikacji poprzez kursy i szkolenia,
- określaniem zainteresowań i predyspozycji zawodowych,
- planowaniem ścieżki edukacyjnej i zawodowej.

Podobnie jak w latach poprzednich, popularnością cieszyły się zajęcia związane z szeroko rozumianą przedsiębiorczością, na których omawiano takie tematy, jak:

- informacje dotyczące procedur rejestracji firmy,
- możliwości uzyskania środków finansowych na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej,
- samoocena pod kątem predyspozycji przedsiębiorczości (ocena predyspozycji do bycia przedsiębiorcą).

Celem spotkań informacyjnych organizowanych przez urzędy pracy było między innymi zaprezentowanie osobom bezrobotnym form pomocy, jakimi dysponują urzędy, przedstawienie aktualnej sytuacji na rynku pracy, omówienie praw i obowiązków osoby bezrobotnej oraz przekazanie podstawowych informacji na temat metod i technik poszukiwania pracy. Urzędy zachęcały również do uczestnictwa w realizowanych przez siebie programach aktywizacyjnych, w tym w projektach finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Zakres zadań doradców zawodowych został poszerzony o szereg działań związanych między innymi z pośrednictwem pracy, w związku z pełnieniem przez nich równocześnie obowiązków doradcy klienta.

Doradcy zawodowi z urzędów pracy, podczas świadczenia usług poradnictwa, wykorzystywali elementy powszechnie stosowanych metod pracy doradczej, jak np. program „Szukam pracy”, „Kurs inspiracji”, „Metoda edukacyjna”, „Rozwijanie indywidualnych cech ułatwiających zdobycie zatrudnienia”, „Gotowość do zmian” itp. Korzystali z pomocy multimedialnych: filmów DVD, programów edukacyjnych, testów w wersji elektronicznej. Podczas prowadzenia warsztatów wspierali się prezentacjami multimedialnymi, stosowali

kamery i dyktafony do zapisu ćwiczeń i ich późniejszej analizy. Podczas rozmów doradczych stosowano również rekomendowany przez MRPiPS Kwestionariusz Zainteresowań Zawodowych.

W zakresie świadczenia usług z dziedziny poradnictwa zawodowego urzędy pracy aktywnie umacniały współpracę z instytucjami świadczącymi usługi o podobnym profilu. W szczególności współdziałały one z akademickimi biurami karier, mobilnymi centrami zawodowymi oraz młodzieżowymi centrami kariery, ośrodkami pomocy społecznej, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, klubami pracy, zakładami karnymi, gminnymi centrami informacji i ze szkołami. Współorganizowały z nimi, bądź uczestniczyły w organizowanych przez te instytucje, różnorodnych imprezach edukacyjno-promocyjno-informacyjnych, między innymi w: targach pracy, targach edukacyjnych, Drzwiach Otwartych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu, konferencjach, seminariach, prelekcjach i spotkaniach.

3.4 ŚWIADCZENIE DZIAŁAŃ AKTYWIZACYJNYCH W RAMACH UMOWY Z AGENCJĄ ZATRUDNIENIA JAKO FORMA AKTYWIZACJI OSÓB BEZROBOTNYCH

Jednym z rozwiązań wspierających aktywizację zawodową osób bezrobotnych, które wprowadziła nowelizacja ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w 2014r., jest możliwość zlecenia przez marszałka województwa, wykonania działań aktywizacyjnych agencjom zatrudnienia, realizującym usługi pośrednictwa pracy. Realizator jest wybierany w drodze postępowania o udzielenie zamówienia publicznego. Działaniami obejmowane są osoby długotrwale bezrobotne, dla których ustalony został II albo III profil pomocy.

W województwie wielkopolskim w realizowanych programach bierze udział:

- 1500 osób długotrwale bezrobotnych z ustalonym II albo III profilem pomocy z powiatu kaliskiego, czarnkowsko-trzcianeckiego, poznańskiego, słupeckiego i wągrowieckiego - w ramach I edycji,
- 1000 osób długotrwale bezrobotnych z ustalonym II albo III profilem pomocy z powiatu kolskiego, konińskiego i wrzesińskiego - w ramach II edycji.

Obowiązkiem powiatowych urzędów pracy uczestniczących w działaniach aktywizacyjnych było zrekrutowanie uczestników z odpowiednim profilem. Obligatoryjne zadania Wykonawcy, zarówno w pierwszej jak i w drugiej edycji, zostały wyszczególnione w Minimalnym Katalogu Usług i objęły:

- stworzenie ośrodków aktywizacji w każdej miejscowości, w której znajduje się pup kierujący osoby bezrobotne,

- wyznaczenie opiekunów dla odpowiedniej grupy uczestników skierowanych przez pup,
- opracowanie diagnozy sytuacji zawodowej dla każdego uczestnika,
- opracowanie projektu działań aktywizacyjnych,
- doprowadzenie uczestników do podjęcia odpowiedniej pracy lub działalności gospodarczej,
- wspieranie uczestników w utrzymywaniu zatrudnienia,
- rozliczenie wykonania zamówienia,
- uczestniczenie w monitoringu oraz ocenie efektów działań aktywizacyjnych.

Osoby bezrobotne, w ramach programu, uczestniczą:

- w spotkaniach związanych z diagnozą,
- w spotkaniach związanych z opracowaniem projektu działań aktywizacyjnych,
- w spotkaniach grupowych związanych z informacją o rynku pracy, przedsiębiorczością, doskonalących umiejętności poruszania się po rynku pracy, rozwijających umiejętności interpersonalne,

Po podjęciu zatrudnienia otrzymują wsparcie w utrzymaniu pracy lub, po jej utracie, w podjęciu kolejnej.

W ramach I edycji 5 ośrodków aktywizacji rozpoczęło działalność 6 lipca 2015 roku, a realizacja działań aktywizacyjnych zakończyła się 30 września 2016 roku. Od tego momentu Realizator wspiera uczestników działań aktywizacyjnych w utrzymaniu zatrudnienia. Umowa obowiązuje do 28 kwietnia 2017 roku.

W II edycji 3 ośrodki rozpoczęły działalność 10 października 2016 roku, a realizacja działań będzie trwała do 31 grudnia 2017 roku. Umowa obowiązuje do 31 lipca 2018 roku.

4. WSPÓLPRACA W RAMACH REGIONALNEJ POLITYKI RYNKU PRACY

4.1. ROLA SAMORZĄDÓW

Władze województwa wielkopolskiego kontynuowały realizację założeń regionalnej polityki w obszarze zatrudnienia. Zagadnienia związane z wielkopolskim rynkiem pracy były wielokrotnie rozpatrywane przez Zarząd i Sejmik Województwa Wielkopolskiego. W związku z tym Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu przygotowywał projekty uchwał, wnioski oraz informacje i sprawozdania z zakresu rynku pracy.

Zarząd Województwa Wielkopolskiego tematyką rynku pracy zajmował się 45 razy i omawiał informacje bądź podejmował uchwały m.in. na temat:

- Planu Działania na rzecz zatrudnienia w województwie wielkopolskim na 2016 rok,
- Sprawozdania z Planu Działania na rzecz zatrudnienia w województwie wielkopolskim,
- Stanu wdrażania komponentu regionalnego PO KL w województwie wielkopolskim,
- Zatrudnienia na obszarze Wielkopolski obywateli krajów niebędących członkami UE,
- Oceny skuteczności programów realizowanych z FP i EFS kierowanych do osób długotrwale bezrobotnych w świetle dokonanych analiz,
- Uwarunkowania sytuacji zawodowej absolwentów zasadniczych szkół zawodowych w Wielkopolsce.

Zgodnie z kompetencjami ustawowymi Radni Sejmiku województwa wielkopolskiego dokonali przeglądu sytuacji polityki zatrudnienia na regionalnym rynku pracy, w tym funkcjonowania najistotniejszych podmiotów realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania bezrobociu wśród mieszkańców Wielkopolski.

W ramach współpracy z samorządami powiatowymi Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu w 2016 roku zorganizował 3 szkolenia dla dyrektorów i kadry zarządzającej powiatowych urzędów pracy z terenu Wielkopolski. Tematyka szkoleń była uzgodniona z kierownictwem powiatowych urzędów pracy i w roku 2016 dotyczyła:

- zmiany w przepisach Kodeksu Pracy,
- udostępniania informacji publicznej,
- pomocy publicznej stosowanej w usługach i instrumentach rynku pracy.

Ponadto, jak każdego roku prowadzono szkolenia dla wybranych grup pracowników powiatowych urzędów pracy. Łącznie takich szkoleń zorganizowano 15, z czego 6 dla doradców zawodowych i doradców klienta. Pozostałe tematy dotyczyły realizacji projektów w ramach perspektywy finansowej 2014-2020, programu Płatnik, nowelizacji ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, realizacji zadań dotyczących koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, zwrotu nienależnie pobranych świadczeń, badania Barometr Zawodów.

4.2. ZADANIA WYNIKAJĄCE ZE STRATEGII ZATRUDNIENIA DLA WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO NA LATA 2014-2020

Strategia Zatrudnienia dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2014-2020 jest dokumentem planistyczno-strategicznym określającym ramy prowadzenia polityki rynku pracy. Głównym celem Strategii jest zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców, warunkujące wzrost konkurencyjności i poprawę jakości życia regionu. Cel ten będzie realizowany poprzez

wzrost zatrudnienia i mobilności mieszkańców, inwestycje w edukację i kształcenie ustawiczne oraz integrację społeczną i walkę z ubóstwem.

Dla osiągnięcia wyznaczonych w poszczególnych priorytetach zadań niezbędne będzie podejmowanie przez władze lokalne i regionalne działań w oparciu o środki Funduszu Pracy i Europejskiego Funduszu Społecznego. Formy realizacji Strategii Zatrudnienia, które wcześniej zostały już określone w *Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020*, są na tyle elastyczne, aby uwzględniając dynamicznie zmieniające się warunki wewnętrzne, zewnętrzne i regulacje prawne, miały wpływ na lepszą jakość życia mieszkańców Wielkopolski.

Szeroki zakres priorytetów i działań sprawia, że wdrażanie Strategii Zatrudnienia będzie złożonym procesem, wymagającym zaangażowania różnych podmiotów działających na poziomie województwa, jak i lokalnie. Dlatego też opracowany dokument obejmuje współpracę wszystkich partnerów działających na wielkopolskim rynku pracy, również z wykorzystaniem dostępnych instrumentów, które umożliwia nam członkostwo w Unii Europejskiej.

Przełożeniem zapisów Strategii Zatrudnienia na konkretne działania jest corocznie przyjmowany przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia w Województwie Wielkopolskim po zaopiniowaniu przez Wojewódzką Radę Rynku Pracy w Poznaniu oraz Wojewódzką Radę Dialogu Społecznego w Poznaniu. Dokumentem monitorującym niniejszą Strategię jest przygotowywane każdego roku, sprawozdanie z realizacji działań zawartych w Planie Działań na dany rok.

4.3. PLAN DZIAŁAŃ NA RZECZ ZATRUDNIENIA W WOJEWÓDZTWIE WIELKOPOLSKIM NA 2016 ROK

Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia w Województwie Wielkopolskim na 2016 rok stanowił uszczegółowienie działań zapisanych w Strategii Zatrudnienia dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2014-2020. *Plan* wypełnia główny cel polityki zatrudnienia w regionie. Jest nim zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców warunkiem wzrostu konkurencyjności i poprawy życia w regionie.

W 2016 roku w Wielkopolsce kontynuowano wdrażanie zmian w obszarze regionalnego rynku pracy, wprowadzone znowelizowaną ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Nowe rozwiązania objęły szerszy dostęp do instrumentów rynku pracy, profilowanie bezrobotnych, rozwiązania zwiększające wpływ samorządów na kształtowanie i koordynację

polityki w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej oraz rozwiązania wpływające na poprawę efektywności działania urzędów pracy oraz funkcjonowania rad rynku pracy. Szereg działań wdrażanych i realizowanych w 2015 roku, było kontynuowane w roku 2016, takich jak program Praca dla Młodych, a także Krajowy Fundusz Szkoleniowy (KFS), którego celem jest wsparcie pracowników i pracodawców w pozyskiwaniu nowych bądź aktualizacji posiadanych kompetencji do wymagań dynamicznie zmieniającej się gospodarki. Dotychczas z tego wsparcia mogły skorzystać osoby w wieku 45+, natomiast od 2016 priorytety MRPiPS wydatkowania KFS nie obejmują kryterium wieku.

Plan Działań na 2016 rok jest dokumentem realizującym założenia wynikające z priorytetów Strategii, tj.:

Priorytet 1. Wzrost zatrudnienia i mobilności mieszkańców, poprzez:

- wspieranie aktywności osób bezrobotnych w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy,
- trwałą aktywizację ludzi młodych poszukujących zatrudnienia,
- wspieranie tworzenia nowych miejsc pracy szczególnie na obszarach o niskim wskaźniku zatrudnienia,
- wsparcie na rzecz godzenia życia zawodowego i prywatnego,
- przygotowanie przedsiębiorców i pracowników do zmiany gospodarczej oraz wsparcie kompetencji innowacyjnych w regionie,
- wspieranie aktywności zawodowej osób starszych.

Priorytet 2. Inwestycje w edukację i kształcenie ustawiczne, poprzez:

- wspieranie zwiększenia liczby miejsc w przedszkolach, szczególnie w małych ośrodkach,
- zapewnienie dostępu do dobrej jakości edukacji podstawowej i ponadpodstawowej w małych ośrodkach miejskich i wiejskich,
- podniesienie umiejętności i kwalifikacji osób dorosłych zgodnie z potrzebami pracodawców,
- dopasowanie systemów kształcenia do potrzeb rynku pracy.

Priorytet 3. Integracja społeczna i walka z ubóstwem, poprzez:

- ograniczenie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego,
- wspieranie powstawania przedsiębiorstw społecznych i dobrych praktyk w tym obszarze,
- działania na rzecz dostępności usług społecznych dla osób zagrożonych marginalizacją.

4.4. WOJEWÓDZKA RADA RYNKU PRACY W POZNANIU

W 2016 roku Wojewódzka Rada Rynku Pracy odbyła 4 posiedzenia plenaryjne, na których omówiono tematy dotyczące m. in:

- sprawozdania z wykonania Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia w Województwie Wielkopolskim na 2015 roku oraz Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia w Województwie Wielkopolskim na 2016 rok,
- raportu „Ocena sytuacji na wielkopolskim rynku pracy i realizacji zadań w zakresie polityki rynku pracy w 2015 r.,
- opiniowania nowych kierunków kształcenia w szkołach województwa wielkopolskiego,
- wykazu zawodów, w których za przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników może być dokonywana refundacja kosztów poniesionych przez pracodawcę na wynagrodzenia i składki na ubezpieczenia społeczne,
- zatrudniania cudzoziemców na terenie Wielkopolski na przykładzie obywateli Ukrainy,
- raportu nt. niepełnosprawnych bezrobotnych w Wielkopolsce w latach 2013-2015,
- realizacja badania satysfakcji klienta powiatowych urzędów pracy w województwie Wielkopolskim,
- Krajowego Funduszu Szkoleniowego i nowych możliwości rozwoju kształcenia ustawicznego,
- roli agencji zatrudnienia w kształtowaniu rynku pracy w Wielkopolsce,
- stanu doradztwa zawodowego w szkołach ponadgimnazjalnych,
- zlecania działań aktywizacyjnych dla osób długotrwale bezrobotnych.

4.5. AGENCJE ZATRUDNIENIA

Agencje zatrudnienia to podmioty prowadzące działalność gospodarczą, polegającą na świadczeniu usług w zakresie pośrednictwa pracy, doradztwa personalnego, poradnictwa zawodowego oraz pracy tymczasowej. Zgodnie z ustawą o swobodzie działalności gospodarczej oraz z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy prowadzenie działalności w tych obszarach wymaga wpisu do rejestru podmiotów prowadzących agencje zatrudnienia. Zadania z zakresu prowadzenia rejestru agencji zatrudnienia, w imieniu marszałka danego województwa, realizowane są przez wojewódzki urząd pracy, właściwy dla siedziby podmiotu ubiegającego się o wpis do rejestru.

Na terenie województwa wielkopolskiego zadania te, z upoważnienia Marszałka Województwa Wielkopolskiego, realizuje Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu. Wpis do rejestru, upoważnia podmiot do świadczenia wybranych lub wszystkich usług w obszarze pośrednictwa pracy, doradztwa personalnego, poradnictwa zawodowego oraz pracy tymczasowej.

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu w 2016 roku, rozpatrzył pozytywnie 226 wniosków o dokonanie wpisu do rejestru podmiotów prowadzących agencje zatrudnienia. Jednocześnie wydał 94 decyzje o wykreśleniu agencji z Krajowego Rejestru Agencji Zatrudnienia (KRAZ), z tego:

- 32 na wniosek podmiotu,
- 1 decyzję wydał w związku z postawieniem podmiotu w stan likwidacji,
- 61 w związku z naruszeniem przepisów ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

W 2016 r. z Krajowego Rejestru Agencji Zatrudnienia zostało wykreślonych 5 podmiotów na skutek uprawomocnienia się decyzji wydanych w 2015 r. Łącznie z przedmiotowego rejestru wykreślono 99 agencji zatrudnienia.

W 2016 r. Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu zaplanował przeprowadzenie 57 kontroli agencji zatrudnienia działających na terenie województwa wielkopolskiego. Ostatecznie zostały przeprowadzone 34 kontrole, w tym 33 z wynikiem pozytywnym. Najczęstszymi przyczynami braku przeprowadzenia kontroli są: złożenie przez podmiot wniosku o wykreślenie z Krajowego Rejestru Agencji Zatrudnienia po otrzymaniu zawiadomienia o zamiarze podjęcia kontroli, brak możliwości nawiązania kontaktu z agencją zatrudnienia (podmiot nie odbiera korespondencji) oraz częste zmienianie siedziby podmiotu, a przez to brak możliwości stwierdzenia właściwego adresu do doręczeń. W każdym takim przypadku Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu podejmuje stosowne kroki mające na celu przeprowadzenie kontroli, współpracując z Państwową Inspekcją Pracy, właściwym Zakładem Ubezpieczeń Społecznych oraz właściwym Urzędem Skarbowym.

Na koniec 2016 roku w województwie wielkopolskim funkcjonowało 911 agencji zatrudnienia, wpisanych do KRAZ, natomiast w całej Polsce w 2016 roku działało 7500 agencji zatrudnienia. Daje to drugie miejsce w kraju, zaraz po województwie mazowieckim (1 419 agencji zatrudnienia), pod względem liczby działających agencji zatrudnienia.

4.6. AKADEMICKIE BIURA KARIER I GMINNE CENTRA INFORMACJI

Akademickie Biura Karier (ABK) są jednostkami organizacyjnymi, które w województwie wielkopolskim funkcjonują przy większości uczelni wyższych. Powstały one w celu ułatwienia studentom i absolwentom szkół wyższych funkcjonowania na konkurencyjnym rynku pracy i wejścia w aktywne życie zawodowe. Do zadań ABK należy przede wszystkim prowadzenie doradztwa zawodowego, szkoleń, gromadzenie i udostępnianie informacji o rynku pracy oraz możliwościach podnoszenia kwalifikacji zawodowych, a także prowadzenie pośrednictwa pracy poprzez pozyskiwanie i udostępnianie ofert pracy i staży, prowadzenie bazy osób zainteresowanych

pracą. Pracodawcom biura umożliwiają pomoc w pozyskaniu odpowiednich kandydatów do pracy. Pracodawcy mogą skorzystać z bogatej bazy danych studentów i absolwentów zlecając selekcje pracowników na określone stanowiska lub też spotkać się bezpośrednio z osobami zainteresowanymi pracą na organizowanych przez Biura prezentacjach firm na uczelniach.

Gminne Centra Informacji (GCI) rozpoczęły swoją działalność w 2002 roku. Główną inicjatywą ich utworzenia było wsparcie lokalnych społeczności w zakresie usług teleinformatycznych, a tym samym dostępie do kompleksowej informacji niezbędnej przy poszukiwaniu pracy, jak i przy planowaniu ścieżki rozwoju na każdym etapie życia szkolno-zawodowego. GCI prowadzone są przez samorządy gminne oraz organizacje pozarządowe działające statutowo na rzecz przeciwdziałania bezrobociu, aktywizacji zawodowej oraz rozwoju lokalnego.

Centra są wyspecjalizowanymi jednostkami wyposażonymi w stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu, dysponującymi bogatymi zasobami informacji w formie papierowej oraz elektronicznej. Centra podejmują również działania mające na celu rozwój społeczności lokalnej, np. promocję regionu, promocję samozatrudnienia i edukacji.

Mimo prowadzenia tak istotnych działań na rzecz mieszkańców małych miast i wsi, liczba placówek z roku na rok ulega zmniejszeniu. Wynika to z faktu, że w latach 2002 - 2005 GCI miały możliwość pozyskiwania środków finansowych w ramach grantów na utworzenie lub rozwój istniejących placówek (do 2005 roku w Wielkopolsce uruchomiono 92 placówki). Większość z nich zaprzestała swoją działalność głównie ze względu na kończące się fundusze grantowe i brak perspektyw na finansowanie działalności z innych źródeł, natomiast w kilku przypadkach GCI zostały przekształcone lub włączone w struktury organizacyjne Urzędu Miasta i Gminy lub funkcjonujących stowarzyszeń czy ośrodków kultury. WUP w Poznaniu prowadzi monitoring funkcjonowania GCI w naszym regionie. Według pozyskanych informacji w 2015 roku w Wielkopolsce funkcjonuje obecnie 10 gminnych centrów informacji.

4.7. INSTYTUCJE SZKOLENIOWE

Na koniec 2016 roku w województwie wielkopolskim do Rejestru Instytucji Szkoleniowych (RIS) wpisane były 1244 instytucje.

W 2016 roku wpis do RIS uzyskało 337 nowych jednostek. Zainteresowanie posiadaniem wpisu było podobne do roku poprzedniego, gdzie wpis uzyskało 347 nowych podmiotów. Liczba podmiotów funkcjonujących w RIS zmieniała się w ciągu roku, była zmniejszona o te podmioty, które utraciły aktywny status. Z rejestru w 2016 roku wykreślonych zostało 445 instytucji.

Główną przyczyną wykreśleń był brak obowiązkowego powiadomienia Wojewódzkiego Urzędu Pracy o kontynuowaniu działalności szkoleniowej.

Ogółem w ciągu całego 2016 roku w Rejestrze było aktywnych 1586 instytucji szkoleniowych z obszaru województwa wielkopolskiego, z tego 602 podmioty posiadały swoją siedzibę w stolicy województwa.

Pod względem formy organizacyjnej w Wielkopolsce dominowały instytucje szkoleniowe prowadzone przez osoby fizyczne (687 jednostek). Kolejną dużą grupę (389 placówek) stanowiły podmioty prowadzone przez stowarzyszenia, fundacje, spółki oraz inne osoby prawne, w tym Zakłady Doskonalenia Zawodowego.

4.8. PARTNERSTWO NA RZECZ ROZWOJU WIELKOPOLSKIEGO RYNKU PRACY

Powstałe na mocy uchwały Zarządu Województwa Wielkopolskiego z 15 marca 2012 roku Partnerstwo na Rzecz Rozwoju Wielkopolskiego Rynku Pracy kolejny rok kontynuowało swoją działalność. Liderem Partnerstwa jest Marszałek Województwa Wielkopolskiego, w imieniu którego rolę koordynatora działań pełni Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu. Sygnatariuszami Partnerstwa jest 51 podmiotów, w przeważającej części przedstawiciele administracji samorządowej, przedstawiciele pracodawców, szkół wyższych oraz związków zawodowych.

W latach ubiegłych w ramach Partnerstwa zrealizowano szereg wydarzeń: cykl spotkań „Bądź aktywny na rynku pracy”, „I Forum Partnerstwa na Rzecz Wielkopolskiego Rynku Pracy”, spotkanie „Dzień Kształcenia Ustawicznego w Wielkopolsce” oraz konferencje „Szanse rozwojowe Wielkopolski w programach Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014 – 2020”, „Dostosowanie kształcenia do wymagań i oczekiwań rynku pracy w Wielkopolsce”, „Sytuacja osób do 30 roku życia na wielkopolskim rynku pracy”, „Sytuacja osób powyżej 50 roku życia na wielkopolskim rynku pracy” oraz „Plan realizacji Gwarancji dla Młodzi w Polsce”, „Krajowy Fundusz Szkoleniowy i zapotrzebowanie na kwalifikacje zawodowe”, „Profilowanie usług dla bezrobotnych. Możliwości i ograniczenia wybranych grup bezrobotnych na wielkopolskim rynku pracy”. W roku 2016 zorganizowano dwa wydarzenia w ramach Partnerstwa, tj. konferencje: „Uwarunkowania sytuacji młodzieży ponadgimnazjalnej na wielkopolskim rynku pracy” oraz „Rola prywatnych agencji zatrudnienia w kształtowaniu rynku pracy w Wielkopolsce”.

Konferencje stworzyły podmiotom działającym w ramach Partnerstwa możliwość wymiany informacji dotyczących aktualnej sytuacji na regionalnym rynku pracy oraz problemów, z jakimi borykają się osoby poszukujące pracy w Wielkopolsce. Spotkania

organizowane w ramach Partnerstwa przyczyniają się także do podejmowania przez instytucje rynku pracy, uczelnie, przedsiębiorstwa i organizacje wspólnych inicjatyw służących zmniejszeniu skali bezrobocia w Wielkopolsce.

4.9. BADANIA SOCJOLOGICZNE, OPRACOWANIA I RAPORTY ZREALIZOWANE PRZEZ WYDZIAŁ BADAŃ I ANALIZ RYNKU PRACY WUP W POZNANIU

W 2016 roku Wydział Badań i Analiz Rynku Pracy WUP przygotował i przedstawił w formie raportów następujące badania:

1. *cykliczny raport Zapotrzebowanie na kwalifikacje w powiatach – I kwartał, II kwartał i III kwartał 2016 r.*, przybliżający oczekiwania pracodawców zgłaszana w ofertach pracy kierowanych do powiatowych urzędów pracy;
2. *Logistyka, spedycja i gospodarka magazynowa – stan i struktura branży w Wielkopolsce (raport pełny)* – badanie zlecone mające na celu dokonanie pogłębionej diagnozy aktualnego stanu rozwoju branży TSL w Wielkopolsce, wskazanie szans i barier jej dalszego rozwoju w regionie oraz wyznaczenie rekomendowanych kierunków wsparcia branży, zaliczanej do Inteligentnych Specjalizacji;
3. *Wnętrza przyszłości – stan branży meblarskiej w Wielkopolsce (raport pełny)* - głównym celem projektu była diagnoza aktualnego stanu rozwoju branży meblarskiej w województwie wielkopolskim oraz wskazanie szans i barier jej dalszego rozwoju;
4. *Profile powiatów w województwie Wielkopolskim* - publikacja stanowi opracowanie danych ukazujących w sposób przejrzysty zróżnicowanie powiatów województwa w pięciu kluczowych dziedzinach społeczno-gospodarczych: demografia, edukacja, gospodarka, rynek pracy, polityka społeczna. Porównawcze zestawienie profili wszystkich powiatów pozwala na właściwe rozpoznanie potencjału oraz zagrożeń cechujących dany region;
5. *Aktywizacja na wielkopolskim rynku pracy w 2015 r.* - raport z badań własnych WUP w Poznaniu dotyczących realizacji aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu w regionie;
6. *Zapotrzebowanie na pracowników zgłoszone do wielkopolskich służb zatrudnienia w 2015 r.* – raport z badań własnych dotyczących ofert pracy dostępnych za pośrednictwem PSZ;

7. *Stan doradztwa zawodowego w szkołach ponadgimnazjalnych w województwie wielkopolskim* – badanie dotyczyło oceny zakresu realizacji poradnictwa zawodowego w wielkopolskich szkołach, w oparciu o badanie ankietowe uczniów i doradców z PUP;
8. *Badanie dotyczące sytuacji zawodowej kobiet posiadających dziecko do trzeciego roku życia na terenie województwa wielkopolskiego* – badanie zrealizowane wśród bezrobotnych kobiet posiadających dziecko miało na celu określenie barier w podjęciu przez nie pracy zawodowej.

4.9.1. INNE BADANIA, OPRACOWANIA I RAPORTY

W 2016 roku Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu przygotował następujące opracowania, analizy i raporty, będące podstawą kreowania polityki wielkopolskiego rynku pracy:

1. Raport *Ocena sytuacji na wielkopolskim rynku pracy i realizacji zadań w zakresie polityki rynku pracy w 2015 roku*. Dokument przedstawia najważniejsze zjawiska zachodzące na rynku pracy w 2015 roku, wskazuje na kierunki polityki rynku pracy oraz zadania realizowane przez Samorząd Województwa Wielkopolskiego.
2. Raport *Ocena sytuacji absolwentów szkół województwa wielkopolskiego rocznik 2015-2016 na rynku pracy*. Raport przygotowany jest corocznie i dotyczy absolwentów danego rocznika. Sporządzony został na podstawie informacji pozyskanych z Ministerstwa Edukacji Narodowej dotyczących liczby absolwentów szkół ponadgimnazjalnych, szkół wyższych w Wielkopolsce oraz danych z powiatowych urzędów pracy dotyczących liczby bezrobotnych absolwentów. Dokument służy korelacji kierunków kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych z przewidywanym zapotrzebowaniem na kadry.
3. Biuletyn Informacyjny Wojewódzkiego Urzędu Pracy - wydawany co miesiąc, prezentuje aktualne dane statystyczne oraz zestawienia analityczne dotyczące bezrobocia w Wielkopolsce.
4. *Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia w Województwie Wielkopolskim na 2016 rok* – opis dokumentu w podrozdziale 4.3.
5. Raport *Sprawozdanie z wykonania Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia w Województwie Wielkopolskim na 2015 rok*. - opracowanie ukazuje, jak poszczególne instytucje wchodzące w skład Zespołu ds. Opracowania Planu zrealizowały w 2015 roku zaplanowane zadania i w jaki sposób wpłynęły one na funkcjonowanie wielkopolskiego rynku pracy.

6. *Efektywność zatrudnieniowa w Wielkopolsce w 2015 roku.* Opracowanie stanowi analizę efektywności aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu, realizowanych przez powiatowe urzędy pracy województwa wielkopolskiego w 2014 roku. Analizę przygotowano w oparciu o dane ze sprawozdań rocznych „MPiPS-01” i „MPiPS-02”.
7. *Zwolnienia grupowe w Wielkopolsce w 2015 roku.* Opracowanie przedstawia wielkość zgłoszonych zwolnień pracowników oraz rzeczywistych zwolnień dokonanych przez zakłady pracy województwa wielkopolskiego w 2015 roku.
8. *Niepełnosprawni bezrobotni w Wielkopolsce w 2015 roku.* Opracowanie ukazuje sytuację osób niepełnosprawnych na wielkopolskim rynku pracy. Przedstawia stan bezrobocia rejestrowanego w tej grupie, liczbę osób niepełnosprawnych zwolnionych z zakładów pracy oraz udział bezrobotnych tej kategorii w różnych formach aktywizacji zawodowej, w tym w ramach programów powiatowych na rzecz aktywizacji osób niepełnosprawnych.
9. *Działalność Gminnych Centrów Informacji na terenie Wielkopolski.* Badanie miało na celu zaktualizowanie wiedzy dotyczącej istniejących placówek GCI w województwie wielkopolskim.
10. *Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w Wielkopolsce 2015 r.* – raport zawiera analizę skali i struktury bezrobocia rejestrowanego w zawodach oraz popytu na pracę dla poszczególnych zawodów na podstawie zgłaszanych ofert pracy. Określa deficyt lub nadwyżkę pracowników w regionie, co umożliwi wprowadzanie mechanizmów redukujących negatywne zjawiska na rynku pracy. Od 2015 r. raport jest opracowywany na podstawie nowych zaleceń metodycznych, z uwzględnieniem większej liczby źródeł ofert pracy. Wyniki raportu można śledzić na stronie internetowej mz.praca.gov.pl.
11. *Ocena skuteczności programów realizowanych z Funduszu Pracy i EFS kierowanych do osób długotrwale bezrobotnych.* Opracowanie ukazuje sytuację osób długotrwale bezrobotnych na wielkopolskim rynku pracy oraz działania aktywizacyjne dedykowane tej kategorii osób w latach 2014-2016.
12. *Biuletyn Informacyjny Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 pt. WIEDZA EDUKACJA ROZWÓJ w Wielkopolsce.*

Raporty, badania i opracowania przygotowane przez Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu dostępne są na stronie internetowej Urzędu: wuppoznan.praca.gov.pl.

5. REALIZACJA PROGRAMÓW RYNKU PRACY

5.1. PROGRAMY RZĄDOWE FINANSOWANE Z REZERWY FUNDUSZU PRACY

W 2016 roku powiatowe urzędy pracy z Wielkopolski aplikowały o dodatkowe wsparcie finansowe z rezerwy Funduszu Pracy będącej w dyspozycji Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej na realizację następujących programów aktywizacji zawodowej:

- bezrobotnych do 25 roku życia,
- bezrobotnych do 30 roku życia,
- bezrobotnych w wieku 30-50 lat,
- bezrobotnych powyżej 50 roku życia,
- w ramach realizacji robót publicznych w regionach wysokiego bezrobocia,
- bezrobotnych dotyczących tworzenia i przystępowania do spółdzielni socjalnych,
- programu regionalnego,
- bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy z art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- bezrobotnych rodziców powracających na rynek pracy oraz bezrobotnych sprawujących opiekę nad osobą zależną.

W ramach powyższych programów samorządy powiatowe Wielkopolski pozyskały 35 691,2 tys. zł, z czego na aktywizację osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy – 18 683,6 tys. zł, bezrobotnych poniżej 30 roku życia – 3 974,1 tys. zł.

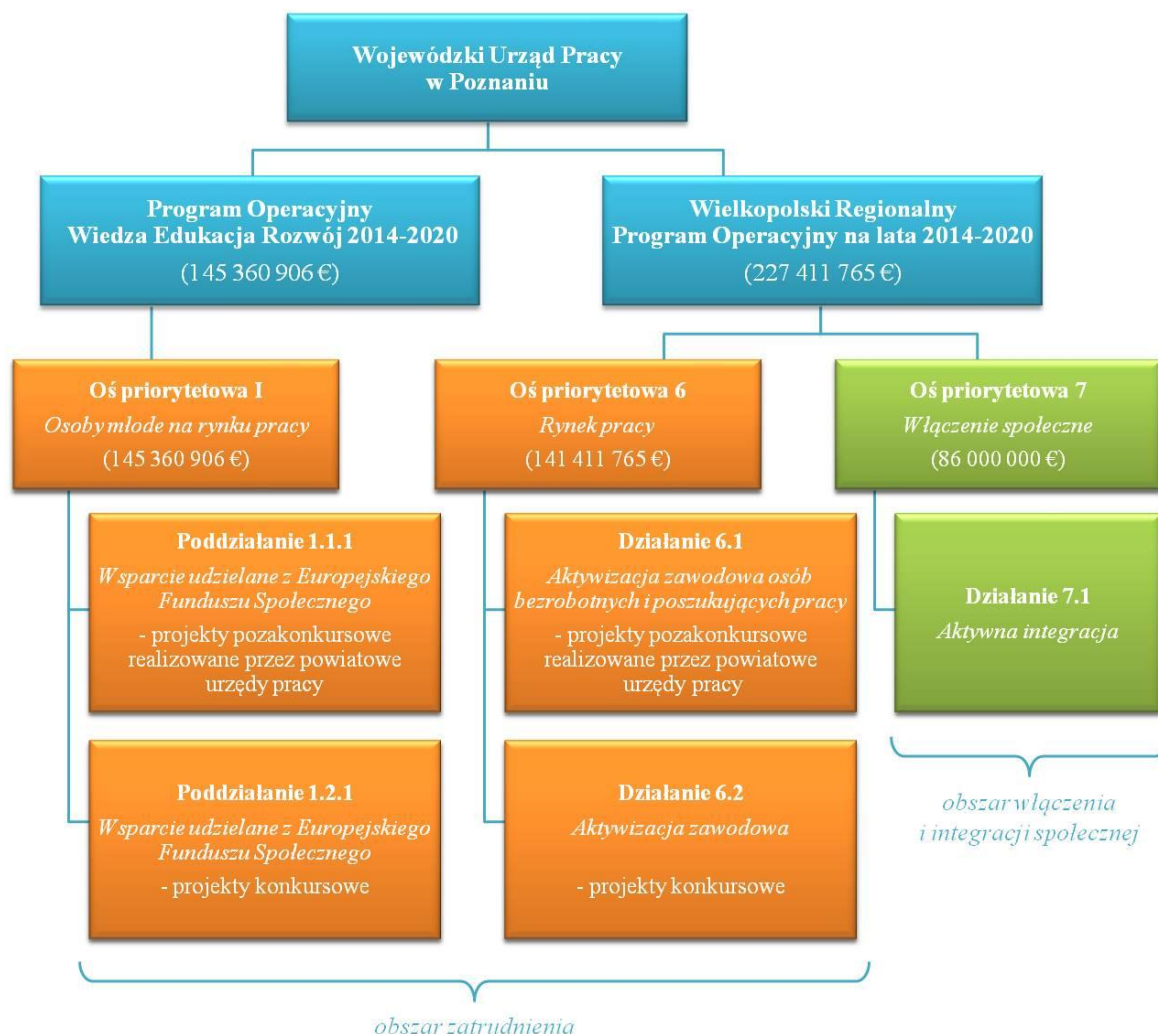
Ponadto powiatowe urzędy pracy z rezerwy Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zasilone zostały w środki z przeznaczeniem na programy aktywizacyjne dla bezrobotnych powyżej 50 roku życia – 4 808,9 tys. zł, spółdzielnie socjalne 183,0 tys. zł, program regionalny – 951,5 tys. zł, dla osób bezrobotnych w wieku 30-50 lat – 5 979,7 tys. zł, w ramach realizacji robót publicznych – 446,4 tys. zł, dla osób bezrobotnych do 25 roku życia – 200,0 tys. zł oraz dla bezrobotnych rodziców powracających na rynek pracy oraz bezrobotnych sprawujących opiekę nad osobą zależną – 464,0 tys. zł.

5.2. DZIAŁANIA WSPÓLFINANSOWANE Z EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO WDRAŻANE PRZEZ WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY W POZNANIU

W 2016 r. Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu (WUP w Poznaniu) kontynuował realizację wsparcia na rzecz poprawy sytuacji na wielkopolskim rynku pracy poprzez realizację Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER) oraz Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 (WRPO 2014+). Podjęte w ramach

Programów działania w obszarze zatrudnienia oraz włączenia i integracji społecznej współfinansowane były ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS).

Schemat 5.1 Programy EFS wdrażane przez WUP w Poznaniu w 2016 r.

Źródło: Opracowanie własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu

Rola WUP w Poznaniu we wdrażaniu PO WER oraz WRPO 2014+ polegała przede wszystkim na właściwym wyborze projektów, zawieraniu umów o dofinansowanie, monitorowaniu postępu rzeczowego i finansowego, kontroli oraz rozliczaniu projektów.

W obu Programach kontynuowano wdrażanie wsparcia adresowanego do osób, które doświadczają największych trudności związanych z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy. W ramach projektów pozakonkursowych wspierano osoby bezrobotne zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy. Działania w ramach projektów konkursowych pozwoliły również na udzielenie pomocy osobom borykającym się z brakiem zatrudnienia, ale niefigurującym w rejestrach PUP. Ponadto działania, których celem było zwiększenie szans na rynku pracy, skierowano do osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym

w ramach WRPO 2014+. W zależności od Programu wsparcie skoncentrowano na innej grupie docelowej. W związku z tym na strukturę uczestników projektów, którzy skorzystali z pomocy EFS, wpływały m.in. zastosowane kryteria wyboru projektów wynikające ze specyfiki wsparcia w ramach poszczególnych działań. Szczegółowe informacje dotyczące charakterystyki uczestników projektów oraz efektów wsparcia przedstawiono w kolejnych podrozdziałach. Ze względu na dynamikę implementacji działań współfinansowanych z EFS informacje zawarte w opracowaniu przedstawiają stan od początku wdrażania Programów do końca roku 2016. Proces wdrażania Programów składa się m.in. z takich elementów jak: programowanie działań, ogłaszanie naborów projektów, ocena wniosków o dofinansowanie, zawieranie umów o dofinansowanie, realizacja projektów oraz rozliczanie i kontrola projektów. Efekty prowadzonych działań widoczne są z opóźnieniem, dopiero po rozliczeniu środków. Dzięki kumulatywnemu ujęciu danych możliwe jest realne podsumowanie działań podejmowanych w ramach PO WER i WRPO 2014+ na rzecz zatrudnienia, a tym samym zaobserwowanie i opisanie ich efektów.

5.2.1 PROJEKTY PROGRAMU OPERACYJNEGO WIEDZA EDUKACJA ROZWÓJ 2014-2020

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 to program zarządzany centralnie, który powstał w celu realizacji założeń *Strategii Europa 2020* i jest jednym z wielu instrumentów służącym jej wdrożeniu w perspektywie finansowej 2014-2020. Program finansowany jest ze środków EFS, specjalnej linii budżetowej *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych*² oraz środków krajowych. W ramach PO WER wspierana jest aktywizacja osób młodych poniżej 30 roku życia pozostających bez zatrudnienia, szkolnictwo wyższe, innowacje społeczne, mobilność i współpraca ponadnarodowa, poprawa efektywności wybranych polityk publicznych w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, zdrowia i dobrego rządzenia.

W województwie wielkopolskim WUP w Poznaniu odpowiedzialny jest za wdrażanie wsparcia w ramach osi priorytetowej I *Osoby młode na rynku pracy*, mającego na celu zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 roku życia bez pracy, w tym w szczególności osób, które nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu (tzw. młodzież NEET). Na realizację projektów PO WER województwo uzyskało niemal 145,4 mln € (wysokość środków finansowych w PLN uzależniona jest od zmiennego kursu €)³.

² W województwie wielkopolskim nie są wykorzystywane środki ze specjalnej linii budżetowej *Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych*.

³ Podana wartość uwzględnia środki pochodzące z rezerwy wykonania.

W ramach PO WER powiatowe urzędy pracy realizują projekty pozakonkursowe w ramach Poddziałania 1.1.1 *Wsparcie udzielane z EFS*, w których wsparciem obejmowane są osoby zarejestrowane w PUP zakwalifikowane do I lub II profilu pomocy⁴. Natomiast projekty konkursowe w ramach Poddziałania 1.2.1 *Wsparcie udzielane z EFS* realizują instytucje rynku pracy⁵.

W całym regionie powiatowe urzędy pracy od 2015 r. realizują projekty pozakonkursowe Poddziałania 1.1.1 PO WER o łącznej wartości 145,8 mln zł. Dotychczas w ramach przedmiotowych projektów rozliczono wnioski o płatność na kwotę 78,7 mln zł. Do dofinansowania w Poddziałaniu 1.2.1 PO WER wyłoniono natomiast 40 projektów o łącznej wartości 53,6 mln zł. W 2016 r. zawarto 3 umowy o dofinansowanie projektów konkursowych o wartości 2,6 mln zł. Kolejne umowy na realizację wybranych projektów zawarte zostaną w 2017 r.⁶

W projektach pozakonkursowych Poddziałania 1.1.1 PO WER pomocą objęto **10 606**⁷ osób od 18 do 29 roku życia, spośród których 58,9% stanowiły kobiety. Wszyscy beneficjenci wsparcia byli osobami bezrobotnymi zarejestrowanymi w PUP, co wynika z założeń Programu. Ponad połowa uczestników to ludzie młodzi poniżej 25 roku życia (65,9%) oraz osoby z obszarów słabo zaludnionych⁸ (59,9%).

⁴ Profil pomocy I ustalany jest dla osób aktywnych, gotowych od razu do podjęcia zatrudnienia, natomiast profil pomocy II ustalany jest dla osób wymagających intensywnego wsparcia ze strony urzędu w celu znalezienia zatrudnienia. Profilowanie oraz ustalenie pomocy następuje zgodnie z art. 33 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

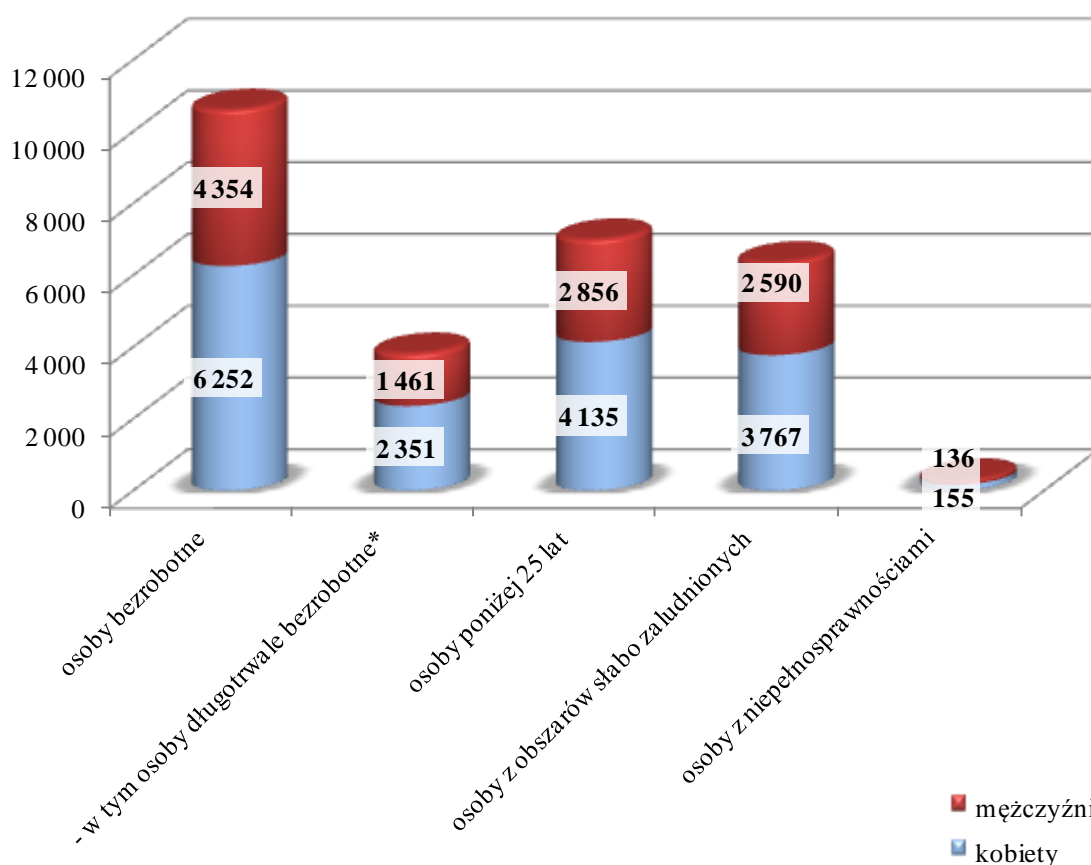
⁵ Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

⁶ Informacje na podstawie danych wprowadzonych do centralnego systemu teleinformatycznego do SL2014 do końca 2016 r.

⁷ Dane WUP w Poznaniu na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność projektów realizowanych w ramach Poddziałania 1.1.1 PO WER.

⁸ Obszar słabo zaludniony rozumiany zgodnie z klasyfikacją DEGURBA (Eurostat), tj. gminy z kodem klasyfikacji 3, czyli gminy w których 50% ludności zamieszkuje obszary wiejskie.

Wykres 5.1 Uczestnicy projektów, którzy otrzymali wsparcie w ramach Poddziałania 1.1.1 PO WER wg wybranych grup

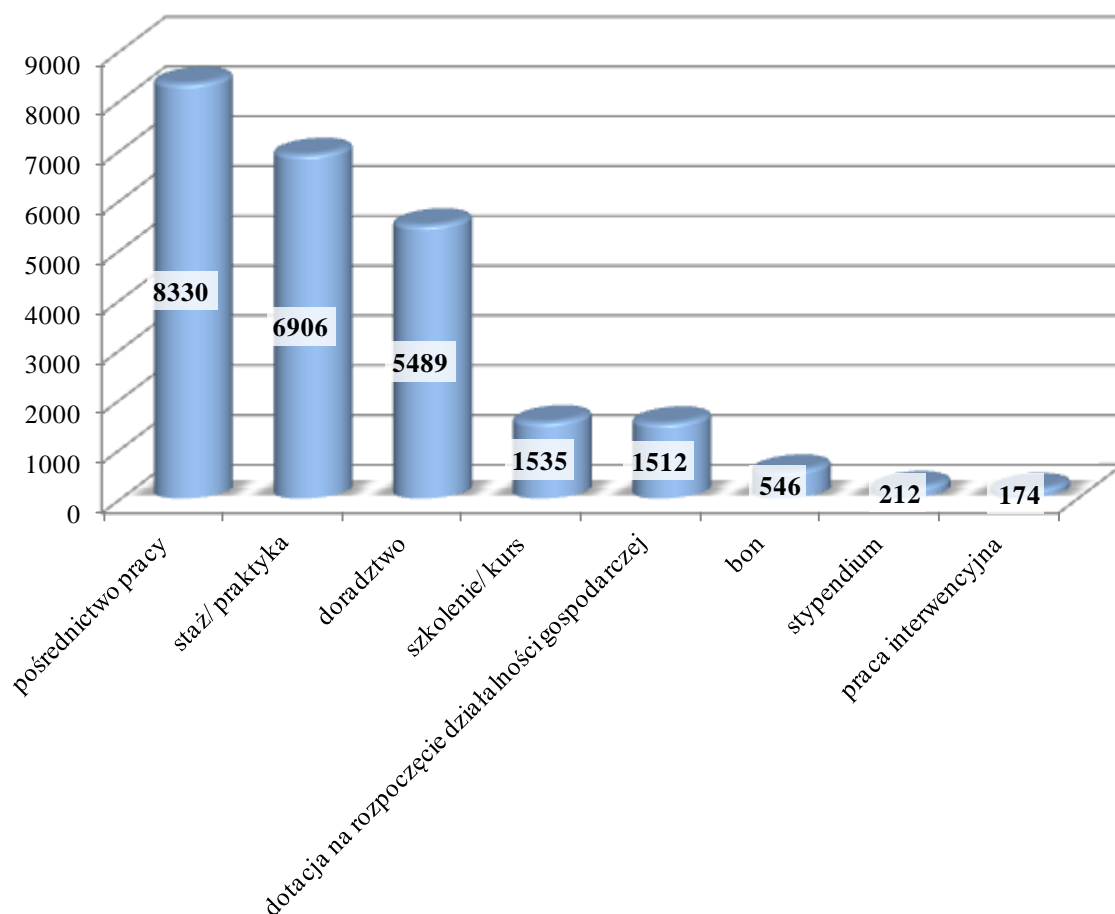

Źródło: Dane własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

* Zgodnie z *Wytocznymi w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020* definicja pojęcia „osoba długotrwale bezrobotna” różni się w zależności od wieku. W przypadku osób w wieku poniżej 25 lat to osoby bezrobotne nieprzerwanie przez okres ponad 6 miesięcy, a w przypadku osób w wieku 25 lat lub więcej to osoby bezrobotne nieprzerwanie przez okres ponad 12 miesięcy.

Wszystkie osoby uczestniczące w projektach Poddziałania 1.1.1 PO WER objęte zostały Indywidualnym Planem Działania, mającym na celu m.in. identyfikację ich potrzeb. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy, ośmiu na dziesięciu uczestników otrzymało pomoc w formie pośrednictwa pracy. Niemal 2/3 osób wzięło udział w stażu lub praktyce pozwalających na zdobycie doświadczenia zawodowego, a połowa skorzystała z doradztwa (m.in. w formie poradnictwa zawodowego). 14,5% osób uczestniczyło w szkoleniu lub kursie. Niemal tyle samo uczestników projektów, dzięki otrzymanej dotacji, założyło własną firmę.

Wykres 5.2 Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w wieku 18-29 lat, które otrzymały najbardziej popularne formy wsparcia w ramach Poddziałania 1.1.1 PO WER

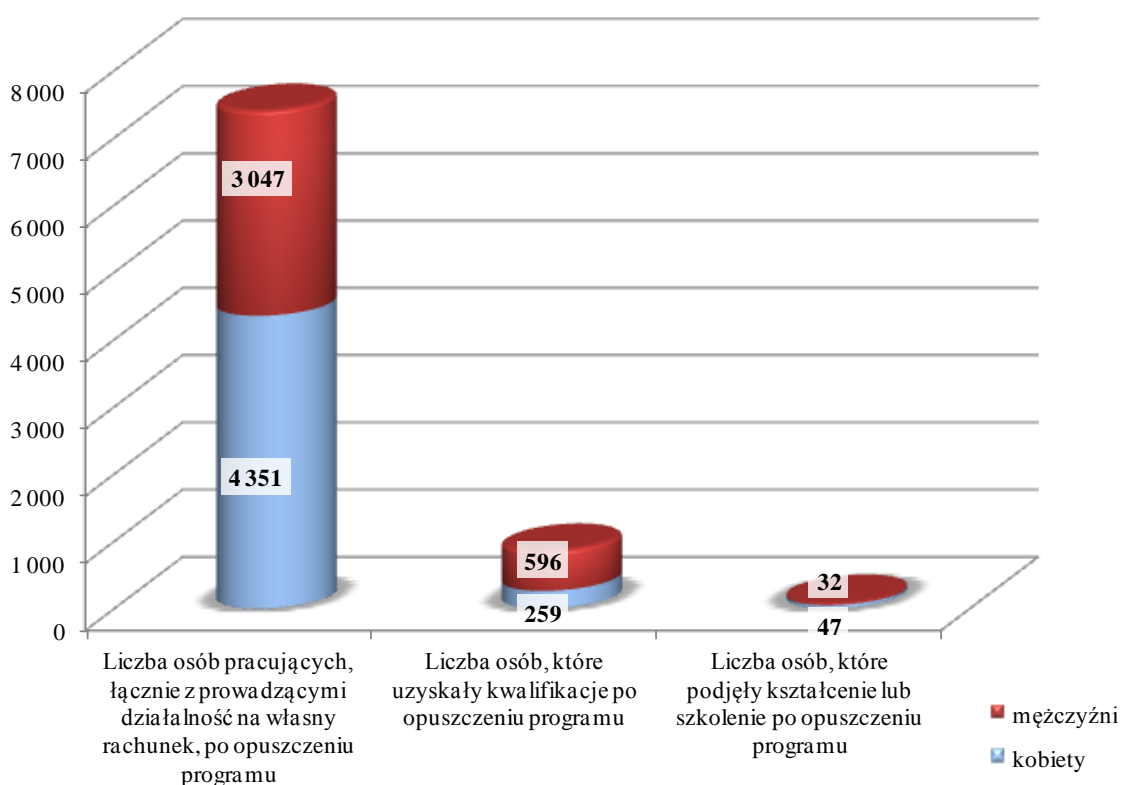

Źródło: Dane własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

Najważniejszym bezpośrednim efektem prowadzonych działań jest podjęcie pracy przez uczestników projektów. Do końca 2016 r. w ciągu 4 tygodni od momentu zakończenia udziału w projekcie w ramach Poddziałania 1.1.1 PO WER pracowało aż 7 398 osób.⁹

⁹ Dane WUP w Poznaniu na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność projektów realizowanych w ramach Poddziałania 1.1.1 PO WER.

Wykres 5.3 Bezpośrednie efekty działań realizowanych w ramach Poddziałania 1.1.1 PO WER (mierzone do 4 tygodni od momentu zakończenia udziału w projekcie)

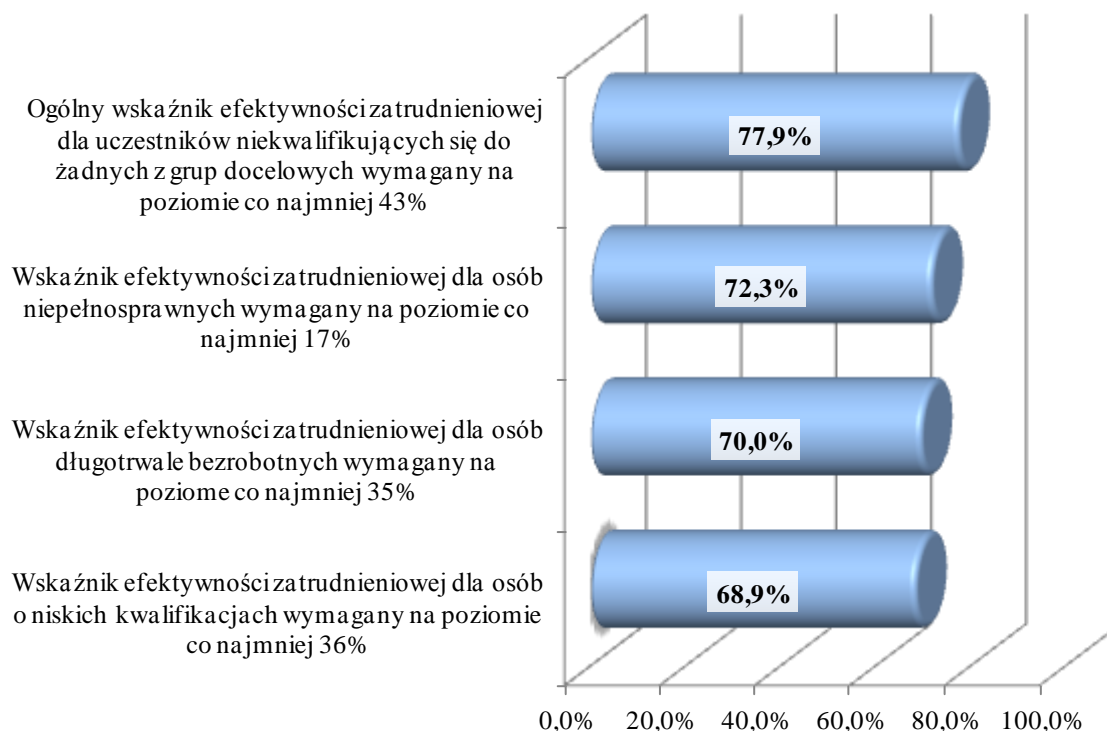
Źródło: Dane własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

Najważniejszym celem projektów jest uzyskanie i utrzymanie zatrudnienia przez ich uczestników. W związku z powyższym, w projektach obligatoryjnie monitorowany jest wskaźnik efektywności zatrudnieniowej, pokazujący odsetek osób, które przed przystąpieniem do projektu nie pracowały, a w okresie do 3 miesięcy po zakończeniu udziału w projekcie posiadają pracę spełniającą określone wymogi dotyczące m.in. okresu zatrudnienia.¹⁰ Projekty powiatowych urzędów pracy cechowały się wysoką efektywnością zatrudnieniową. Efektywność zatrudnieniowa w projektach Poddziałania 1.1.1 zakończonych i rozliczonych do końca 2016 r.¹¹ znacznie przekroczyła oczekiwaną wartość. Dla wszystkich grup docelowych wsparcia kształtowała się ona na poziomie od 68,9% do 77,9%. Szczegóły dotyczące efektywności zatrudnieniowej przedstawia poniższy wykres.

¹⁰ Efektywność zatrudnieniowa jest mierzona zgodnie metodologią określoną w *Wytucznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020*.

¹¹ Informacje w zakresie efektywności zatrudnieniowej dotyczą projektów wyłonionych do dofinansowania w ramach naboru dla Poddziałania 1.1.1 POWER przeprowadzonego w 2015 r. Projekty te zostały zakończone, a postęp rzeczowy oraz finansowy został zweryfikowany i zatwierdzony przez WUP w Poznaniu.

Wykres 5.4 Efektywność zatrudnieniowa projektów zakończonych w ramach Poddziałania 1.1.1 PO WER (mierzona w momencie podjęcia pracy – nie później niż po upływie 3 miesięcy od zakończenia udziału w projekcie)

Źródło: Dane własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

Pierwsze efekty wsparcia realizowanego w ramach Poddziałania 1.2.1 PO WER będą możliwe do zaobserwowania w 2017 r.

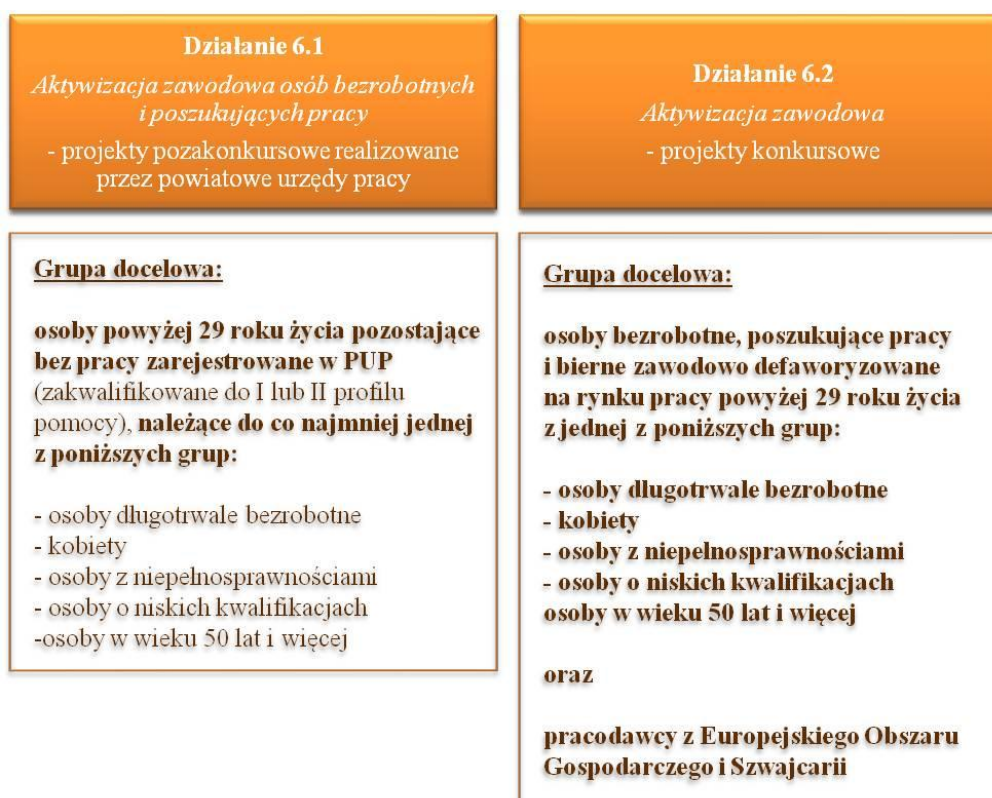
5.2.2 PROJEKTY WIELKOPOLSKIEGO REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO 2014-2020

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020 wdrażany jest na poziomie województwa. W ramach Programu realizowany jest szereg działań zaplanowanych przez samorząd województwa zmierzających do osiągnięcia celów zapisanych w *Strategii Europa 2020* w zakresie spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej Unii Europejskiej przez inteligentny i zrównoważony rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu. Program finansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i EFS oraz środków krajowych. Struktura finansowania różni się w zależności od rodzaju realizowanego projektu.

WUP w Poznaniu odpowiedzialny jest za wdrażanie działań w ramach Osi priorytetowej 6 *Rynek pracy* ukierunkowanej na wzrost zatrudnienia osób bezrobotnych, poszukujących pracy i biernych zawodowo, znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy, będących powyżej

29 roku życia, w tym zarejestrowanych w PUP zakwalifikowanych do I lub II profilu pomocy¹². Projekty pozakonkursowe realizowane są przez powiatowe urzędy pracy w ramach Działania 6.1 *Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy*, a projekty konkursowe realizują wszystkie uprawnione podmioty w ramach Działania 6.2 *Aktywizacja zawodowa*.

Schemat 5.2 Grupy docelowe wsparcia w ramach Działania 6.1 i 6.2 WRPO

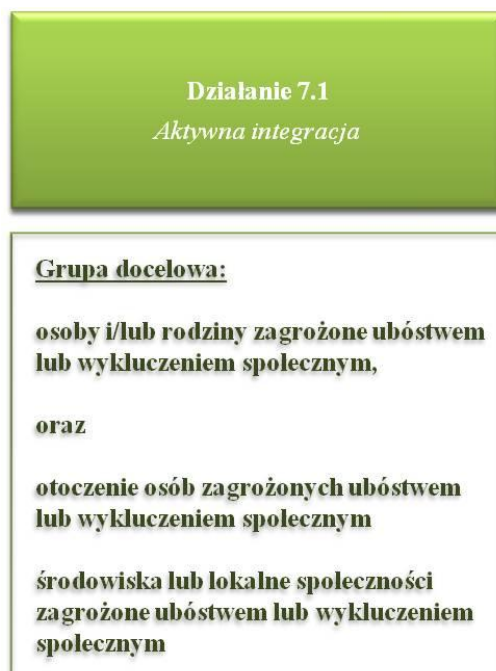

Źródło: Opracowanie własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu

Z kolei w ramach Osi priorytetowej 7 *Włączenie społeczne* WUP w Poznaniu wdraża Działanie 7.1 *Aktywna integracja*, którego celem jest zwiększenie szans na rynku pracy osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. W regionie realizowane są także działania w zakresie wspierania aktywnej integracji skierowane do osób, w tym oddalonych od rynku pracy (zakwalifikowanych do III profilu pomocy¹³) i ich rodzin.

¹² Profil pomocy I ustalany jest dla osób aktywnych, gotowych od razu do podjęcia zatrudnienia, natomiast profil pomocy II ustalany jest dla osób wymagających intensywnego wsparcia ze strony urzędu w celu znalezienia zatrudnienia. Profilowanie oraz ustalenie pomocy następuje zgodnie z art. 33 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

¹³ Profil pomocy III ustalany jest dla osób oddalonych od rynku pracy, wymagających szczególnego wsparcia ze strony urzędu i innych instytucji rynku pracy. Profilowanie oraz ustalenie pomocy następuje zgodnie z art. 33 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Źródło: Opracowanie własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu

Alokacja środków na działania związane z obszarem zatrudnienia wynosi ponad 141,4 mln € oraz 86,0 mln € na rzecz wsparcia integracji społecznej (wysokość środków finansowych w PLN uzależniona jest od zmiennego kursu €)¹⁴.

Projekty pozakonkursowe Działania 6.1 WRPO o wartości 76,0 mln zł realizowane są od 2015 r. przez powiatowe urzędy pracy. W ramach wniosków o płatność dotychczas rozliczono środki w wysokości 55,6 mln zł. W wyniku naboru projektów konkursowych ogłoszonych w 2015 r. w ramach Działania 6.2 WRPO w 2016 r. do dofinansowania wyłoniono 65 projektów o wartości 99,6 mln zł. Do końca 2016 r. zawarto umowy na dofinansowanie 7 projektów o wartości 14,7 mln zł. Proces zawierania pozostałych umów na dofinansowanie wybranych projektów w Działaniu 6.2 WRPO zakończy się na początku 2017 r. W ramach Działania 7.1 WRPO realizowano 34 projekty konkursowe o łącznej wartości 43,5 mln zł, dla których rozliczono wydatki w wysokości 411,3 tys. zł.¹⁵

Z uwagi na specyfikę Działania 6.1 WRPO uczestnicy wsparcia to wyłącznie osoby powyżej 29 roku życia zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy. Spośród 7 457¹⁶ osób objętych wsparciem, aż 42,5% uczestników w momencie przystąpienia do projektu posiadało

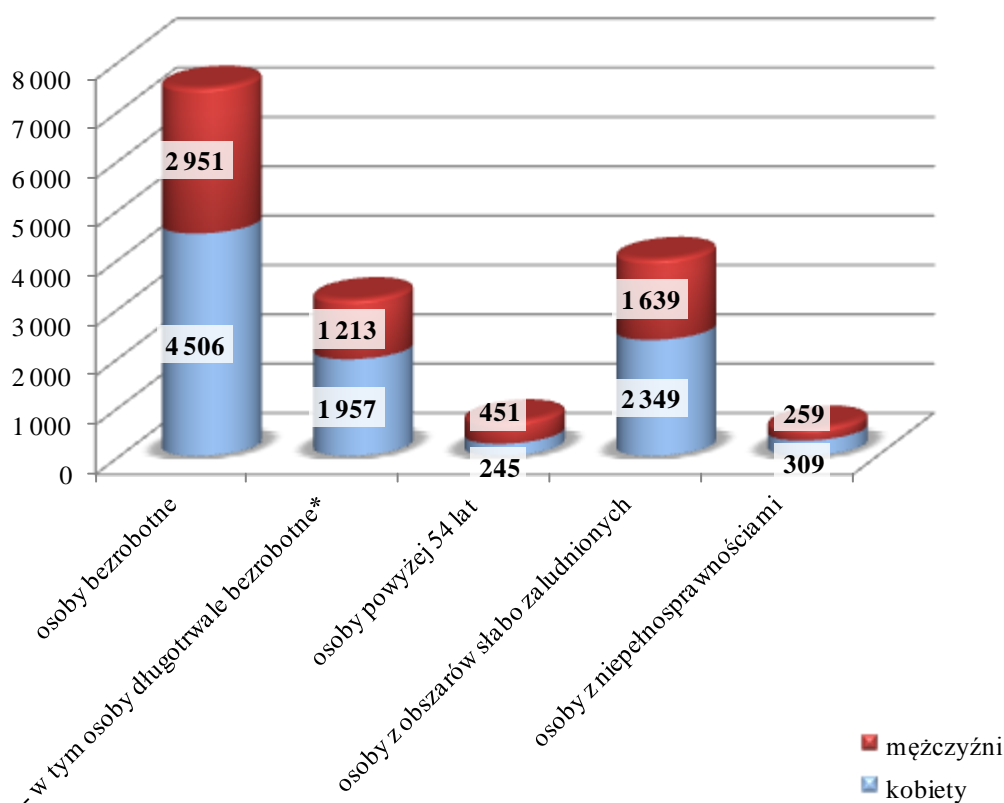
¹⁴ Podane wartości uwzględniają środki pochodzące z rezerwy wykonania.

¹⁵ Informacje na podstawie danych wprowadzonych do centralnego systemu teleinformatycznego do SL2014 do końca 2016 r.

¹⁶ Dane WUP w Poznaniu na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność projektów realizowanych w ramach Działania 6.1 WRPO.

status osoby długotrwale bezrobotnej. Ponad połowa uczestników (53,5%) zamieszkiwała obszary słabo zaludnione¹⁷. Ponadto we wsparciu brały udział osoby mające trudności z dostosowaniem się do wymogów rynku pracy, w tym osoby powyżej 54 roku życia (9,3%) oraz z niepełnosprawnościami (7,6%).

Wykres 5.5 Uczestnicy projektów, którzy otrzymali wsparcie w ramach Działania 6.1 WRPO wg wybranych grup

Źródło: Dane własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

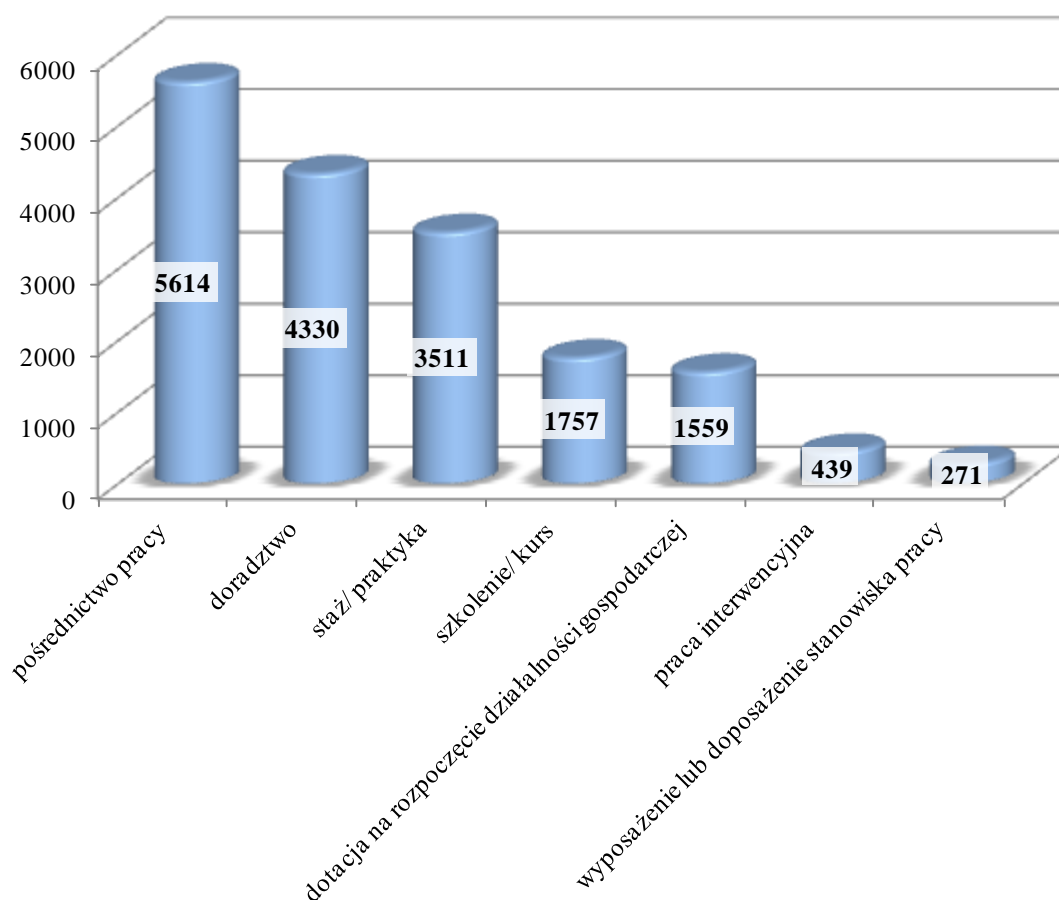
* Zgodnie z Wytycznymi w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020 definicja pojęcia „osoba długotrwale bezrobotna” różni się w zależności od wieku. W przypadku osób w wieku 25 lat lub więcej to osoby bezrobotne nieprzerwanie przez okres ponad 12 miesięcy.

Podobnie jak w projektach pozakonkursowych PO WER w ramach Działania 6.1 WRPO najczęściej stosowanym rodzajem wsparcia było pośrednictwo pracy (75,3%) oraz

¹⁷ Obszar słabo zaludniony rozumiany zgodnie z klasyfikacją DEGURBA (Eurostat), tj. gminy z kodem klasyfikacji 3, czyli gminy w których 50% ludności zamieszkuje obszary wiejskie.

doradztwo w postaci poradnictwa zawodowego (58,1%). Staż lub praktykę odbyła niemal połowa uczestników projektów (47,1%). Osoby powyżej 29 roku życia częściej od młodszych mieszkańców regionu w ramach projektów PO WER korzystały z dotacji na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej (20,9% wszystkich uczestników Działania 6.1 WRPO).

Wykres 5.6 Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w wieku powyżej 29 lat, które otrzymały najbardziej popularne formy wsparcia w ramach Działania 6.1 WRPO

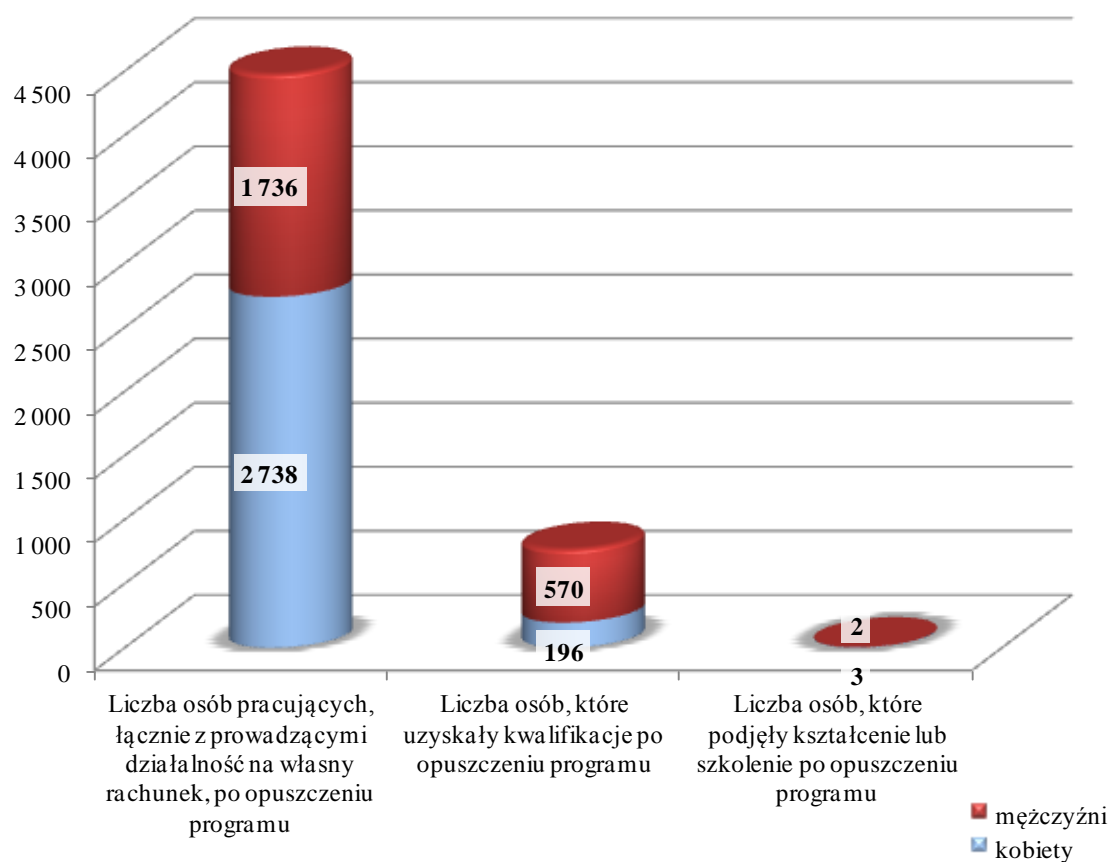

Źródło: Dane własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

Do 4 tygodni od momentu zakończenia udziału w projekcie w ramach Działania 6.1 WRPO 4 474 osób uzyskało zatrudnienie.¹⁸

¹⁸ Dane WUP w Poznaniu na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność projektów realizowanych w ramach Działania 6.1 WRPO

Wykres 5.7 Bezpośrednie efekty działań realizowanych w ramach Działania 6.1 WRPO (mierzone do 4 tygodni od momentu zakończenia udziału w projekcie)

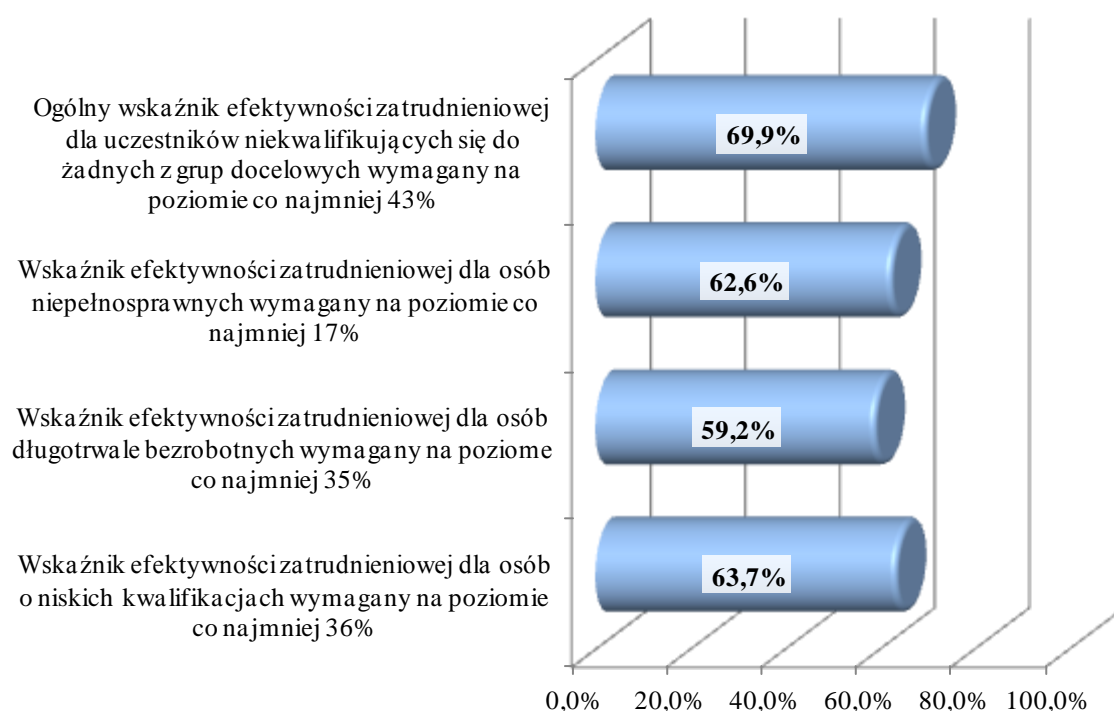
Źródło: Dane własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

Efektywność zatrudnieniowa, podobnie jak w projektach PO WER, mierzona nie później niż po upływie 3 miesięcy od zakończenia udziału w projekcie¹⁹ została osiągnięta na wyższym poziomie niż wymagany w ramach Działania 6.1 WRPO²⁰. Poszczególne grupy, do których powiatowe urzędy pracy kierowały wsparcie w ramach projektów wyłonionych do dofinansowania w naborze w 2015 r., charakteryzowały się wysoką efektywnością zatrudnieniową pomiędzy 59,2% a 69,9%.

¹⁹ Efektywność zatrudnieniowa jest mierzona zgodnie metodologią określoną w Wytocznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020.

²⁰ Informacje w zakresie efektywności zatrudnieniowej dotyczą projektów wyłonionych do dofinansowania w ramach naboru dla Działania 6.1 WRPO przeprowadzonego w 2015 r. Projekty te zostały zakończone, a postęp rzeczowy oraz finansowy został zweryfikowany i zatwierdzony przez WUP w Poznaniu.

Wykres 5.8 Efektywność zatrudnieniowa projektów zakończonych w ramach Działania 6.1 WRPO (mierzona w momencie podjęcia pracy – nie później niż po upływie 3 miesięcy od zakończenia udziału w projekcie)

Źródło: Dane własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

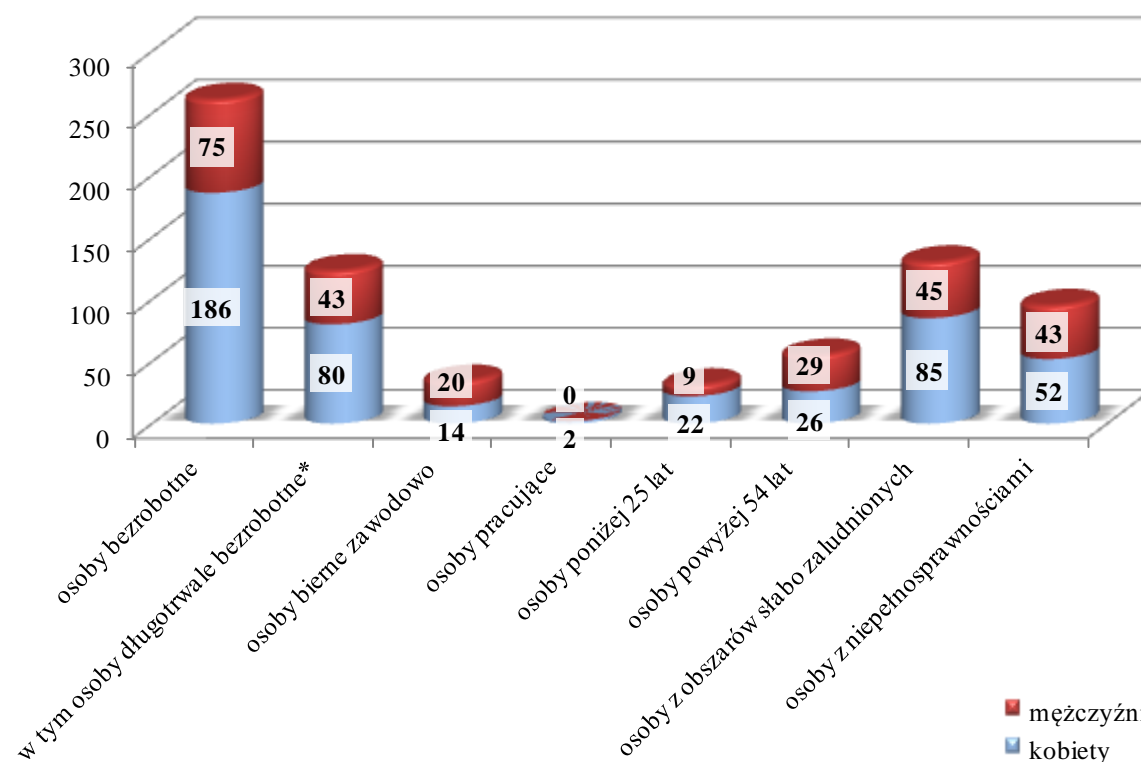
Pierwsze dane na temat uczestników oraz efektów wsparcia realizowanego w ramach Działania 6.2 WRPO będą dostępne w 2017 r. Sytuacja ta wynika z harmonogramu składania wniosków o płatność przez podmioty realizujące już projekty oraz z trwającego procesu zawierania umów o dofinansowanie wybranych projektów. Pierwsze wnioski na podstawie, których WUP w Poznaniu uzyska przedmiotowe informacje zostaną przesłane przez projektodawców na początku 2017 r.

Z uwagi na początkowy etap wdrażania działań na rzecz integracji społecznej w projektach w ramach Działania 7.1 WRPO do końca 2016 r. uczestniczyło 297²¹ osób o różnym statusie na rynku pracy – osoby bezrobotne (87,9%), bierne zawodowo (11,4%) oraz pracujące (0,7%). Do wsparcia częściej przystępowały kobiety (68,0%) niż mężczyźni (32,0%). Z oferowanej pomocy skorzystało stosunkowo dużo osób z niepełnosprawnościami (32,0%) oraz osób zamieszkujących obszary słabo zaludnione (43,8%)²².

²¹ Dane WUP w Poznaniu na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność projektów realizowanych w ramach Działania 7.1 WRPO.

²² Obszar słabo zaludniony rozumiany zgodnie z klasyfikacją DEGURBA (Eurostat), tj. gminy z kodem klasyfikacji 3, czyli gminy w których 50,0% ludności zamieszkuje obszary wiejskie.

Wykres 5.9 Uczestnicy projektów, którzy otrzymali wsparcie w ramach Działania 7.1 WRPO wg wybranych grup

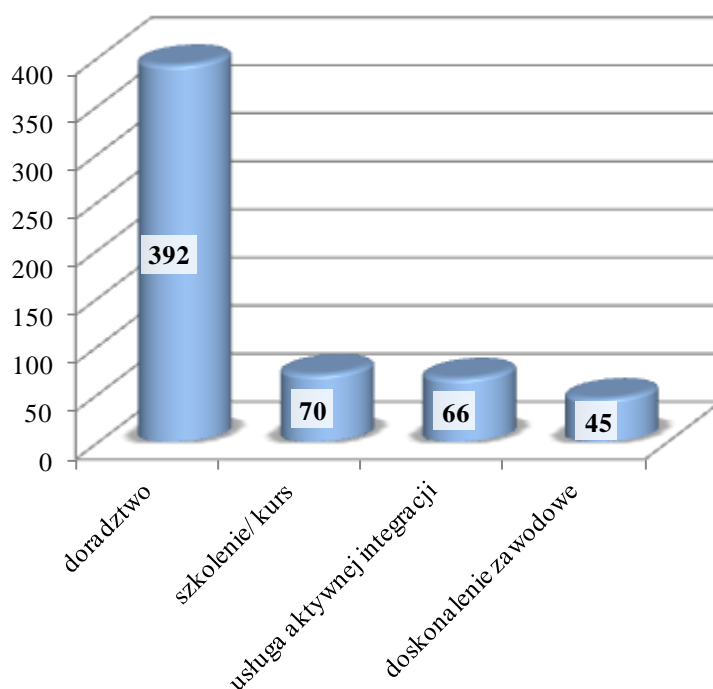

Źródło: Dane własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

* Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020* definicja pojęcia „osoba długotrwale bezrobotna” różni się w zależności od wieku. W przypadku osób w wieku poniżej 25 lat to osoby bezrobotne nieprzerwanie przez okres ponad 6 miesięcy, a w przypadku osób w wieku 25 lat lub więcej to osoby bezrobotne nieprzerwanie przez okres ponad 12 miesięcy.

Z uwagi na trudną sytuację oraz różnorodność grupy docelowej działań prowadzonych w obszarze integracji, na wejściu do projektu przeprowadzana była pełna diagnoza potrzeb i możliwości osób, którym oferowano pomoc. Rozliczone w projektach do końca 2016 r. środki wydatkowane były m.in. na wsparcie w formie doradztwa (w tym przede wszystkim poradnictwo zawodowe i doradztwo psychologiczne), szkoleń i kursów oraz usług aktywnej integracji. Zróżnicowane działania oferowane w projektach miały na celu przywrócenie osobom zagrożonym ubóstwem lub wykluczeniem społecznym możliwości zatrudnienia oraz ich integrację ze społeczeństwem.

Wykres 5.10 Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które otrzymały najbardziej popularne formy wsparcia w ramach Działania 7.1 WRPO

Źródło: Dane własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu.

Działania prowadzone przez WUP w Poznaniu skierowane są w dużej mierze do trudnych grup docelowych wymagających kompleksowego i długotrwałego wsparcia. Choć wdrażanie Programów rozpoczęło się stosunkowo niedawno, już widać pozytywne efekty, w szczególności w ramach projektów realizowanych przez powiatowe urzędy pracy. Jednocześnie trzeba podkreślić, iż wdrażanie przedmiotowych działań rozpoczęło się najwcześniej, a wyniki projektów konkursowych będziemy obserwowali w najbliższym czasie. Dostęp do informacji na temat korzyści płynących z udzielonego mieszkańcom regionu wsparcia będzie większy wraz z rosnącym postępem rzeczowym bazującym na wspólnej dla kraju metodologii obliczania wskaźników. Co istotne same projekty charakteryzują się indywidualnym cyklem życia, który również determinuje dostępność danych na temat ich efektów. Dalsza konsekwentna realizacja działań współfinansowanych z EFS w obszarze zatrudnienia i integracji społecznej pozwoli na generowanie oczekiwanych efektów wsparcia w kolejnych latach wdrażania Programów.

5.2.3 DZIAŁANIA INFORMACYJNO-PROMOCYJNE EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO W 2016 ROKU

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu jako Instytucja Pośrednicząca we wdrażaniu Osi Priorytetowej I *Osoby młode na rynku pracy* Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 oraz jako Instytucja Zarządzająca (do roku 2016) w zakresie realizacji Osi priorytetowej 6. *Rynek pracy - Działanie 6.1 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy - projekty pozakonkursowe realizowane przez PSZ* i Działanie 6.2 *Aktywizacja zawodowa* oraz Osi priorytetowej 7. *Włączenie społeczne - Działanie 7.1 Aktywna integracja* Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014 - 2020 realizuje liczne zadania z zakresu działań informacyjno-promocyjnych dotyczących Europejskiego Funduszu Społecznego, POWER 2014 – 2020 i WRPO 2014+. Do podstawowych zadań, które Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu realizował, w tym obszarze w roku 2016, należały:

- a) prowadzenie Punktu kontaktowego Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 oraz Punktu kontaktowego Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2014-2020 w zakresie Priorytetu Inwestycyjnego 8i oraz 9i,
- b) organizowanie Drzwi Otwartych Punktu kontaktowego Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 oraz Punktu kontaktowego Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2014-2020,
- c) organizowanie spotkań informacyjnych dla potencjalnych beneficjentów poświęconych naborom wniosków o dofinansowanie realizacji projektów,
- d) współpraca z siecią PIFE w zakresie przedstawiania zagadnień związanych z możliwościami wsparcia na założenie własnej działalności gospodarczej przez osoby młode z województwa wielkopolskiego,
- e) opracowanie i dystrybucja materiałów informacyjnych, w tym: Biuletyn Informacyjny Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 pt. WIEDZA EDUKACJA ROZWÓJ w Wielkopolsce oraz ulotek zachęcających do aplikowania w ramach ogłoszonego naboru z Poddziałania 7.1.2 *Aktywna integracja - projekty konkursowe* Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020,
- f) organizowanie stoisk informacyjnych podczas targów i innych wydarzeń.

Rok 2016 był okresem intensywnej kampanii promującej Europejski Fundusz Społeczny, w tym Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 oraz Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020 w zakresie wdrażanym

przez WUP w Poznaniu w regionie. Licznie podejmowane działania promocyjne, miały na celu podniesienie poziomu wiedzy ogółu społeczeństwa województwa wielkopolskiego o ww. programach, a także dotarcie do szerokiego kręgu odbiorców z informacjami na temat EFS, w tym m.in. o formach wsparcia i możliwościach, jakie stwarza mieszkańcom województwa wielkopolskiego. Realizowane działania miały na celu aktywizację potencjalnych beneficjentów i potencjalnych uczestników projektów PO WER i WRPO 2014-2020 do ubiegania się o wsparcie z Funduszy Europejskich oraz zapewnienie społeczeństwu informacji na temat projektów współfinansowanych z FE w ramach PO WER 2014-2020 i WRPO 2014-2020.

Wychodząc naprzeciw indywidualnym potrzebom klientów i umożliwienie im uzyskania porad oraz informacji dotyczących Europejskiego Funduszu Społecznego w roku 2016 r. czterokrotnie zorganizowane zostały Drzwi Otwarte Punktu kontaktowego POWER 2014-2020 oraz Punktu kontaktowego WRPO 2014-2020. Osoby zainteresowane mogły uzyskać informację w zakresie możliwości aplikowania o środki EFS, skorzystania ze wsparcia unijnego w zakresie różnych form aktywizacji zawodowej oraz podczas Drzwi Otwartych całego urzędu spotkać się z doradcą zawodowym, pośrednikiem pracy w ramach sieci EURES, jak i przedstawicielami Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, Państwowej Inspekcji Pracy oraz Urzędu Skarbowego.

6. PODZIAŁ I WYKORZYSTANIE FUNDUSZU PRACY, W TYM KRAJOWEGO FUNDUSZU SZKOLENIOWEGO

6.1. ZASADY PODZIAŁU FUNDUSZU PRACY W 2016 ROKU

Decyzją Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Samorząd Województwa Wielkopolskiego na 2016 rok otrzymał do dyspozycji środki w kwocie 249 671,6 tys. zł, tj. o 5,5% więcej niż w 2015 roku, w tym 54 208,7 tys. zł na aktywizację osób bezrobotnych do 30 roku życia, na podstawie art. 150 f ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. W ciągu roku na wniosek powiatowych urzędów pracy dokonano umniejszenia ww. środków na zadanie z art. 150f do kwoty 52 017,3 tys. zł. Na aktywizację zawodową bezrobotnych przeznaczono 84 099,3 tys. zł, natomiast pozostałą część przeznaczono na realizację projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Dodatkowo w 2016 roku na wnioski powiatowych urzędów pracy Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej przyznało z własnej rezerwy środki w łącznej kwocie 35 691,2 tys. zł.

Łącznie zatem w dyspozycji powiatowych urzędów pracy pozostawało 283 701,4 tys. zł (razem ze środkami przesuniętymi z innych fakultatywnych zadań), co oznacza o 0,6 % więcej niż rok wcześniej.

6.2. FUNDUSZ PRACY I STRUKTURA JEGO WYDATKÓW

Łączne wydatki z Funduszu Pracy poniesione w 2016 roku wyniosły 482 764,6 tys. zł i były niższe o 5,5 % niż poniesione rok wcześniej. W wydatkach ogółem zdecydowanie dominowały wydatki na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, stanowiąc ponad połowę ogółu. Z roku na rok spadają wydatki na zasiłki dla bezrobotnych, co wynika z jednej strony ze zmniejszającej się liczby bezrobotnych, a z drugiej z obejmowania ich programami aktywizacyjnymi.

Tabela 6.1. Wydatki z Funduszu Pracy w województwie wielkopolskim w latach 2015-2016

Wyszczególnienie	2015 rok		2016 rok		2016/2015
	w tys. zł	struktura %	w tys. zł	struktura %	2015=100%
Wydatkowane środki FP ogółem:	510 887,7	100	482 764,6	100	94,5
z tego na:					
zasiłki dla bezrobotnych	193 876,0	37,9	160 727,4	33,3	82,9
programy na rzecz promocji zatrudnienia	290 572,5	56,9	295 867,8	61,3	101,8
pozostałe*	26 439,2	5,2	26 169,4	5,4	99,0

* w tym m.in. dodatki aktywizacyjne, świadczenia integracyjne, świadczenia na ubezpieczenia społeczne rolników, koszty rad rynku pracy, koszty partnerstwa lokalnego, systemu EURES, koszty sądowe, egzekucyjne i odsetki, koszty szkolenia kadr służb zatrudnienia, OHP, refundacja dodatków do wynagrodzeń, koszty kwalifikowalne EFS, koszty wysyłki zawiadomień, druki, prowizje bankowe, komunikacji, koszty poradnictwa zawodowego, badań i ekspertyz oraz klubów pracy, koszty rozwoju i eksploatacji systemu teleinformatycznego.

6.3. WYDATKI Z FUNDUSZU PRACY NA AKTYWNE FORMY PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU

W roku 2016 nastąpił wzrost wydatków z Funduszu Pracy, choć znacząco niższy niż w roku poprzednim, na realizację programów aktywizacyjnych na rzecz promocji zatrudnienia. Łącznie wydatki na aktywne formy wzrosły o 1,8% w porównaniu do roku 2015.

Podobnie jak w latach minionych, największym powodzeniem cieszyły się staże i dofinansowanie działalności gospodarczej oraz doposażenie stanowiska pracy. Na sfinansowanie

stypendiów i składek na ubezpieczenia społeczne za okres odbywania stażu wydatkowano 85,4 mln zł, ale było to o 5,9 mln zł mniej niż w 2015 roku. Znacząco mniej środków, bo o 14,1 mln zł niż przed rokiem, wydatkowano na dofinansowanie podejmowania działalności gospodarczej. Zmniejszenie wydatków na tę formę aktywizacji szło w parze ze zmniejszeniem wydatków na wyposażenie lub doposażenie stanowisk pracy o prawie 19 mln zł.

W 2016 roku po stronie wydatków z Funduszu Pracy znalazła się nowa pozycja w kwocie 49,8 mln zł, tj. refundacja wynagrodzeń osób do 30 roku życia.

Tabela 6.2. Wydatkowane środki z Funduszu Pracy na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu w województwie wielkopolskim w latach 2015-2016

Wyszczególnienie	2015 rok		2016 rok		2016/2015 2016=100%
	w tys. zł	struktura %	w tys. zł	struktura %	
Wydatkowane środki FP	290 572,5	100,0	295 867,8	100,0	101,8
z tego na:					
szkolenia, w tym bon szkoleniowy	15 804,4	5,4	12 025,4	4,1	76,1
prace interwencyjne	9 373,2	3,2	8 969,9	3,0	95,7
roboty publiczne	10 337,4	3,6	11 751,7	4,0	113,7
podjęcie działalności gospodarczej	79 691,3	27,4	65 612,5	22,2	82,3
wyposażenie stanowisk pracy	49 396,2	17,0	30 428,9	10,3	61,6
staż, w tym bon stażowy	91 226,4	31,4	85 336,0	28,8	93,5
przygotowanie zawodowe dorosłych	681,9	0,2	653,2	0,2	95,8
prace społecznie użyteczne	1 258,6	0,4	1 019,2	0,3	81,0
Krajowy Fundusz Szkoleniowy	17 158,6	5,9	15 974,9	5,4	93,1
bon zatrudnieniowy	3 254,7	1,1	2 466,4	0,8	75,8
bon na zasiedlenie	2 863,0	1,0	3 350,8	1,1	117,0
zlecenie usług agencjom zatrudnienia	2 795,2	1,0	3 013,4	1,0	107,8
refundacja wynagrodzeń osób do 30 r.ż.	-	-	49 752,2	16,8	-
Inne*	6 731,6	2,4	5 513,3	1,9	81,9

* w tym m.in. wydatki na zatrudnienie wspierane, refundacja składek na ubezpieczenia społeczne, koszty badań bezrobotnych, stypendia i składki za okres szkolenia, dofinansowanie wynagrodzenia skierowanych bezrobotnych powyżej 50 roku życia, inne instrumenty rynku pracy

6.4. PROGRAM REGIONALNY

Celem programu regionalnego, którego realizacja rozpoczęła się w 2016 roku i kontynuowana będzie do 2018 roku jest aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych w woj. wielkopolskim, wymagających dodatkowego wsparcia poprzez działania aktywizacyjne.

Dokonując doboru uczestników programu regionalnego Wojewódzki Urząd Pracy przeprowadził diagnozę sytuacji osób bezrobotnych, obejmującą w szczególności kategorie bezrobotnych o najwyższym udziale w ogólnej liczbie bezrobotnych.

Analiza wykazała, że w strukturze bezrobotnych najwyższy udział mają bezrobotne kobiety, a następnie długotrwale bezrobotni. Na tej podstawie WUP określił grupę długotrwale bezrobotnych, w tym minimum 50,0% kobiet, jako grupę dla której zasadne jest dodatkowe wsparcie finansowe i aktywizacja zawodowa w ramach działań programu regionalnego. Ta grupa to 10 powiatów, w których udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych był wyższy od średniej – 49,2% w całym województwie. Spośród nich cztery samorządy powiatowe zaakceptowały założenia Programu Regionalnego i przygotowały propozycje swoich zadań i w konsekwencji zostały objęte Programem. Powiaty te to: chodzieski, gnieźnieński, gostyński oraz koniński.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej udzielił wsparcia finansowego z rezerwy Funduszu Pracy w ogólnej kwocie 951,5 tys. zł. Program zakłada, że działaniami objmie łącznie 115 osób, w tym 58 kobiet.

6.5. KRAJOWY FUNDUSZ SZKOLENIOWY

Celem Krajowego Funduszu Szkoleniowego (KFS) jest zapobieganie utracie zatrudnienia przez osoby, które pracują, jednak posiadają nieadekwatne kompetencje w odniesieniu do zmieniającego się rynku pracy. Działania w ramach KFS finansowane są ze środków Funduszu Pracy, wspierają kształcenie ustawiczne pracowników i pracodawców. Środki mogą być przeznaczone na finansowanie kursów, studiów podyplomowych, egzaminów, badań lekarskich i psychologicznych niezbędnych przed podjęciem kształcenia, ubezpieczenie od nieszczęśliwych wypadków w związku z udziałem w kształceniu oraz na doprecyzowanie potrzeb szkoleniowych pracodawcy. Wnioski o dofinansowanie przyjmują i realizują powiatowe urzędy pracy.

Pula środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego, jaką województwo wielkopolskie otrzymało w 2016 roku wyniosła 12 657,0 tys. zł.

Ustalone przez Ministra Rodziny, Pracy, i Polityki Społecznej priorytety wydatkowania środków KFS w 2016 roku obejmowały:

- wsparcie zawodowego kształcenia ustawicznego, tj. pozostającego w bezpośrednim związku z branżą lub zawodem, mającego na celu uzyskanie lub uaktualnienie kompetencji do celów zawodowych,

- wsparcie kształcenia ustawicznego pracowników, którzy mogą udokumentować wykonywanie, przez co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, a którym nie przysługuje prawo do emerytury pomostowej,
- wsparcie młodych, nowozatrudnionych pracowników na podstawie umów, o których mowa w art. 150f ust.1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

W przypadku wyczerpania środków z podstawowego limitu, powiatowe urzędy pracy mają możliwość wnioskowania o dodatkową kwotę z rezerwy KFS.

Priorytety wydatkowania rezerwy KFS w 2016 r. obejmowały:

- wsparcie kształcenia ustawicznego w branżach/zawodach, gdzie pracodawcy oferują miejsca pracy i jednocześnie zgłaszają trudności z zatrudnieniem pracowników,
- wsparcie kształcenia ustawicznego w branży transportowej w zawodach: kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych, maszyniści kolejowi oraz w branży usług opiekuńczych,
- wsparcie kształcenia ustawicznego w branżach/przedsiębiorstwach restrukturyzowanych, np. w branży górnictwa węglowego, w celu utrzymania zatrudnienia,
- wsparcie kształcenia ustawicznego osób niepełnosprawnych w celu utrzymania zatrudnienia,
- zaspokajanie zapotrzebowania powiatów, które będą wnioskowały o dodatkowe kwoty KFS na finansowanie kształcenia ustawicznego u pracodawców.

Ze względu na to, że roku 2016 zniesione zostały ograniczenia wiekowe w dostępie do KFS, zainteresowanie pracodawców tą formą wsparcia znacząco wzrosło. Powiatowe urzędy pracy już w I kwartale ubiegłego roku sygnalizowały potrzebę wnioskowania o dodatkowe kwoty z rezerwy KFS. Ostatecznie limit środków, jakie województwo otrzymało w ramach rezerwy, wyniósł 3 475,3 tys. zł.

W sumie w 2016 r., dzięki Krajowemu Funduszowi Szkoleniowemu, przeszkolono 10 195 osób. Na szkolenia wydano 15 974,9 tys. zł.

7. INNE ZADANIA REALIZOWANE NA RYNKU PRACY PRZEZ WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY W POZNANIU

7.1. WYKAZ ZAWODÓW REFUNDOWANYCH

Zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy do zadań samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy należy coroczne określanie i ogłaszanie w wojewódzkim dzienniku urzędowym, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiej rady rynku pracy, wykazu zawodów, w których za przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników może być dokonywana refundacja kosztów poniesionych przez pracodawcę na wynagrodzenia i składki na ubezpieczenia społeczne młodocianych pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego.

Wykaz zawodów refundowanych jest przeznaczony dla młodocianych pracowników, którzy mogą odbywać naukę w zawodach określonych przepisami dotyczącymi klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego.

Wykaz zawodów refundowanych w 2016 roku został opracowany we współpracy z Kuratorium Oświaty w Poznaniu, Wojewódzką Komendą OHP, Wielkopolską Izbą Rzemieślniczą oraz regionalnymi organizacjami pracodawców. Wykaz obejmuje 80 zawodów szkolnych i 47 zawodów pozaszkolnych.

7.2. REALIZACJA ZAŁOŻEŃ GWARANCJI DLA MŁODZIEŻY, W TYM PROGRAM PRACA DLA MŁODYCH

Gwarancje dla młodzieży (GdM) to program mający na celu wsparcie młodych osób w podejmowaniu zatrudnienia zainicjowany przez Komisję Europejską, a w Polsce opracowany przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministerstwo Rozwoju. W Polsce beneficjentami Gwarancji dla Młodzieży są osoby w wieku od 15 lat do 29 roku życia, w tym zwłaszcza z grupy tzw. NEET (not in employment, education or training) w szczególności osoby zaliczane do następujących grup:

- osoby w wieku 15–17 lat przedwcześnie kończące naukę – osoby zaniedbujące obowiązek szkolny (do 16 roku życia) lub obowiązek nauki (do osiągnięcia 18 roku życia),
- osoby w wieku do 29 lat pozostające poza zatrudnieniem, edukacją i szkoleniem (NEET) – w tym osoby wymagające szczególnego wsparcia, tj. oddalone od rynku pracy, ze środowisk defaworyzowanych, z obszarów wiejskich,

- osoby w wieku 18–29 lat zarejestrowane, jako bezrobotni, w tym zarejestrowani studenci studiów zaocznych i wieczorowych,
- bezrobotna młodzież oraz poszukujący pracy absolwenci szkół i uczelni w okresie 48 miesięcy od dnia ukończenia szkoły lub uzyskania tytułu zawodowego, w wieku 18–29 lat w zakresie wsparcia przedsiębiorczości osób młodych.

Inicjatywa, jaką są Gwarancje dla młodzieży realizowana jest w województwie wielkopolskim w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020. Powiatowe urzędy pracy z województwa wielkopolskiego realizują projekty z Osi priorytetowej I *Osoby młode na rynku pracy*, Działania 1.1 *Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy – projekty pozakonkursowe*, Poddziałania 1.1.1 *Wsparcie udzielane z Europejskiego Funduszu Społecznego*. Osoby młode do 29 roku życia mogły skorzystać ze wsparcia edukacyjno – zawodowego dobranego odpowiednio do indywidualnych potrzeb. Najczęstszą formą pomocy były: pośrednictwo pracy, staże/praktyki, doradztwo zawodowe. Od początku realizacji Działania 1.1 PO WER w województwie wielkopolskim z pomocy skorzystało już ponad 10 606 osób bezrobotnych w wieku 18-29 lat, z czego 3 812 było osobami długotrwale bezrobotnymi.

Ponadto w Wielkopolsce poprzez funkcjonowanie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu wypełniano założenia Gwarancji dla Młodzieży m.in. prowadząc działania poprzez usługi międzynarodowego pośrednictwa pracy w ramach sieci EURES, wspierając pracę doradców zawodowych studentów i absolwentów szkół wyższych w wyborze dalszej ścieżki zawodowej. Ponadto GdM realizowany jest poprzez Program Praca dla Młodych, wspierający osoby młode bezrobotne w wieku do 30 roku życia.

7.3 FUNDUSZ GWARANTOWANYCH ŚWIADCZEŃ PRACOWNICZYCH

7.3.1. OCHRONA ROSZCZEŃ PRACOWNICZYCH W RAZIE NIETYTUŁOWOŚCI PRACODAWCY

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu wykonuje zadania Marszałka Województwa Wielkopolskiego określone ustawą z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy. Zadania te realizowane są ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, a głównym ich celem jest zabezpieczenie roszczeń pracowników na wypadek niewypłacalności pracodawców z siedzibą na terenie województwa wielkopolskiego.

O wypłatę świadczeń ze środków FGŚP z tytułu niezaspokojonych roszczeń pracowniczych zwróciło się w 2016 roku indywidualnie 233 pracowników oraz pracodawcy i syndycy, którzy złożyli 20 wykazów obejmujących łącznie 1030 osób.

W związku ze złożonymi wnioskami wszczęto w 2016 r. postępowania wyjaśniające w sprawie ustalenia niewypłacalności w stosunku do 76 pracodawców, spośród których – jak ustalono na podstawie zgromadzonych dokumentów – 41 stało się pracodawcami niewypłacalnymi w rozumieniu ww. ustawy, w tym na podstawie:

- faktycznego zaprzestania prowadzenia działalności i braku środków finansowych na zaspokojenie roszczeń pracowniczych – 16 pracodawców,
- ogłoszenia upadłości likwidacyjnej – 13 firm,
- wykreślenia z ewidencji działalności gospodarczej przy jednoczesnym braku środków finansowych na zaspokojenie roszczeń pracowniczych – 5 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą,
- oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości z powodu braku środków na koszty postępowania upadłościowego – 3 przedsiębiorców,
- wszczęcia postępowania sanacyjnego – 2 pracodawców,
- ogłoszenia upadłości układowej - 1 pracodawca,
- zmiany sposobu prowadzenia upadłości z opcji układowej na likwidacyjną – 1 firma.

Rozpatrywanie 105 wniosków indywidualnych, zarejestrowanych w 2016 r., zakończono wypłatą świadczeń, a 45 odmową wypłaty z uwagi na nie spełnienie wymogów ww. ustawy. W odniesieniu do żadnej z tych odmów nie wniesiono w 2016 r. pozwu do sądu pracy, który stanowi instancję odwoławczą od odmowy wypłaty świadczeń.

Łączna kwota świadczeń wypłaconych ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wyniosła w 2016 r. 6 970 751 zł i została przekazana na rzecz 1 192 pracowników 65 niewypłacalnych pracodawców.

7.3.2. DOCHODZENIE ZWROTU WYPŁACONYCH ŚWIADCZEŃ

Dochodzenie zwrotu należności FGŚP jest zadaniem wynikającym wprost z realizowanej ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, albowiem konsekwencją uruchomienia środków FGŚP na wypłatę świadczeń pracowniczych jest wejście Funduszu w prawa pracowników, których roszczenia zaspokoił w zastępstwie niewypłacalnego pracodawcy.

Na mocy przepisów ww. ustawy Funduszowi przysługuje roszczenie wobec pracodawcy, likwidatora lub innej osoby zarządzającej majątkiem pracodawcy bądź roszczenie do masy upadłości o zwrot wypłaconych świadczeń. Nadto przy dochodzeniu zwrotu wypłaconych świadczeń roszczenia Funduszu korzystają z takiej samej ochrony prawnej, jaką odrębne przepisy przewidują dla należności za pracę.

Zasady i tryb dochodzenia zwrotu należności nie wynikają wprost z przepisów ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych (...). Zadanie to jest przez Fundusz realizowane zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, m.in. przepisy: Kodeks cywilny, Kodeks postępowania cywilnego, Kodeks spółek handlowych, Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, Prawo upadłościowe, Prawo Restrukturyzacyjne, itd.

Dochodzenie zwrotu należności sprowadza się do pełnego zabezpieczenia należności FGŚP w drodze uzyskania tytułu wykonawczego w ramach wszczętego przez Fundusz postępowania sądowego bądź zgłoszenia udziału Funduszu w postępowaniu upadłościowym dłużnika. W dalszej kolejności podejmowane są działania w zakresie skierowania sprawy na drogę egzekucji przymusowej, względnie w zakresie podjęcia przez dłużnika dobrowolnej spłaty długu w drodze ustalenia indywidualnych warunków zwrotu należności FGŚP.

W 2016 r. Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu prowadził postępowania windykacyjne w odniesieniu do 908 spraw związanych z dochodzeniem zwrotu należności (liczba zaewidencjonowanych niewypłacalnych pracodawców). W tym zakresie zabezpieczono interes Funduszu w ramach toczących się i sukcesywnie ponawianych odrębnych postępowań sądowych, egzekucyjnych, zabezpieczających i upadłościowych z udziałem FGŚP. Kontrolowano na bieżąco uwzględnianie i przestrzeganie przez odrębne organy (sądy, komornicy sądowi, syndycy, inne urzędy) pierwszeństwa zaspokajania należności FGŚP - jako należności stricte pracownicze.

Przeprowadzone w 2016 r. działania windykacyjne związane z dochodzeniem zwrotu należności skutkowały wszczęciem 111 nowych postępowań cywilnych oraz 126 nowych postępowań egzekucyjnych.

Odrębnym, aczkolwiek wynikającym wprost z realizowanej ustawy, zadaniem związanym z dochodzeniem zwrotu należności jest kierowanie do dysponenta Funduszu – Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (MRPiPS) wniosków o określenie warunków zwrotu należności, w szczególności rozłożenia na raty, odroczenia terminu zwrotu należności, odstąpienia w całości lub w części od dochodzenia zwrotu należności, lub umorzenia w całości lub w części należności.

Wnioski te kierowane są do rozpatrzenia przez dysponenta FGŚP wyłącznie w przypadku wystąpienia przesłanek ustawowych, natomiast inicjatorem wniosku może być sam dłużnik (za pośrednictwem WUP w Poznaniu) bądź bezpośrednio WUP w Poznaniu.

W ujęciu ilościowym podjęte w 2016 r. działania windykacyjne doprowadziły do zakończenia 44 spraw, w tym na skutek:

- dokonania całkowitej spłaty należności dobrowolnie bądź w ramach odrębnych postępowań sądowych, egzekucyjnych i upadłościowych - 8 spraw,
- wyrażenia zgody przez dysponenta FGŚP (MRPiPS) na umorzenie bądź odstąpienie od dochodzenia zwrotu należności - 19 spraw,
- dokonania częściowej spłaty należności i wyrażenia zgody przez dysponenta FGŚP (MRPiPS) na umorzenie pozostałej do zwrotu należności - 17 spraw.

Łączna liczba spraw podlegających dalszemu dochodzeniu zwrotu należności FGŚP na koniec 2016 r. wyniosła 864 spraw (liczba zaewidencjonowanych niewypłacalnych pracodawców), która faktycznie obejmuje 1130 podmiotów, wobec których Fundusz prowadzi działania windykacyjne. Liczba spraw nie jest tożsama z faktycznie obsługiwaną liczbą podmiotów, albowiem dana sprawa związana z dochodzeniem zwrotu należności - na skutek podjętych, często wieloletnich, działań windykacyjnych - podlega rozbiciu na kilka podmiotów; w tym: współdłużników w przypadku spółek cywilnych, jawnych i komandytowych oraz osób trzecich, na które przeszła odpowiedzialność za dług osoby prawnej (zarząd - często kilkuosobowy), innych osób, wobec których stwierdzono odpowiedzialność ograniczoną przepisami prawa (małżonkowie, spadkobiercy, Skarb Państwa).

W ujęciu wartościowym podjęte w 2016 r. działania windykacyjne skutkowały odzyskaniem zwrotu należności FGŚP w łącznej kwocie 5 219 261 zł oraz umorzeniem należności FGŚP na mocy rozstrzygnięcia dokonanego przez dysponenta Funduszu na poziomie 8.956.909 zł. Stan należności FGŚP na koniec 2016 r. wyniósł 252 093 847 zł, w tym świadczenia wypłacone ze środków FGŚP w kwocie 124.271.434 zł oraz pozostała część obejmująca należności uboczne (odsetki ustawowe za opóźnienie, koszty zastępstwa procesowego, koszty sądowe i egzekucyjne).

7.3.3. PRYZYNAWANIE I WYPŁATA ŚWIADCZEŃ NA RZECZ OCHRONY MIEJSC PRACY

Kolejnym zadaniem realizowanym ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych było udzielanie wsparcia przedsiębiorcom na podstawie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z ochroną miejsc pracy.

Głównym założeniem tej ustawy na lata 2015 - 2016 była pomoc dla przedsiębiorców, których przeważającą część działalności stanowił handel, przetwórstwo, transport, uprawy rolne lub chów i hodowla zwierząt, a także wynikające z nich usługi, a produkt tej działalności doznał ograniczeń w obrocie handlowym spowodowanych wprowadzeniem „embargo”, w wyniku, czego po 06.08.2014 r. łączne obroty w ciągu 3 kolejnych miesięcy, były, co najmniej o 15,0% mniejsze w porównaniu do analogicznego okresu w roku poprzednim.

W 2016 r. udzielono pomocy publicznej jednemu przedsiębiorcy, który zgodnie z zawartą umową nabył uprawnienia do korzystania w latach 2016 - 2017 z kwoty 811.476 zł przeznaczonej na dopłaty do wynagrodzeń 120 pracowników w razie konieczności zastosowania przestoju ekonomicznego z uwagi na ograniczenie działalności.

Do końca 2016 r. kwota przekazanych na rzecz tego przedsiębiorcy bezzwrotnych środków finansowych wyniosła 90.916 zł i dotyczyła 105 pracowników. W związku, z czym pracownicy ci zyskali ochronę przed wypowiedzeniem stosunku pracy w czasie pobierania świadczeń z Funduszu oraz przez łączny okres 3 miesięcy po czasie pobierania świadczeń.

7.4. PORADNICTWO ZAWODOWE. SZKOLENIA DLA DORADCÓW KLIENTA I DORADCÓW ZAWODOWYCH POWIATOWYCH URZĘDÓW PRACY

Zadania z tego zakresu realizowane były w pięciu Centrach Informacji i Planowania Kariery Zawodowej, z których jedno funkcjonuje w siedzibie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu, a cztery działają w jego oddziałach zamiejscowych w Kaliszu, Koninie, Lesznie i w Pile. Wykonywało je osiemnastu doradców zawodowych, którzy posiadają wyższe wykształcenie lub studia podyplomowe w zakresie poradnictwa zawodowego oraz wykształcenie pokrewne, takie jak psychologia, socjologia.

W 2016 roku z różnorodnych form pomocy świadczonej przez centra skorzystało wraz z młodzieżą szkolną łącznie 13 846 klientów.

Jedną z form pracy z klientami w centrach informacji i planowania kariery zawodowej, były indywidualne porady zawodowe oraz indywidualne informacje zawodowe. Tego rodzaju pomocą objęto 9 927 osób. Podczas rozmów indywidualnych doradcy identyfikowali potrzeby, umiejętności i kwalifikacje klientów, aby pomóc im w określeniu kierunku rozwoju zawodowego i znalezieniu

zatrudnienia. Licznej grupie osób udzielono indywidualnej pomocy w zakresie sporządzania dokumentów aplikacyjnych, przygotowania do rozmów kwalifikacyjnych, w zakresie problematyki związanej z samozatrudnieniem oraz w rozwiązywaniu indywidualnych problemów zawodowych.

Określenie zasobów związanych z wykształceniem, dotychczasowym doświadczeniem zawodowym oraz predyspozycjami wymagało często szerszej diagnozy. Dlatego konsultacje w miarę potrzeb uzupełniano testami psychologicznymi oraz innymi metodami określającymi potencjał zawodowy. Wykorzystywano m.in. rekomendowany przez MRPiPS Kwestionariusz Zainteresowań Zawodowych.

Obok poradnictwa indywidualnego w centrach odbywały się spotkania grupowe (zajęcia warsztatowe i informacyjne). W 2016 roku z tej kategorii usług skorzystało 2 730 osób dorosłych, uczestnicząc w 235 spotkaniach. Zajęcia grupowe stanowiły dopełnienie i wzmocnienie efektów indywidualnej pomocy. Wśród zagadnień tematycznych realizowanych podczas zajęć grupowych znalazły się m.in. *metody poszukiwania pracy, aktualności z rynku pracy, przygotowanie dokumentów aplikacyjnych, autoprezentacja na rozmowie kwalifikacyjnej, zakładanie własnej firmy i postawy przedsiębiorcze, bilans kompetencji, asertywna komunikacja, radzenie sobie ze stresem, przełamywanie wewnętrznych barier, wzmacnianie poczucia własnej wartości, kreatywność i inne.*

Podobnie jak w latach ubiegłych, znaczącą grupę klientów stanowiła młodzież szkolna. Wśród uczestników byli: studenci szkół wyższych, młodzież ze szkół ponadgimnazjalnych, szkół specjalnych, podopieczni domu dziecka. Wśród wszystkich ww. młodych osób 252 osoby to młodzież poniżej 18 roku życia. Dla młodych osób przeprowadzono łącznie 69 spotkań informacyjno – doradczych (wliczonych do łącznej liczby 235 spotkań grupowych) Tematyka zajęć adresowana, zgodnie ze zgłaszanym przez szkoły i uczelnie wyższe zapotrzebowaniem, dotyczyła następujących zagadnień: *moja pierwsza praca, skuteczne metody poszukiwania pracy, aktywne postawy na rynku pracy, zasady przygotowywania dokumentów aplikacyjnych, rozmowa kwalifikacyjna, rozwój umiejętności społecznych zwiększających skuteczność na rynku pracy.*

Doradcy zawodowi przeprowadzali warsztaty, wykorzystując sprawdzone metody grupowej pracy doradczej oraz własne programy autorskie.

W zakresie świadczenia usług z dziedziny poradnictwa zawodowego Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu aktywnie umacniał współpracę z instytucjami świadczącymi usługi o podobnym profilu. Kontynuował współdziałanie z akademickimi biurami karier, centrami edukacji i pracy młodzieży oraz mobilnymi centrami zawodowymi przy Ochotniczych Hufcach Pracy, gminnymi centrami informacji, oddziałami terenowymi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

i Urzędu Skarbowego, warsztatami terapii zajęciowej, lokalnymi władzami samorządowymi, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, klubami integracji społecznej, kuratorami sądowymi, inkubatorami przedsiębiorczości i szkołami.

Przeprowadzono także spotkania informacyjno-doradcze dla pracowników tracących pracę w ramach zwolnień grupowych. Realizowano poradnictwo zawodowe ukierunkowane na integrację społeczną osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, obejmując działaniami doradczymi osoby niepełnosprawne, klientów ośrodków pomocy społecznej oraz byłych osadzonych w ośrodkach penitencjarnych.

Zwiększono dostęp mieszkańców Wielkopolski do usług doradczych poprzez obsługę Punktów Informacyjno-Konsultacyjnych w systemie Zielona Linia (portal informacyjny urzędów pracy, www.zielonalinia.gov.pl, infolinia 19524), organizację kolejnej edycji Drzwi Otwartych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu oraz podczas lokalnych targów edukacji, pracy i przedsiębiorczości.

Jednym z ustawowych zadań Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu jest działalność metodyczno – szkoleniowa w zakresie usług rynku pracy na rzecz powiatowych urzędów pracy.

7.5. ZATRUDNIENIE OBYWATELI POLSKICH W RAMACH UMÓW I POROZUMIEŃ MIĘDZYNARODOWYCH ORAZ W RAMACH EURES

Sieć EURES jest jedną z form realizacji prawa swobodnego przepływu pracowników w UE/EOG, co oznacza, że każdy obywatel UE ma prawo do pracy w każdym innym kraju UE, bez konieczności uzyskania pozwolenia na pracę, zamieszkania w innym kraju ze względu na pracę, pozostania w nim nawet po zakończeniu stosunku pracy, traktowania na równi z obywatelami danego państwa w zakresie dostępu do zatrudnienia, warunków pracy oraz wszelkich innych przywilejów socjalnych i podatkowych, które mogą ułatwić integrację w kraju przyjmującym.

W 2016 roku Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu dysponował 1053 ofertami pracy i 6074 miejscami pracy w ramach sieci EURES. Najliczniejszą grupę kandydatów, których CV przesłano w odpowiedzi na zagraniczne oferty pracy stanowiły osoby w wieku 18-40. Na oferty pracy za granicą aplikacje złożyło 217 osób, czyli o 216 osób mniej niż w 2015 roku.

Spadek zainteresowania ofertami pracy za granicą spowodowany jest kilkoma czynnikami. Jednym z nich jest utrzymująca się od dłuższego czasu niska stopa bezrobocia w województwie wielkopolskim. Przed kilkoma latami wyjazd za granicę stanowił często jedyną szansę na znalezienie pracy. Obecnie wielu poszukujących zatrudnienia podejmuje

satysfakcjonującą ich pracę w pobliżu swojego miejsca zamieszkania, w związku, z czym oferty pracy za granicą nie są już tak atrakcyjną alternatywą. Ponadto, osoby zainteresowane poszukiwaniem zatrudnienia za granicą mają aktualnie możliwość korzystania z wielu źródeł informacji o wolnych miejscach pracy – obok podmiotów realizujących zadania w ramach sieci EURES są to m.in. Internet, prywatne agencje zatrudnienia czy własna sieć kontaktów.

Zauważono również, że oferty pracy uważane w ubiegłych latach za atrakcyjne, w ostatnim czasie cieszą się coraz słabszym zainteresowaniem osób poszukujących pracy za granicą. Niektórzy z pracodawców zagranicznych współpracujących z siecią EURES od wielu lat, zmuszeni są do rezygnacji z przeprowadzania rekrutacji na terenie Polski z uwagi na coraz częstszy brak kandydatów.

W porównaniu z rokiem 2015, liczba ofert pracy zwiększyła się o ok. 18,0%. Największe zapotrzebowanie na pracowników z Polski złożyli pracodawcy z Niemiec (660 ofert pracy), Czech (75 ofert pracy), Wielkiej Brytanii (59 ofert pracy), Holandii (53 oferty), Norwegii (44 oferty pracy) oraz Austrii (43 oferty pracy). Pracodawcy zagraniczni największą liczbę wolnych miejsc pracy oferowali na następujących stanowiskach: pracownik magazynu, operator wózka widłowego, pracownik produkcji, pracownik montażu, animator czasu wolnego, opiekun osób starszych, pielęgniarka, kierowca C+E, rzeźnik, spawacz, elektryk, kelner, pracownik do uprawy roślin.

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu zatrudniał w 2016 roku 6 doradców EURES oraz 1 asystenta EURES.

Kadra EURES uczestniczyła m.in. w takich przedsięwzięciach jak rekrutacje, targi pracy, czy spotkania z pracodawcami.

Pracownicy uczestniczyli w 6 szkoleniach (w tym cztery szkolenia w formie szkoleń wirtualnych oraz w formie webinarium) organizowanych przez instytucje zewnętrzne:

- webinarium „Your First EURES Job - Sweden”,
- webinarium „Drop’pin for EURES Advisers”,
- szkolenie zaawansowane dla kadry EURES koordynującej pracę doradców EURES – „Workshop for Line Managers” w Brukseli,
- szkolenie „Działania EURES w Polsce 2016-2017” zorganizowane przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w Warszawie,
- szkolenie wirtualne „Matching Skills: Strategies And Tools”,
- szkolenie wirtualne „Social Security And Taxation Issues”.

7.6. KOORDYNACJA SYSTEMÓW ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO

Podobnie jak w latach poprzednich, Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu pełnił funkcję instytucji właściwej w zakresie zadań dotyczących koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego i zajmował się:

- pozyskiwaniem na wniosek zainteresowanego dokumentu z zagranicy w celu ustalenia prawa do zasiłku dla bezrobotnych po zatrudnieniu poza granicami Polski,
- wydawaniem z upoważnienia Marszałka Województwa decyzji administracyjnych dotyczących przyznania prawa do zasiłku, sumując okresy zatrudnienia w Polsce i poza granicami kraju,
- wydawaniem dokumentów potwierdzających okres zatrudnienia w Polsce,
- wydawaniem dokumentów umożliwiających osobom bezrobotnym zarejestrowanym w powiatowych urzędach pracy z prawem do zasiłku poszukiwanie pracy poza Polską i pobieranie tam zasiłku przyznanego w Polsce.

7.6.1. TRANSFER ZASIŁKU DLA BEZROBOTNYCH Z POLSKI

W 2016 roku w całej Wielkopolsce 19 osób bezrobotnych posiadających prawo do zasiłku nabytego w Polsce (w 2015 roku – 15 osób) skorzystało z możliwości pobierania go w czasie poszukiwania pracy w innym państwie członkowskim UE/EOG i Szwajcarii. Zazwyczaj okres transferu zasiłku wynosił 3 miesiące. W szczególnych sytuacjach na wniosek bezrobotnego okres ten może zostać wydłużony maksymalnie do 6 miesięcy. W 2016 roku wzrosła liczba wniosków o przedłużenie transferu zasiłku z 2 do 7, wnioski te zostały pozytywnie rozpatrzone. Procedura realizacji transferów przebiegała bez problemów, osoby wyjeżdżające dokonały rejestracji w kraju poszukiwania pracy i pobrały cały należny zasiłek lub tylko jego część, w przypadku gdy znalazły i podjęły pracę za granicą.

Zasiłek dla osób bezrobotnych przyznawany jest w trzech wysokościach: 80%, 100% i 120% zasiłku podstawowego. 80% zasiłku przy stażu pracy poniżej 5 lat, 100% zasiłku przy stażu pracy od 5-20 lat oraz 120% kwoty zasiłku przy stażu pracy powyżej 20 lat. Od 1 czerwca 2014 roku zasiłek dla osób bezrobotnych w wysokości 80% zasiłku podstawowego przez pierwsze 90 dni jego pobierania wynosił w 2016 roku po waloryzacji 664,90 zł brutto miesięcznie oraz 522,10 zł brutto miesięcznie w okresie kolejnych miesięcy posiadania prawa do zasiłku (okres uzależniony od stopy bezrobocia w powiecie).

W przypadku pobierania zasiłku dla osób bezrobotnych w wysokości 100% zasiłku kwoty te wynoszą odpowiednio 831,10 zł brutto miesięcznie przez pierwsze 90 dni pobierania zasiłku oraz 652,60 zł brutto miesięcznie w okresie kolejnych miesięcy posiadania prawa do zasiłku.

W przypadku zasiłku dla osób bezrobotnych przyznanych w wysokości 120% zasiłku podstawowego, wysokość pobieranego zasiłku przez pierwsze 90 dni wynosi 997,40 zł brutto miesięcznie oraz 783,20 zł brutto miesięcznie w okresie kolejnych miesięcy posiadania prawa do zasiłku.

7.6.2. TRANSFER ZASIŁKU DLA BEZROBOTNYCH DO POLSKI

Na zasadzie wzajemności, obywatele innych państw członkowskich należących do UE/EOG oraz Szwajcarii, jak również obywatele Polski, mają prawo do transferu nabytych świadczeń z tytułu bezrobocia za granicą, udając się do Polski w celu poszukiwania pracy, na podstawie formularza uprawniającego do transferu zasiłku.

W 2016 roku 648 osób skorzystało z tego prawa. Osobami tymi najczęściej byli obywatele polscy, którzy za granicą nabyli prawo do zasiłku i wrócili do kraju w celu poszukiwania zatrudnienia. Zasiłek najczęściej transferowany był z Holandii, Niemiec, Norwegii i Irlandii. W tym przypadku obserwuje się zmianę w porównaniu do 2015 roku jedynie pod tym względem, iż wówczas na trzecim miejscu była Wielka Brytania. Skala tego zjawiska zwiększa się z każdym kolejnym rokiem (w roku 2013 – 186 osób, w roku 2014 – 372 osoby, w roku 2015 – 578 osób, w roku 2016 – 648 osób).

7.6.3. SUMOWANIE OKRESÓW UBEZPIECZENIA LUB ZATRUDNIENIA

Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu, na pisemny wniosek osoby zainteresowanej, wydaje dokument potwierdzający zatrudnienie /ubezpieczenie/pracę na własny rachunek w Polsce. W 2016 roku wydał 520 dokumentów potwierdzających okres zatrudnienia w Polsce, o 56 więcej w stosunku do 2015 roku.

Zasada sumowania okresów zatrudnienia i ubezpieczenia umożliwia uzyskanie świadczeń z tytułu bezrobocia obywatelom polskim, jak również innym obywatelom UE/EOG oraz Szwajcarii, którzy posiadają okresy zatrudnienia i ubezpieczenia w dwóch lub więcej państwach członkowskich UE/EOG.

8. PODSUMOWANIE

1. Zmiany demograficzne zachodzące w Wielkopolsce są charakterystyczne dla całej Polski. Struktura ludności z zastojowej przejdzie w regresywną, charakteryzującą się niską liczbą urodzeń przy równoczesnym wydłużaniu się przeciętnego trwania życia. Wiąże się to ze wzrostem udziału ludności starszej w ogólnej liczbie ludności, przy spadku udziału ludności w młodszych kategoriach wiekowych. Starzenie się społeczeństwa będzie miało swoje bezpośrednie przełożenie na sytuację na rynku pracy, ponieważ zmianie ulegną proporcje w grupach wiekowych, co wpłynie na dostępność siły roboczej.
2. Rok 2016 był jednym z najlepszych od kilkunastu lat, jeśli chodzi o sytuację na rynku pracy, stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec roku wyniosła 5,0%, tj. o 1,1 punktu procentowego mniej niż w grudniu 2015. Woj. wielkopolskie nadal wyróżnia się najniższą stopą bezrobocia kształtującą się o 3,3 punktu procentowego poniżej wskaźnika krajowego. Wielkopolskę charakteryzuje jeden z najwyższych w kraju wskaźników zatrudnienia, który w 2015r. ukształtował się na poziomie 69,6%. Wartość ta była zbliżona do średniej dla UE (70%).
3. W dalszym ciągu bezrobocie było zróżnicowane terytorialnie. Największe obserwowane było w jego wschodniej i północnej części.
4. W grudniu 2016 r. najwyższą stopę bezrobocia notowano w powiatach konińskim 14,2% wobec 15,0% w grudniu 2015 r. i chodzieskim – 10,4% wobec 11,2%. A także w powiatach, kolskim – 10,1 % wobec 12,8%, złotowskim – 10,1% wobec 12,1%. Najniższe wskaźniki utrzymywały się w Poznaniu – 1,99 % wobec 2,4% przed rokiem oraz w powiatach, kępińskim – 2,2% wobec 2,6% i poznańskim – 2,3% wobec 2,8%.
5. Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w końcu grudnia 2016 r. stanowili 84,6% ogółu bezrobotnych i było to o 1,1 punktu procentowego mniej niż rok wcześniej. Udział długotrwale bezrobotnych stanowiących najbardziej liczną grupę wśród zarejestrowanych ogółem, w skali roku zmniejszył się o 0,1 % i wyniósł 49,0%. Zmniejszył się również odsetek osób bezrobotnych w wieku poniżej 30 roku życia – o 2,5 punktu procentowego do 29,0% w tym poniżej 25 roku życia o 2,1 punktu procentowego do 14,6 %.

6. Do powiatowych urzędów pracy całej Wielkopolski trafiło w 2016 roku 133,4 tys. ofert pracy, tj. o ponad 11,5 tys. więcej niż w 2015 roku. Prawie 80% stanowiły oferty pracy niesubsydiowanej. W końcu grudnia roku 2016 na 1 ofertę przypadało 13 bezrobotnych, a w końcu grudnia 2015 roku 21.
7. Wzrost zapotrzebowania na kadry wśród wielkopolskich pracodawców i związany z nim niekiedy deficyt polskich pracowników, spowodował u pracodawców konieczność rekompensaty braków kadrowych zatrudnianiem obcokrajowców, w szczególności obywateli Ukrainy. Świadczy o tym zwiększona liczba wydanych pozwoleń na pracę.
8. Notowane w ostatnich latach zmniejszenie poziomu bezrobocia znalazło również odbicie w liczebności populacji bezrobotnych kobiet. W ciągu dwóch ostatnich lat uległa ona znaczącemu zmniejszeniu - w granicach od 15 do 18 procent. Równocześnie jednak od 2013 roku systematycznie rośnie odsetek udziału kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych, który w ciągu 2016 roku kolejny raz zwiększył się (1,1 punktu procentowego i wyniósł 58,8%). O pogarszającej się sytuacji kobiet na rynku pracy może świadczyć również powiększanie się udziału tej grupy w kategoriach osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, między innymi bezrobotnych: bez doświadczenia zawodowego, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, długotrwale bezrobotnych, bez kwalifikacji zawodowych.
9. Większa liczba ofert zarówno będących w dyspozycji urzędów pracy, jak i dostępnych na otwartym rynku i zmniejszająca się liczba bezrobotnych znajdujących się w rejestrach urzędów pracy spowodowała spadek liczby bezrobotnych aktywizowanych w ramach aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu. W efekcie wsparcia udzielono 3892 osobom mniej niż w 2015 roku. Podobnie jak w latach poprzednich najczęściej osób skorzystało ze wsparcia w ramach stażu, dofinansowania do podjęcia działalności gospodarczej i refundacji kosztów wyposażenia stanowiska pracy.
10. Rok 2016 przyniósł kolejny raz wzrost wydatków z Funduszu Pracy na programy na rzecz promocji zatrudnienia, aczkolwiek tempo tego wzrostu było słabsze niż w latach poprzednich. Wśród wydatków pojawiła się nowa pozycja wynikająca ze wsparcia finansowego osób młodych do 30 roku życia w ramach Programu Praca dla Młodych. Od 1 stycznia 2016 roku młodzi bezrobotni do 30 roku życia zarejestrowani w powiatowych urzędach pracy oraz pracodawcy zainteresowani ich zatrudnieniem korzystali z refundacji wynagrodzeń od połowy najniższego wynagrodzenia oraz składki

na ubezpieczenie społeczne. Na ten cel w 2016 roku poniesiono wydatki w kwocie 49 752,2 tys. zł, a w strukturze ogółu wydatków stanowiły one 16,8% i plasowały się na trzecim miejscu po stażach i dofinansowaniu podjęcia działalności gospodarczej.

11. W 2016 roku kontynuowano działania aktywizujące w ramach umowy z agencjami zatrudnienia. W roku 2016 na aktywizację poprzez agencję zatrudnienia włączyły się kolejne trzy powiatowe urzędy pracy w Koninie, Kole i Wrześni, a aktywizacją objęto łącznie 1000 osób.

9. WNIOSKI

1. Wprowadzenie rozwiązań i instrumentów, które pomagają młodym ludziom wejść na rynek pracy spowodowało, że wielkopolskie urzędy pracy w 2016 roku najczęściej na aktywne formy kierowały osoby bezrobotne do 30 roku życia (58,5% aktywizowanych). Udział tych osób w rejestrach w końcu grudnia wynosił 29,0%.

2. W szczególnej sytuacji na rynku pracy pozostają także osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia. Na koniec 2016 roku osób bezrobotnych w tym wieku było 20 994, rok wcześniej status osoby bezrobotnej w tej kategorii wiekowej posiadało 24 537 osób. Udział osób powyżej 50 roku życia, które nie posiadają zatrudnienia w stosunku do ogółu bezrobotnych w Wielkopolsce utrzymuje tendencję wzrostową. Osoby te stanowią około 1/3 wszystkich bezrobotnych. W grudniu 2016 odsetek ten wyniósł 27%, a w porównaniu do 2015 wzrósł o 0,7 punktu procentowego.

3. Chociaż rok 2016 był rokiem, gdzie wskaźnik stopy bezrobocia dla Wielkopolski wyniósł 5,0% i jest to najniższy poziom w regionach, to niepokojące w regionie jest nadal zjawisko długotrwałego bezrobocia. W rejestrach urzędów pracy w końcu 2016 roku znajdowało się 38 067 osób długotrwale bezrobotnych, stanowiły one 49,0% ogólnej liczby osób bezrobotnych, jedynie 24,0% aktywizowanych to osoby z tej właśnie kategorii. Udział ten w stosunku do 2015 roku zmalał o 0,1 punktu procentowego.

4. W sierpniu 2016 r. Samorząd Województwa Wielkopolskiego rozpoczął realizację programu regionalnego dla czterech powiatów Wielkopolski, tj. chodzieskiego, gnieźnieńskiego, gostyńskiego oraz konińskiego, którego celem jest aktywizacja zawodowa osób długotrwale bezrobotnych. Dokonując doboru uczestników programu regionalnego, Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu przeprowadził analizę obejmującą w szczególności kategorie bezrobotnych, których sytuacja należała do najtrudniejszych na lokalnych rynkach pracy. W Wielkopolsce program będzie realizowany od 2016 r. do 2018 r.

5. W 2016 roku możemy mówić o dobrej koniunkturze gospodarczej, o czym świadczy większa liczba ofert pracy, zgłoszonych przez wielkopolskich pracodawców do powiatowych urzędów pracy.

6. Na poprawę sytuacji osób bezrobotnych, biernych zawodowo oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym na wielkopolskim rynku pracy znaczący wpływ ma realizacja programów finansowanych ze środków Unii Europejskiej.

7. W ostatnim okresie na terenie Wielkopolski obserwujemy rosnące zapotrzebowanie na pracę. Powiatowe urzędy pracy rejestrują wyraźnie większą liczbę ofert składanych przez pracodawców, w tym także ofert skierowanych do cudzoziemców. W 2016 roku liczba wydawanych oświadczeń o zamiarze powierzenia wykonywania pracy cudzoziemcowi w porównaniu z 2015 rokiem uległa podwojeniu. Łącznie złożono je w liczbie 126 972, z czego 38 332 dla kobiet. Prawie wszystkie oświadczenia dotyczyły Ukrainy – 123 197. Dla porównania w 2015 r. do wielkopolskich urzędów pracy wpłynęło 58 628 oświadczeń o zamiarze powierzenia wykonywania pracy cudzoziemcom, z czego dla Ukrainy 57 665. Tym samym, 2016 rok jest kolejnym kiedy obserwuje się dominujący udział obywateli ukraińskich wśród pracowników z innych krajów.